

**LOKALNY
PROGRAM
REWITALIZACJI
DLA GMINY
RUCIANE-NIDA
DO ROKU 2023**

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	2
WSTĘP	3
1. POWIĄZANIA Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI GMINY	4
2. CHARAKTERYSTYKA GMINY RUCIANE-NIDA.....	9
2.1. INFORMACJE OGÓLNE.....	9
2.2. ANALIZA SYTUACJI W GMINIE RUCIANE-NIDA	11
2.3. SZCZEGÓŁOWA ANALIZA SYTUACJI W MIEŚCIE	37
2.3.1. <i>SFERA SPOŁECZNA</i>	38
2.3.2. <i>SFERA GOSPODARCZA</i>	49
2.3.3. <i>SFERA ŚRODOWISKOWA</i>	53
2.3.4. <i>SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA I TECHNICZNA</i>	54
2.4. PODSUMOWANIE PROBLEMÓW ZDIAGNOZOWANYCH NA TERENIE GMINY I MIASTA RUCIANE-NIDA	60
3. OBSZAR REWITALIZACJI	61
3.1. PODOBSZAR A	64
3.2. PODOBSZAR B	68
4. WIZJA OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU PROCESU REWITALIZACJI	73
5. CELE REWITALIZACJI.....	74
6. WYKAZ PROJEKTÓW ZAPLANOWANYCH DO REALIZACJI W RAMACH PROCESU REWITALIZACJI	75
6.1. PRZEDSIĘWZIĘCIA PODSTAWOWE.....	75
6.2. PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCE.....	80
7. MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI.....	84
7.1. KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA	84
7.2. KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA	85
7.3. KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA.....	88
7.4. KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTYTUCJONALNA	90
7.5. KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA.....	90
8. REALIZACJA ZASADY PARTNERSTWA I PARTYCYPACJI.....	92
9. WDRAŻANIE I MONITORING	95
10. OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI DLA GMINY RUCIANE-NIDA	98
SPIS TABEL	99
SPIS WYKRESÓW	100
SPIS RYSUNKÓW	100

WSTĘP

Ruciane i Nida – pierwotnie dwie, odrębne osady, obecnie jedno miasto – ośrodek rozwoju lokalnego gminy. O funkcjonowaniu Rucianego i Nidy jako jednego organizmu miejskiego mówić można od 1966 r. Wtedy to bowiem, w wyniku nadania praw miejskich, ukonstytuowało się miasto. Pomimo nadal widocznego podziału przestrzennego i funkcjonalnego, mieszkańcy Rucianego-Nidy tworzą jedną społeczność. Społeczność, która stoi przed wyzwaniem, jakim jest odnowa – zarówno w sensie społecznym, jak i przestrzennym. Etapem inicjującym ten proces było stworzenie programu działań, których wdrożenie mieć będzie na celu przeciwdziałanie stanowi kryzysowemu.

Definicję rewitalizacji, zawartą zarówno w Wytycznych, jak i ustawie o rewitalizacji, trafnie oddają słowa Abrahama Lincolna: **„piękne, gdy człowiek może być dumny ze swojego miasta, lecz jeszcze piękniej, gdy miasto może być z niego dumne”**. Odnowa przestrzeni miejskiej jest istotna dla mieszkańców, jednak fundamentalne znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania miasta i jego społeczności posiada odnowa w sensie społecznym. Ważne jest utworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej, a więc wyremontowanie budynków, ulic, rewaloryzacja parków, tworzenie miejsc rekreacji i sportu, jednak głównym celem rewitalizacji jest przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu, odpływowi mieszkańców i innym problemom społecznym. Najefektywniejsze rezultaty przyniesie natomiast połączenie działań na rzecz odnowy społecznej i przestrzennej. Swoistym kierunkowskazem, łączącym te działania i wyznaczającym drogę ku rewitalizacji jest niniejszy dokument.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Ruciane-Nida jest instrumentem umożliwiającym sprawne prowadzenie procesu rewitalizacji na obszarze zdegradowanym. Ponadto stwarza szansę na pozyskanie środków finansowych, wspomagających wdrożenie tego wieloaspektowego i kompleksowego procesu.

1. POWIĄZANIA Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI GMINY

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA I GMINY RUCIANE-NIDA NA LATA 2011-2020

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Ruciane-Nida na lata 2011-2020 jest dokumentem o charakterze programowym. Ma on duże znaczenie z punktu widzenia zapewniania bezpieczeństwa społecznego, szczególnie dla grup zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu różnych trudności życiowych. Mając na uwadze fakt, że rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długotrwałym, niezbędne jest strategiczne podejście do kwestii mających związek z polityką społeczną.

W Strategii wypracowano priorytety i cele szczegółowe, które należy osiągnąć, żeby w pełni zrealizować następującą wizję: „Gmina Ruciane-Nida dysponuje rozwiniętą i dostępną infrastrukturą techniczną, społeczną i gospodarczą, a jej mieszkańcy tworzą przyjazną, aktywną i zintegrowaną społeczność lokalną”. Głównym celem jest z kolei „poprawa jakości życia mieszkańców na terenie miasta i gminy Ruciane-Nida”. Wśród celów priorytetowych wyszczególnione zostały:

1. Zwiększenie liczby osób pracujących, wykwalifikowanych, kreatywnych i przedsiębiorczych.
2. Pobudzenie mieszkańców do działania, wzrost integracji społecznej.
3. Wspieranie podstawowych funkcji rodziny/Lepsze funkcjonowanie dzieci, rodziców i innych członków rodziny.
4. Wzrost integracji osób starszych i niepełnosprawnych.

Rewitalizacja jest procesem, koncentrującym się na przeciwdziałaniu negatywnym zjawiskom społecznym. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Ruciane-Nida na lata 2011-2020 wyznacza natomiast ramy dla prowadzenia polityki społecznej w gminie, ukierunkowanej na rozwiązywanie problemów społecznych. Wymienione powyżej cele wskazują na istnienie potrzeb z zakresu przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym. Stanowiąc to może przesłankę do prowadzenia na terenie gminy rewitalizacji.

Tabela 1. Powiązania celów Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Ruciane-Nida z celami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Ruciane-Nida na lata 2010-2020

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY RUCIANE-NIDA	STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA I GMINY RUCIANE-NIDA NA LATA 2011-2020
1. Aktywna Społeczność Lokalna	1. Zwiększenie liczby osób pracujących, wykwalifikowanych, kreatywnych i przedsiębiorczych
1. Aktywna Społeczność Lokalna	2. Pobudzenie mieszkańców do działania, wzrost integracji społecznej
1. Aktywna Społeczność Lokalna	3. Wspieranie podstawowych funkcji rodziny / Lepsze funkcjonowanie dzieci, rodziców i innych członków rodziny
1. Aktywna Społeczność Lokalna	4. Wzrost integracji osób starszych i niepełnosprawnych

Źródło: Opracowanie własne.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2016-2018

Gminny Program Wspierania Rodziny został opracowany w oparciu o zapisy ustawy o wspieraniu rodzin i pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r., poz. 195). Głównym celem Programu jest „tworzenie systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, poprzez zintegrowane i spójne działanie na rzecz dziecka i rodziny w gminie Ruciane-Nida w zakresie wzmocnienia roli i funkcji rodziny będącej naturalnym środowiskiem rozwoju dziecka”. Jest to o tyle istotne, iż rodzina to podstawowa komórka społeczna, która, jak wynika z celu głównego, jest naturalnym środowiskiem rozwoju, a także kształtowania wzorców postępowania. Wypracowane w ramach Programu działania mają wspomagać przywrócenie prawidłowego funkcjonowania rodzin, w tym wypełnianie funkcji rodzicielskich oraz zapewnianie możliwości uczestniczenia w życiu społecznym. Odbiorcami są więc rodziny mieszkające na terenie miasta i gminy Ruciane-Nida, w tym także na terenie wyznaczonego w programie rewitalizacji obszaru rewitalizacji, wykluczone bądź zagrożone wykluczeniem społecznym, nie posiadające zdolności do samodzielnego, pełnego zaspokajania podstawowych potrzeb.

Założenia przedmiotowego dokumentu i Gminnego Programu Wspierania Rodziny są ze sobą spójne, co zostało zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela 2. Powiązania celów Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Ruciane-Nida z celami Gminnego Programu Wspierania Rodzin na lata 2016-2018

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY RUCIANE-NIDA	GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZIN NA LATA 2016-2018
1. Aktywna Społeczność Lokalna	2. Rozwój konsultacji i poradnictwa specjalistycznego oraz pomocy prawnej w zakresie prawa rodzinnego oraz dostęp do terapii i mediacji rodzinnych
1. Aktywna Społeczność Lokalna	3. Rozwój usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych
1. Aktywna Społeczność Lokalna	5. Rozwój placówek wsparcia dziennego

Źródło: Opracowanie własne.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY RUCIANE-NIDA

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Ruciane-Nida jest podstawowym dokumentem prowadzenia polityki przestrzennej gminy. Studium określa zasady zagospodarowania przestrzennego i rozmieszczenia inwestycji celu publicznego, mając na względzie aktualne potrzeby rozwoju oraz uwarunkowania przyrodnicze, kulturowe i gospodarcze. Jego pierwsza część to wyniki przeprowadzonej analizy stanu istniejącego i diagnozy potrzeb warunkujących zrównoważony rozwój gminy. Wskazane zostały także problemy do rozwiązania. W drugiej części określono kierunki rozwoju przestrzennego.

Głównym celem rozwoju miasta i gminy Ruciane-Nida określonym w Studium jest „zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy służący poprawie jakości i warunków życia mieszkańców oraz ograniczenie strefy ubóstwa i bezrobocia, przy zachowaniu równowagi między aktywnością gospodarczą, a ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego”. Celami strategicznymi są:

- Wykorzystanie naturalnego potencjału rozwojowego Miasta i Gminy Ruciane-Nida. Pogodzenie ochrony walorów środowiska z racjonalnym rozwojem gospodarczym.
- Uznanie peryferyjnego położenia gminy za walor pozwalający na rozwój określonych dziedzin życia.
- Wspieranie rozwoju działalności gospodarczej wykorzystującej lokalne zasoby rozwojowe (np. wody powierzchniowe, lasy, wszelkie formy rekreacji).
- Prowadzenie działalności gospodarczej, w tym agroturystyki przez mieszkańców obszarów wiejskich jako uzupełnienie rolnictwa, rybactwa.

Tabela 3. Powiązania celów Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Ruciane-Nida z celami Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Ruciane-Nida

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY RUCIANE-NIDA	STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY RUCIANE-NIDA
1. Aktywna Społeczność Lokalna	Wspieranie rozwoju działalności gospodarczej wykorzystującej lokalne zasoby rozwojowe
1. Aktywna Społeczność Lokalna	Prowadzenie działalności gospodarczej, w tym agroturystyki przez mieszkańców obszarów wiejskich jako uzupełnienie rolnictwa, rybactwa
2. Atrakcyjne, bezpieczne i funkcjonalne przestrzenie publiczne	Wykorzystanie naturalnego potencjału rozwojowego Miasta i Gminy Ruciane-Nida Pogodzenie ochrony walorów środowiska z racjonalnym rozwojem gospodarczym

Źródło: Opracowanie własne.

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU MIASTA I GMINY RUCIANE-NIDA DO ROKU 2015

W gminie Ruciane-Nida aktualnie trwają prace wstępne nad przygotowaniem strategii rozwoju o horyzoncie czasowym obejmującym okres obowiązywania programu rewitalizacji. W związku z powyższym dokonano oceny założeń pod kątem rewitalizacji, zdezaktualizowanej już, Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta i Gminy Ruciane-Nida do roku 2015.

Gmina Ruciane-Nida w wizji rozwoju do 2015 r. określona została jako nowoczesny ośrodek turystyki, usług i rolnictwa, natomiast cele i kierunki działań zostały wyznaczone w trzech obszarach strategicznych:

- I. Rozwój turystyki, agroturystyki, zachowanie dziedzictwa regionu (cel: rozwój turystyki i rekreacji wraz z promocją gminy);
- II. Ochrona środowiska i zrównoważony rozwój gospodarczy (cel: aktywna ochrona środowiska wraz z jednoczesnym doskonaleniem infrastruktury);
- III. Poprawa warunków życia mieszkańców – nowoczesna pomoc społeczna, edukacja, rozwój przedsiębiorczości (cel: wzrost dostępności oświaty, wychowania i opieki medycznej i tworzenie warunków do rozwoju zasobów ludzkich).

Założeniom procesu rewitalizacji odpowiadają zasadniczo zadania w ramach trzeciego obszaru strategicznego. Wskazane w przedmiotowej strategii zadania ukierunkowane były m.in. na: poprawę jakości i dostępności do publicznej infrastruktury społecznej, zaspakajanie potrzeb społecznych i kulturalnych, wzrost integracji społecznej i skuteczności pomocy społecznej, ograniczenie zjawiska długotrwałego bezrobocia, zwiększanie kwalifikacji zawodowych,

aktywizacja społeczna, rozwój zainteresowań dzieci i młodzieży czy tworzenie płaszczyzny współpracy pomiędzy samorządem a przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi. Zadania te były realizowane poprzez działania infrastrukturalne, jak również działania społeczne, w sposób kompleksowy, zapewniający maksymalizację osiąganych korzyści. Podobnie jest w przypadku przedsięwzięć zaplanowanych w ramach programu rewitalizacji. Warunkiem koniecznym jest, by przedsięwzięcia te były zintegrowane, tj. łączyły aspekt społeczny z innymi aspektami procesu rewitalizacji.

2. CHARAKTERYSTYKA GMINY RUCIANE-NIDA

2.1. INFORMACJE OGÓLNE

Ruciane-Nida to gmina zlokalizowana w powiecie piskim, w województwie warmińsko-mazurskim. W latach 1975-1998 administracyjnie przynależała do województwa suwalskiego. Położona jest na Pojezierzu Mazurskim w otoczeniu lasów Puszczy Piskiej. Centrum gospodarczym i administracyjnym gminy jest miasto Ruciane-Nida, w którym znajduje się siedziba władz gminy.

Rysunek 1. Położenie gminy Ruciane-Nida

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.gminy.pl

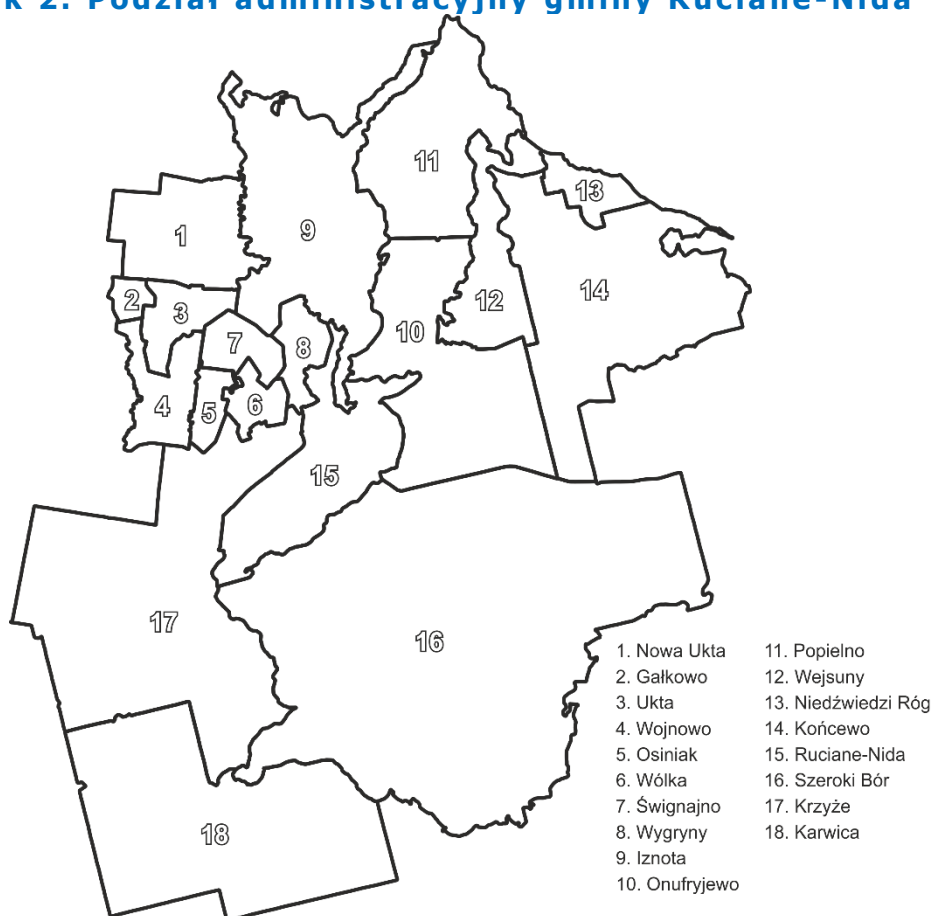
Łączna powierzchnia gminy zajmuje 357,98 km², z czego aż 74,92% (ponad 268 km²) stanowią grunty leśne, w tym zadrzewione i zakrzewione, a około 9,9% pod wodami (35,45 km²). Miasto obejmuje z kolei powierzchnię 17,07 km², co stanowi 0,9% terenu powiatu piskiego.

Gmina graniczy od północy z gminą Mikołajki (powiat mrągowski), od wschodu i południa z gminą Pisz, od zachodu z gminami Piecki (powiat mrągowski), Świątajno i Rozogi (powiat szczycieński).

Malowniczo położona gmina Ruciane-Nida, w otoczeniu jezior i Puszczy Piskiej, jest jednym z najpiękniejszych miejsc na Warmii i Mazurach.

Cechą charakterystyczną miasta jest to, że składa się ono z dwóch części, które dawniej tworzyły dwie odrębne miejscowości: Ruciane i Nida. Pomiedzy nimi znajduje się kompleks leśny, a obie części miasta są połączone dwukilometrową drogą zwaną Aleją Wczasów. W skład gminy Ruciane-Nida wchodzi 17 sołectw (Gałkowo, Iznota, Karwica, Końcewo, Krzyże, Niedźwiedzi Róg, Nowa Ukta, Onufryjowo, Osiniak, Popielno, Szeroki Bór, Śwignajno, Ukta, Wejsuny, Wojnowo, Wólka, Wygryny).

Rysunek 2. Podział administracyjny gminy Ruciane-Nida

Źródło: Opracowanie własne.

Pierwsze ślady osadnictwa na ziemiach, na których obecnie położona jest gmina Ruciane-Nida datowane są na II wiek naszej ery, a jej mieszkańcami byli osadnicy z pruskiego plemienia Galindów. Kolejnymi gospodarzami tych terenów byli Krzyżacy (od XIII wieku), którzy przyczynili się do wzmożonego osadnictwa. Początki miejscowości Ruciane i Nida datowane są z kolei na wiek XVII. Mieszkańcy Nidy trudnili się wówczas rybołówstwem, produkcją smoły i węgla drzewnego, natomiast w Rucianem funkcjonowały m.in. hamernie, smolarnie i wypalarnie węgla drzewnego. Duże znaczenie dla rozwoju obecnego terenu gminy miał rozwój komunikacji, który nastąpił w drugiej połowie XIX wieku – zbudowano drogę, uruchomiono linię kolejową oraz szlak wodny. W dużej mierze przyczyniło się to do rozwoju turystyki, a po zakończeniu I wojny światowej Ruciane było jednym z najważniejszych ośrodków turystycznych w dawnych Prusach Wschodnich.

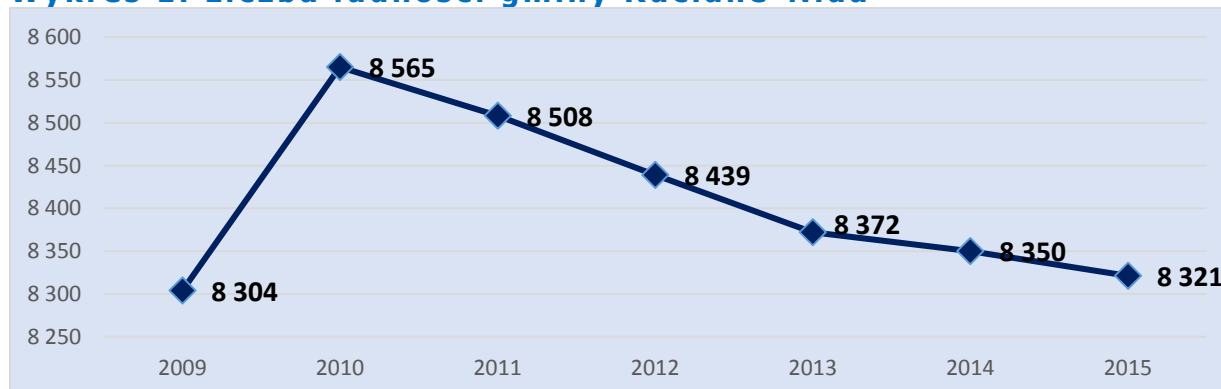
W 1954 r. w pobliżu Nidy działalność rozpoczęły Zakłady Płyt Piłśniowych i Wiórowych, w których zatrudnienie znalazła duża liczba okolicznych mieszkańców. Miało to kluczowe znaczenie dla szybkiego rozwoju Rucianego i Nidy, jak również połączenia tych miejscowości w jedno miasto (prawa miejskie od 1 stycznia 1966 roku). Gmina Ruciane-Nida została utworzona w 1973 roku.

2.2. ANALIZA SYTUACJI W GMINIE RUCIANE-NIDA

Demografia

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego (dalej GUS) ogólna liczba mieszkańców gminy Ruciane-Nida w latach 2009-2015 pozostała na zbliżonym poziomie. Niemniej jednak, po wzroście liczby ludności na przełomie lat 2009-2010 (o 3,1%), od 2010 roku obserwuje się systematyczny, coroczny spadek ogólnej liczby ludności (o 2,8% w 2015 roku w porównaniu z rokiem 2010).

Wykres 1. Liczba ludności gminy Ruciane-Nida

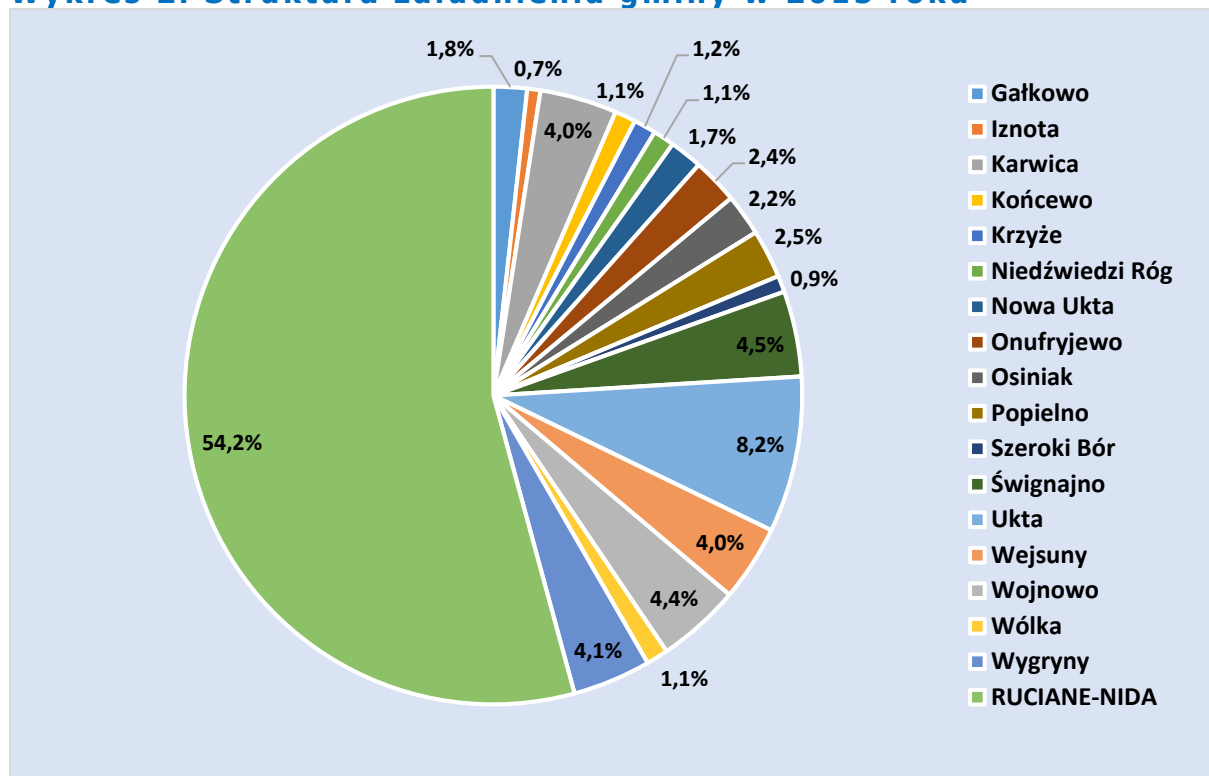

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W 2015 r. gminę zamieszkiwało 8 321 mieszkańców (dane GUS), co stanowiło 14,5% ogólnego zaludnienia powiatu piskiego.

Najliczniej zaludnioną jednostką gminy jest miasto Ruciane-Nida, które zamieszkiwane jest przez 4 487 osób, co stanowi 54,2% ogólnej liczby mieszkańców gminy. Miasto jest centrum społeczno-gospodarczym gminy, jak również jednym z ważniejszych centrów turystycznych krainy Wielkich Jezior Mazurskich. Wśród ośrodków wiejskich, najbardziej zaludnionym sołectwem jest Ukta, zamieszkiwane przez 676 osób (8,2%), z kolei najmniejsza liczba mieszkańców zdiagnozowana została dla sołectw: Iznota (54 osoby, 0,7%) oraz Szeroki Bór (71 osób, 0,9%).

Wykres 2. Struktura zaludnienia gminy w 2015 roku

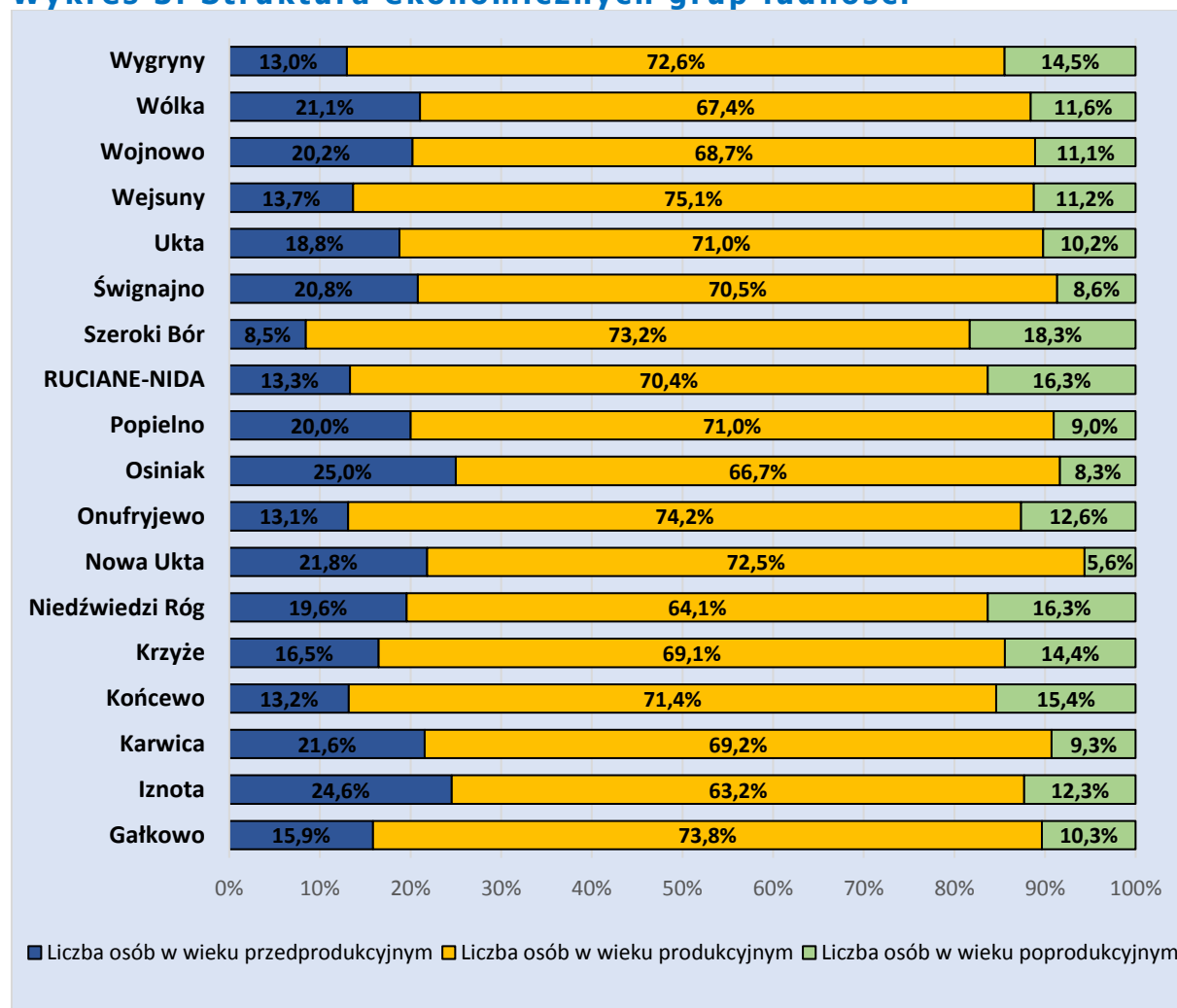

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Ruciane-Nida.

Analiza struktury ludności gminy Ruciane-Nida, według ekonomicznych grup wieku, wskazuje na stosunkowo niewielki udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. W 2015 roku udział ten wynosił 16,2%, podczas gdy dla porównania w 2009 roku był na poziomie 19,3%. Odwrotną tendencją odznacza się udział osób w wieku poprodukcyjnym, który w latach 2009-2015 zwiększył się o 2,5 p.p. i w 2015 roku osiągnął poziom 19,1%. Osoby w wieku produkcyjnym w 2015 roku stanowiły z kolei 64,7% ogółu mieszkańców gminy.

Najwyższym udziałem osób w wieku poprodukcyjnym odznaczają się sołectwa: Szeroki Bór (18,3%) i Niedźwiedzi Róg (16,3%), jak również miasto Ruciane-Nida (16,3%). Szeroki Bór jest także jednostką dla której zdiagnozowano najniższy w gminie udział osób w wieku przedprodukcyjnym (8,5%).

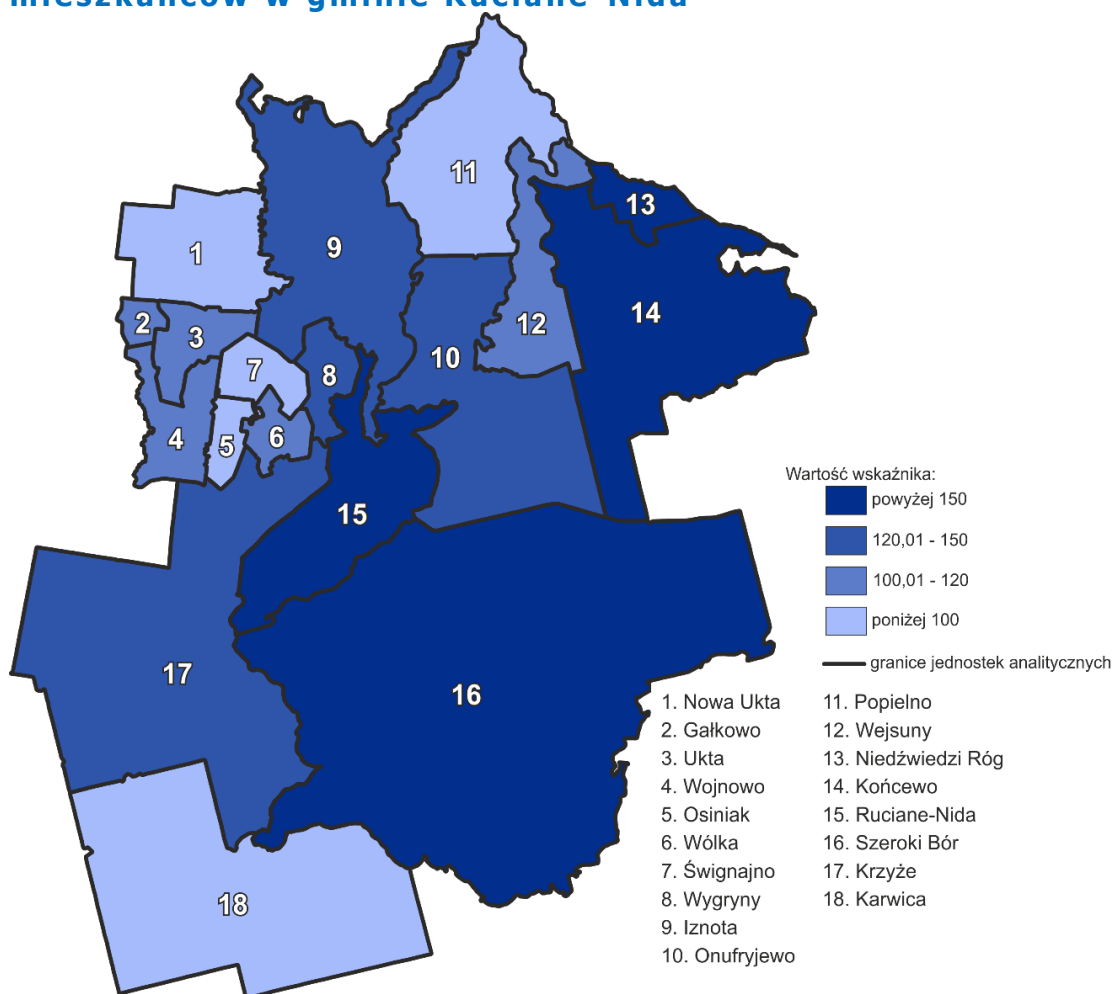
Wykres 3. Struktura ekonomicznych grup ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Ruciane-Nida.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy, 138,51 osób jest w wieku poprodukcyjnym. Najwyższą wartość analizowanego wskaźnika zdiagnozowano dla miasta Ruciane-Nida (163,14) oraz sołectwa Niedźwiedzi Róg (163,04). Wyższą wartość od średniej dla gminy odnotowano także w 3 innych badanych jednostkach (Końcewo, Wygryny, Krzyże).

Rysunek 3. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 1000 mieszkańców w gminie Ruciane-Nida

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Ruciane-Nida.

Zasadniczo, na kształtowanie się liczby ludności wpływa poziom przyrostu naturalnego oraz wielkość migracji. Dane GUS wskazują, że w gminie Ruciane-Nida na przestrzeni lat 2009-2014 zmniejszyła się liczba urodzeń żywych o 34,5%, a następnie (w roku 2015) wzrosła o 24,6%. Liczba zgonów odznaczała się natomiast zmiennymi tendencjami. Odnotowane zmiany miały wpływ na kształtowanie się wielkości przyrostu naturalnego, którego wielkości w latach 2010-2013 ukształtowały się na ujemnym poziomie (w pozostałych latach objętych analizą przyrost naturalny był dodatni).

Tabela 4. Ruch naturalny

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Urodzenia żywe	95	70	73	64	63	65	81
Zgony	80	84	74	88	87	61	79
Przyrost naturalny	15	-14	-1	-24	-24	4	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Na przestrzeni lat 2009-2014 saldo migracji, w każdym roku, przyjmowało wartości ujemne. W 2014 roku w gminie odnotowano aż o 64 więcej wymeldowań niż zameldowań. Wśród zameldowań przeważały zameldowania z miast, w 2014 roku ich udział wyniósł 61,6%. Dla porównania udział zameldowań ze wsi wynosił 24,7%. Dane za 2015 rok wskazują na nieznaczny wzrost liczby zameldowań z miast w gminie Ruciane-Nida. W przypadku wymeldowań, w ostatnim analizowanym roku 69 osób jako kierunek swojej emigracji wybrało miasto, a 58 osób wieś.

Tabela 5. Migracje wewnętrzne i zagraniczne

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zameldowania							
Ogółem	72	77	64	79	85	73	b.d.
Z miast	39	52	43	37	62	45	48
Ze wsi	30	15	19	38	21	26	24
Z zagranicy	3	10	2	4	2	2	b.d.
Wymeldowania							
Ogółem	150	118	120	111	132	137	b.d.
Do miast	98	74	79	79	75	90	69
Na wieś	50	41	38	32	53	43	58
Za granicę	2	3	3	0	4	4	b.d.
Saldo migracji	-78	-41	-56	-32	-47	-64	b.d.
Saldo migracji na 1000 osób	-9,3	-4,8	-6,6	-3,8	-5,6	-7,7	b.d.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Grupy społeczne wymagające wsparcia

Zgodnie z danymi Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rucianem-Nidzie do najczęstszych powodów przyznawania pomocy społecznej w 2014 roku zaliczyć można: bezrobocie (z tego powodu w 2014 roku objęto pomocą 762 osoby z 192 rodzin), długotrwałą lub ciężką chorobę (161 osób z 67 rodzin), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (308 osób z 64 rodzin) oraz niepełnosprawność (64 osoby z 27 rodzin).

Tabela 6. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie Ruciane-Nida

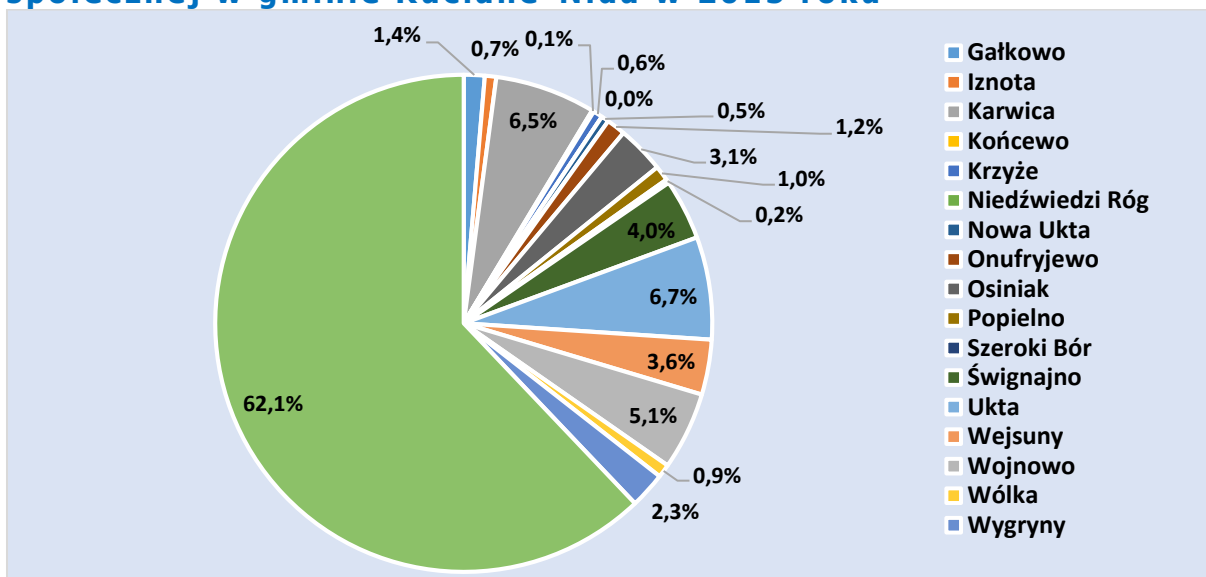
Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinie		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Bezdomność	4	3	4	12	3	4
Potrzeba ochrony macierzyństwa	6	0	0	32	0	0
Bezrobocie	210	193	192	821	783	762
Niepełnosprawność	23	18	27	46	35	64

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinie		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Długotrwała lub ciężka choroba	73	68	67	170	159	161
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, w tym:	72	74	64	377	372	308
Zdarzenie losowe	3	1	0	8	3	0
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	0	0	0
Kłęska żywiołowa	1	0	0	4	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rucianem-Nidzie.

*brak danych za 2015 rok

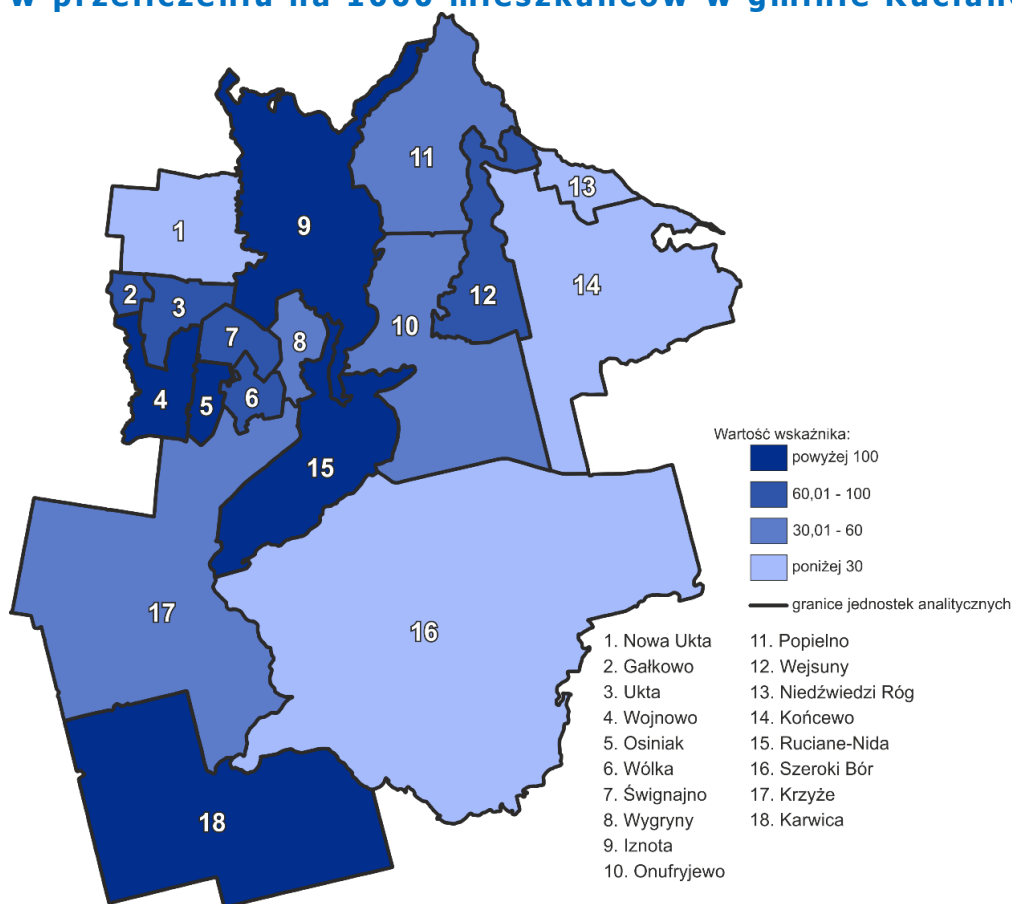
Wykres 4. Struktura liczby korzystających z zasiłków pomocy społecznej w gminie Ruciane-Nida w 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rucianem-Nidzie.

W 2015 roku z zasiłków pomocy społecznej skorzystało 503 mieszkańców miasta Ruciane-Nida, co stanowi 62,1% ogólnej liczby świadczeniobiorców w gminie. Na obszarze wiejskim gminy największy udział odnotowano dla sołectw: Ukta (6,7%), Karwica (6,5%) oraz Wojnowo (5,1%) i Śwignajno (4,0%). W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy z pomocy społecznej skorzystało 97,9 osób. Wskaźnik ten informuje o poziomie ubóstwa i zagrożenia wykluczeniem społecznym na danym obszarze. W podziale na analizowane jednostki najwyższą wartością (i jednocześnie wyższą od średniej dla gminy) odznaczają się sołectwa: Karwica (158,68), Osiniak (138,89), Wojnowo (113,57), Iznota (105,26) oraz miasto Ruciane-Nida (112,1).

Rysunek 4. Liczba korzystających z zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w gminie Ruciane-Nida

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rucianem-Nidzie.

Najczęstszym powodem występowania trudności życiowych wśród rodzin objętych pomocą społeczną jest bezrobocie, co potwierdzają dane za lata 2012-2014. W 2014 roku z tego powodu aż 762 mieszkańców gminy było objętych pomocą społeczną (192 rodziny), z czego 279 osób (82 rodziny) stanowili rezydenci miasta.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2015 roku w Rucianem-Nidzie zarejestrowanych było 625 bezrobotnych, z czego 52% stanowili mężczyźni, a 48% kobiety. Na przestrzeni analizowanych lat bezrobocie zmniejszyło się z 978 osób w 2009 roku do wspomnianych 625 w 2015 roku (liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 36%). Warto również zauważyć, że w każdym z badanych lat liczba bezrobotnych mężczyzn przewyższała liczbę kobiet pozostających bez pracy. Ocenia się, że bezrobocie w całym powiecie piskim utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie. Świadczy o tym wartość stopy bezrobocia, która pomimo wyraźnego spadku na przestrzeni ostatnich lat (spadek o 6,4 p.p. w ostatnich trzech latach), w 2015 roku osiągnęła znacznie wyższy poziom niż w województwie (16,3%) i kraju (9,8%) i wynosiła aż 26,3%.

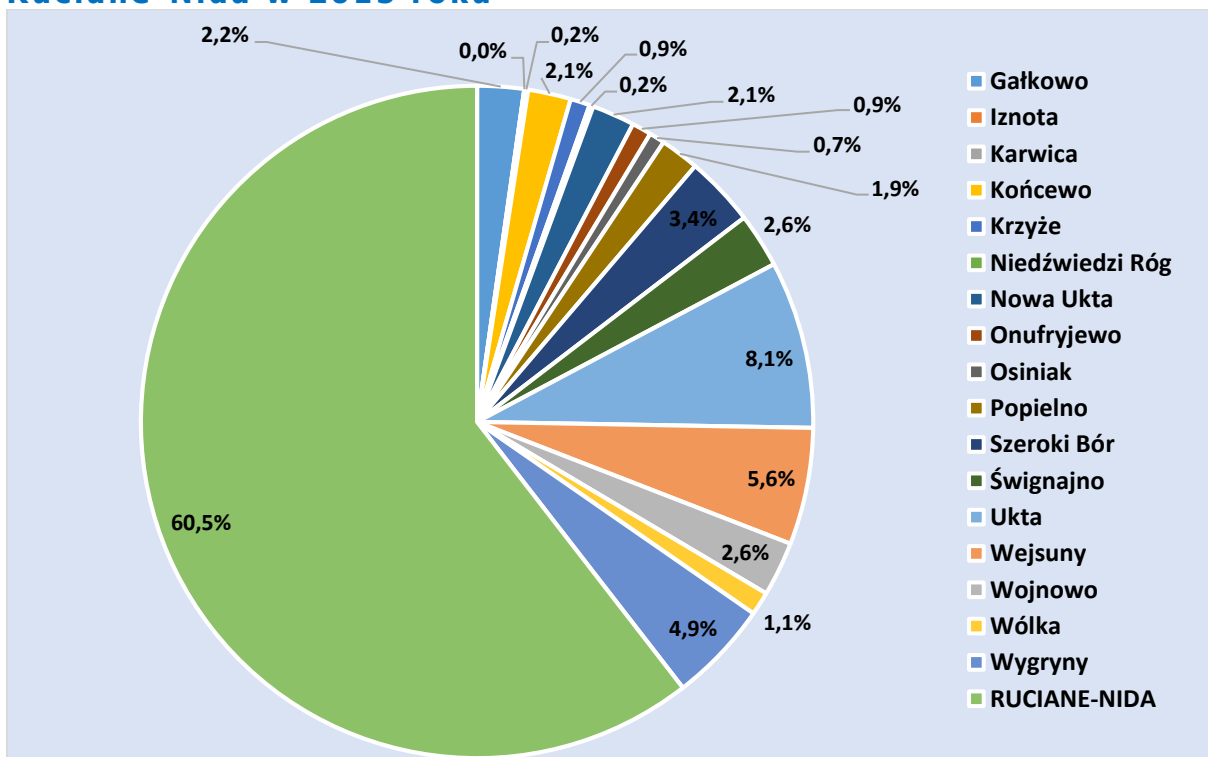
Tabela 7. Bezrobotni w gminie Ruciane-Nida w latach 2009-2015

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba osób bezrobotnych							
Ogółem	978	882	856	822	850	692	625
Mężczyźni	519	478	432	432	454	381	325
Kobiety	459	404	424	390	396	311	300
Bezrobotni do 25 roku życia	b. d.	160	191	136	153	b.d.	b.d.
Bezrobotni powyżej 50 roku życia	b. d.	b. d.	206	188	238	b.d.	b.d.
Długotrwale bezrobotni	b. d.	b. d.	381	351	367	b.d.	b.d.
Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (%)							
Ogółem	18,4	15,7	15,4	14,8	15,5	12,7	11,6
Mężczyźni	18,1	15,9	14,4	14,4	15,4	13,0	11,1
Kobiety	18,7	15,5	16,5	15,2	15,6	12,4	12,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego oraz danych PUP w Pisz.

Ponad 60% bezrobotnych gminy Ruciane-Nida to mieszkańcy miasta. Wysoki odsetek osób bezrobotnych został odnotowany także dla sołectwa Ukta (8,1%).

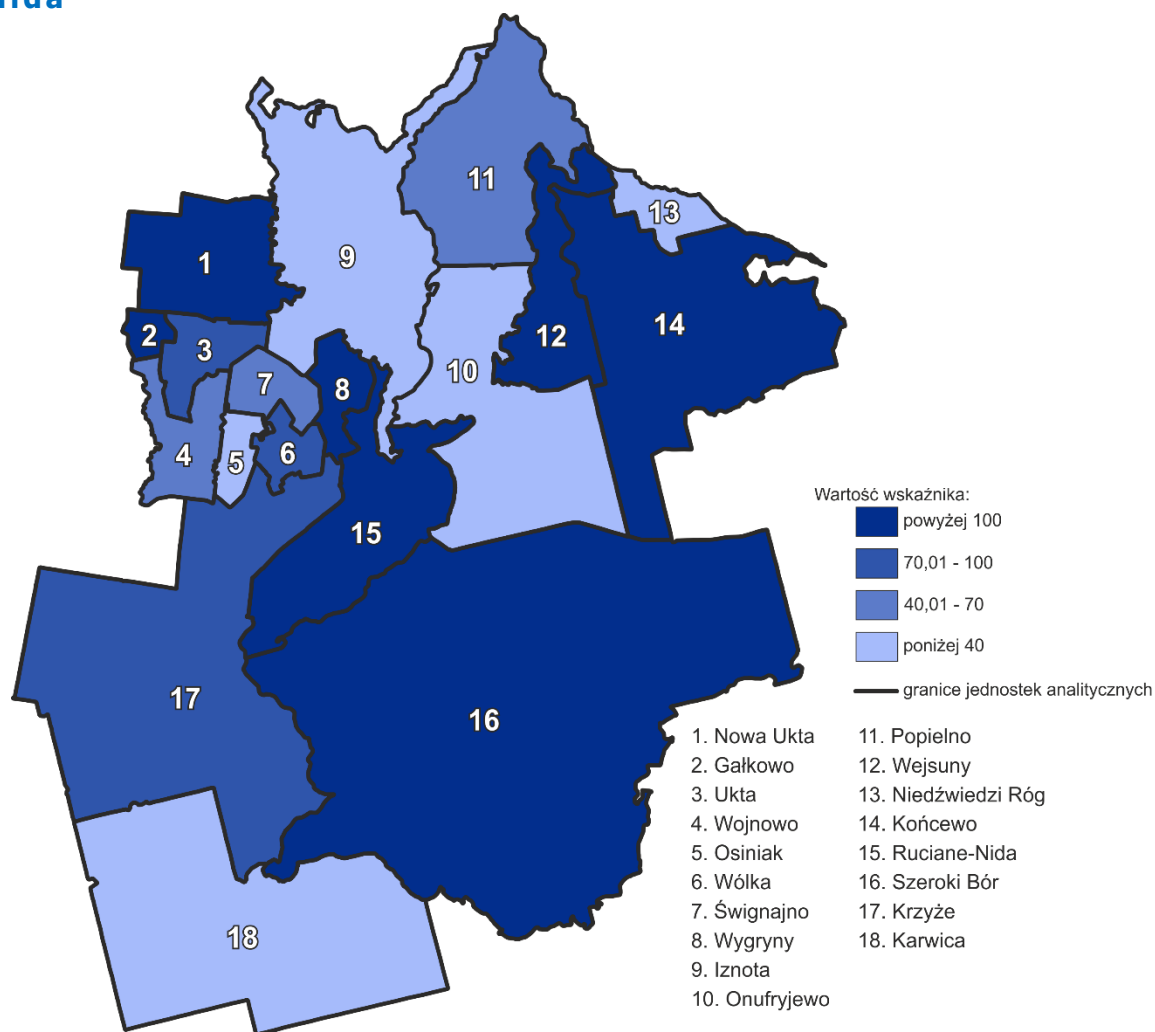
Wykres 5. Struktura ogólnej liczby bezrobotnych w gminie Ruciane-Nida w 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Pisz.

Skala bezrobocia na danym terenie obrazowana jest za pomocą wskaźnika liczby osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców badanego obszaru znajdujących się w wieku produkcyjnym. Dla gminy wskaźnik ten osiągnął poziom 91,45 bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Wartości wskaźnika wyższe od średniej wartości dla gminy odnotowane zostały dla takich sołectw jak: Szeroki Bór (346,15), Końcewo (169,23), Wejsuny (121,46), Gałkowo (112,15), Nowa Ukta (106,8), Wygryny (105,69) i Ukta (93,75). Wartość wskaźnika dla miasta Ruciane-Nida ukształtowała się na poziomie 102,31 osób, co wskazuje na znaczne natężenie problemu bezrobocia również na terenie miasta.

Rysunek 5. Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym na terenie gminy Ruciane-Nida

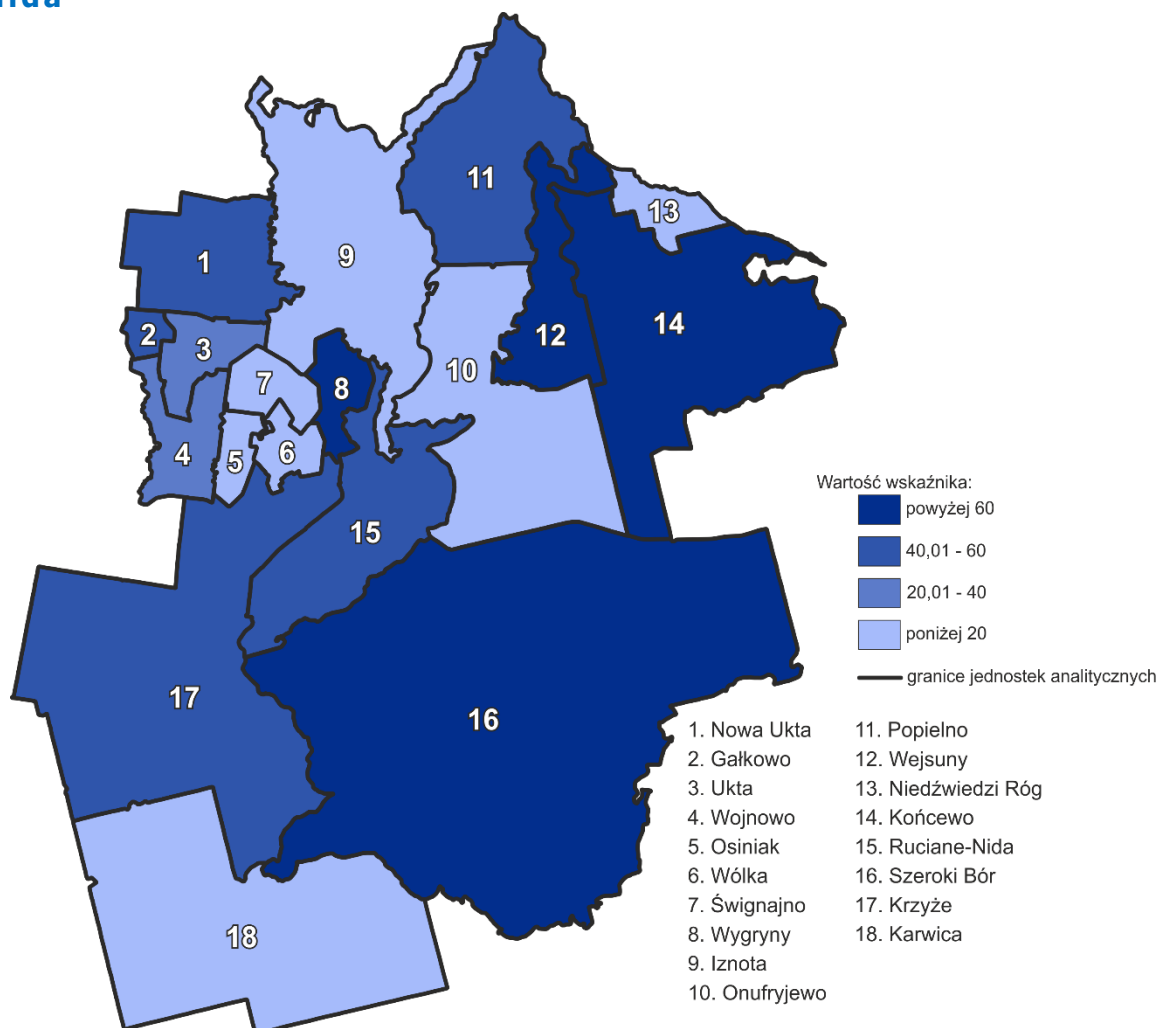

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Pisz.

Stosunkowo dużą grupę osób bezrobotnych stanowią osoby długotrwale pozostające bez pracy. Bezrobocie długotrwale jest traktowane jako źródło większości problemów społecznych,

ponadto niesie za sobą szczególnie niebezpieczne objawy nie tylko w sferze ekonomicznej, ale także psychospołecznej.

Rysunek 6. Liczba osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 osób w wieku produkcyjnym na terenie gminy Ruciane-Nida

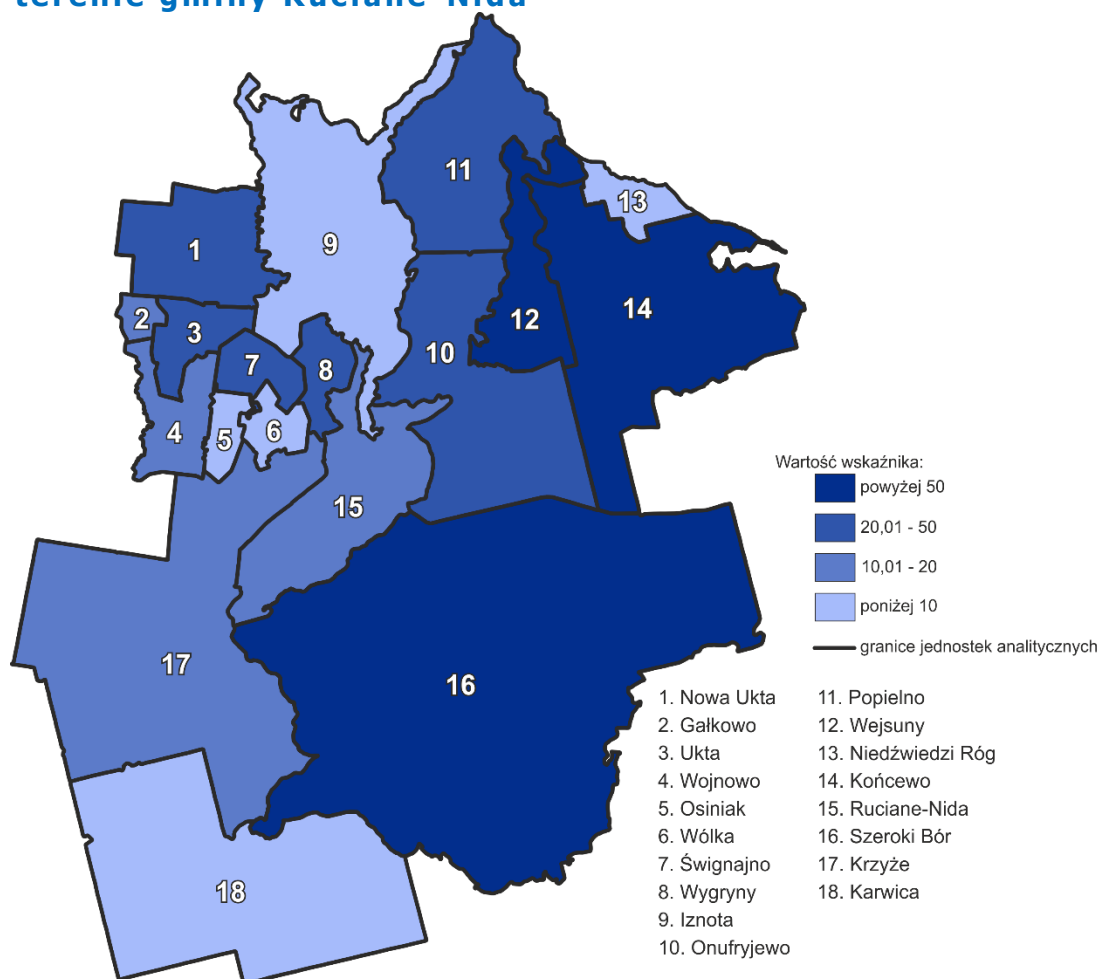

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Pisz.

W gminie Ruciane-Nida, na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym przypada 45,9 osób długotrwale bezrobotnych. Ponadto osoby pozostające bez pracy 12 miesięcy i dłużej stanowią ponad 50% ogółu bezrobotnych w gminie. Wartości wskaźnika większe niż średnia dla gminy zidentyfikowano w przypadku ośmiu analizowanych jednostek, w tym dla miasta Ruciane-Nida dla którego wskaźnik osiągnął wartość 49,1.

24,5% osób bezrobotnych zarejestrowanych na terenie gminy Ruciane-Nida odznacza się wykształceniem podstawowym bądź niższym. Wskazuje to na problem deficytu umiejętności/kwalifikacji zawodowych, które warunkują zdobycie zatrudnienia.

Rysunek 7. Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w przeliczeniu na 1000 osób w wieku produkcyjnym na terenie gminy Ruciane-Nida

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Pisz.

Przedmiotowy problem został zdiagnozowany za pomocą wskaźnika liczby osób bezrobotnych posiadających co najwyżej wykształcenie podstawowe w przeliczeniu na 1000 osób w wieku produkcyjnym. Wartość wskaźnika dla ośmiu sołectw ukształtowała się na poziomie wyższym niż wynosi średnia dla gminy (22,44).

Organizacje pozarządowe

W Rucianem-Nidzie funkcjonują następujące organizacje pozarządowe:

- Stowarzyszenie "Leśniczówka Pranie",
- Stowarzyszenie Inicjatyw Wiejskich "Wejsuny",
- Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Rozwoju Turystyki, Rekreacji i Działalności Kulturalnej "Mazury",
- Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży,
- Stowarzyszenie "Przyjaciół Wojnowa",

- Stowarzyszenie nad Nidzkim,
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Karwicy,
- Stowarzyszenie Szkutnia Mazurska,
- Stowarzyszenie "Klub Przedsiębiorczych",
- Stowarzyszenie Kobieta na Plus,
- Stowarzyszenie na Rzecz Ochrony Krajobrazu Kulturowego Mazur "Sadyba",
- Fortuna Wygryny Ruciane-Nida,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Rucianem-Nidzie,
- Popiełańskie Towarzystwo Naukowe,
- Stowarzyszenie Społeczno-Ekologiczne Regionu Północno-Wschodniego,
- Społeczny Komitet Obrony Praw Lokatora,
- Stowarzyszenie Właścicieli Domków Kempingowych "Grochówka" przy Nadleśnictwie Maskulińskim,
- Stowarzyszenie Właścicieli Domków Kempingowych "Polanka" przy Nadleśnictwie Maskulińskim,
- Stowarzyszenie Bezrobotnych „Razem”,
- Stowarzyszenie Miłośników jeziora Śniardwy i Niedźwiedziego Rogu,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Krzyży,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Niedźwiedziego Rogu,
- Stowarzyszenie "Na Rzecz Rozwoju Wygryn".

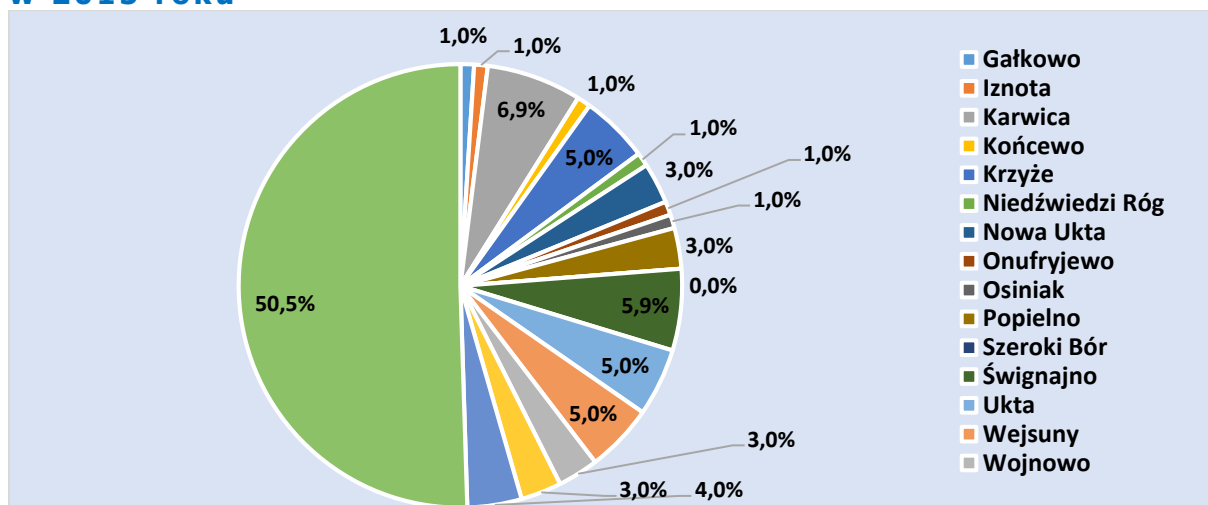
Celem zaspokojenia potrzeb społecznych mieszkańców gminy oraz wzmacniania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, corocznie opracowywany jest „Program współpracy Gminy Ruciane-Nida z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w Gminie Ruciane-Nida”. Działalność organizacji pozarządowych służy aktywizacji mieszkańców i rozwojowi gminy, a ich rola w kreowaniu pozytywnych zmian w środowisku lokalnym z roku na rok rośnie.

Bezpieczeństwo

Bezpieczeństwem w gminie Ruciane-Nida zajmują się dzielnicowi z Komisariatu Policji w Rucianem-Nidzie. W 2015 roku na terenie gminy stwierdzono łącznie 101 przestępstw, w tym największą ich liczbę na terenie miasta (51 przestępstw – 50,5%). 6,9% ogólnej liczby przestępstw odnotowano na terenie sołectwa Karwica, natomiast 5,9% Śwignajno.

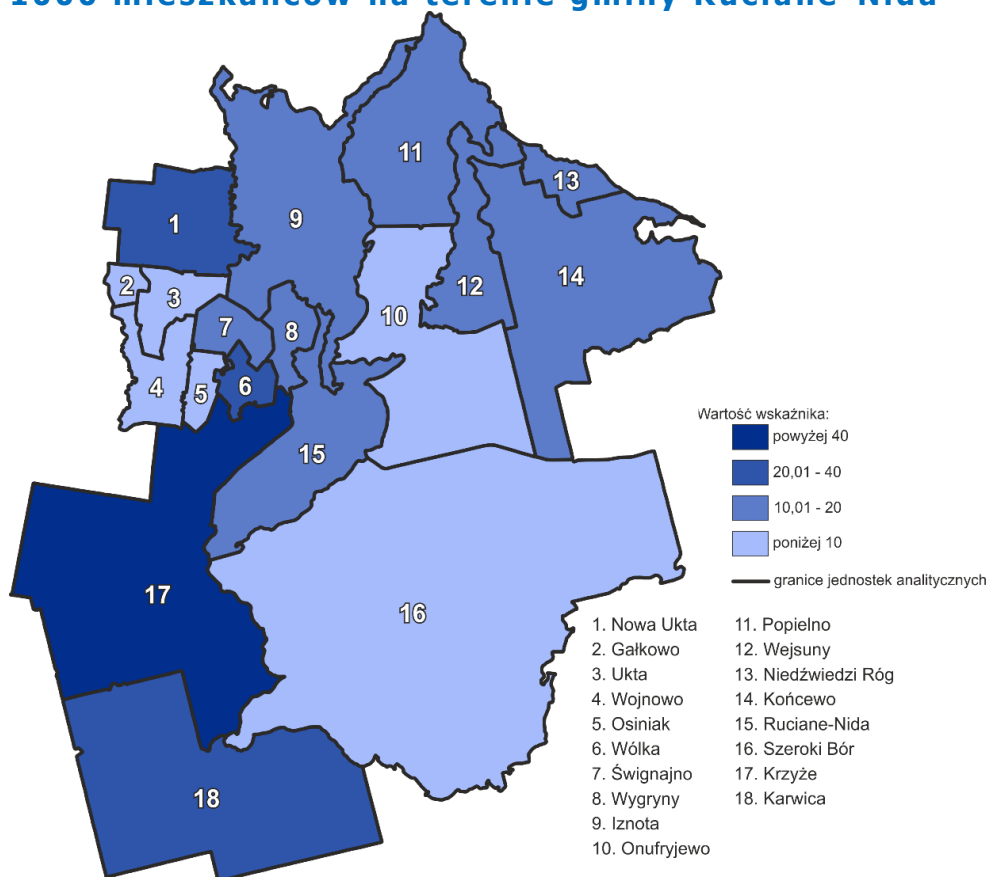
Wykres 6. Struktura liczby przestępstw w gminie Ruciane-Nida w 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Rucianem-Nidzie.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców, na terenie gminy stwierdzono blisko 12,21 przestępstw. Największe natężenie przestępczości zostało zdiagnozowane na terenie sołectw: Krzyże (51,55), Wólka (31,58), Nowa Ukta (21,13) oraz Karwica (20,96).

Rysunek 8. Liczba przestępstw stwierdzonych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców na terenie gminy Ruciane-Nida

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Rucianem-Nidzie.

Na terenie gminy funkcjonują ponadto cztery jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, które są zlokalizowane w Rucianem-Nidzie, Ukcie, Wejsunach oraz Karwicy.

Gospodarka

W latach 2009-2015 ogólna liczba pracujących w gminie Ruciane-Nida uległa nieznacznemu spadkowi. W 2015 roku liczba ta w porównaniu z rokiem 2009 zmniejszyła się o 2,15%. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców, w gminie w 2015 roku pracowało 98 osób, podczas gdy w 2009 r. wartość ta wynosiła 101.

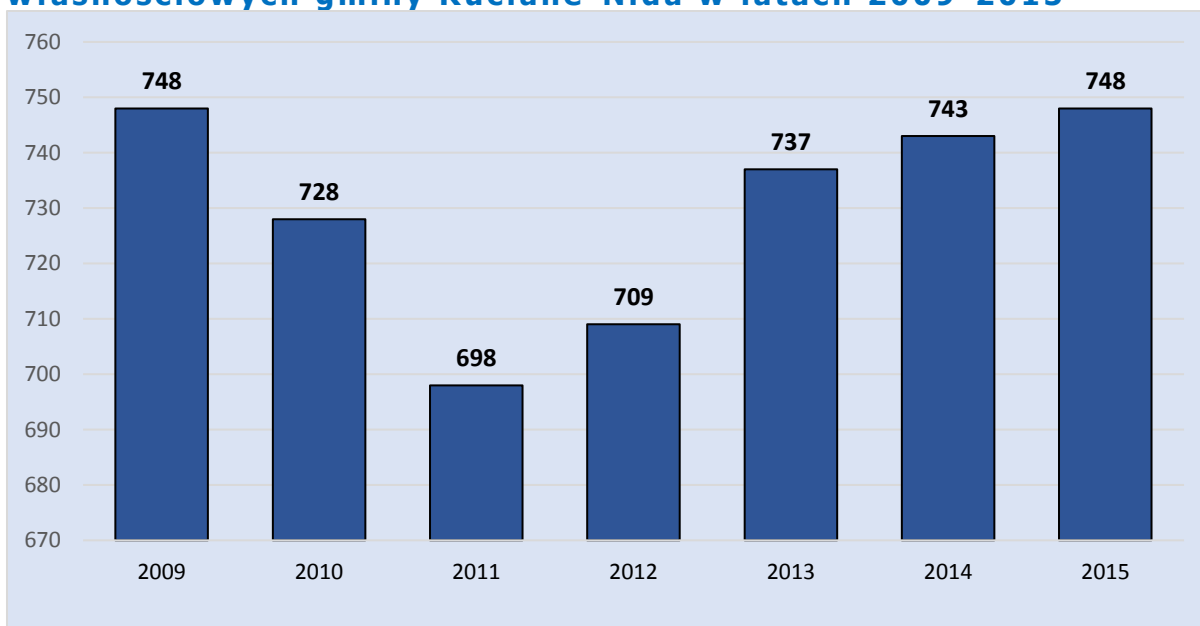
Tabela 8. Pracujący w gminie Ruciane-Nida w latach 2009-2015

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Pracujący w gminie	836	805	816	824	805	829	818
Pracujący w przeliczeniu na 1000 ludności	101	94	96	98	96	99	98

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

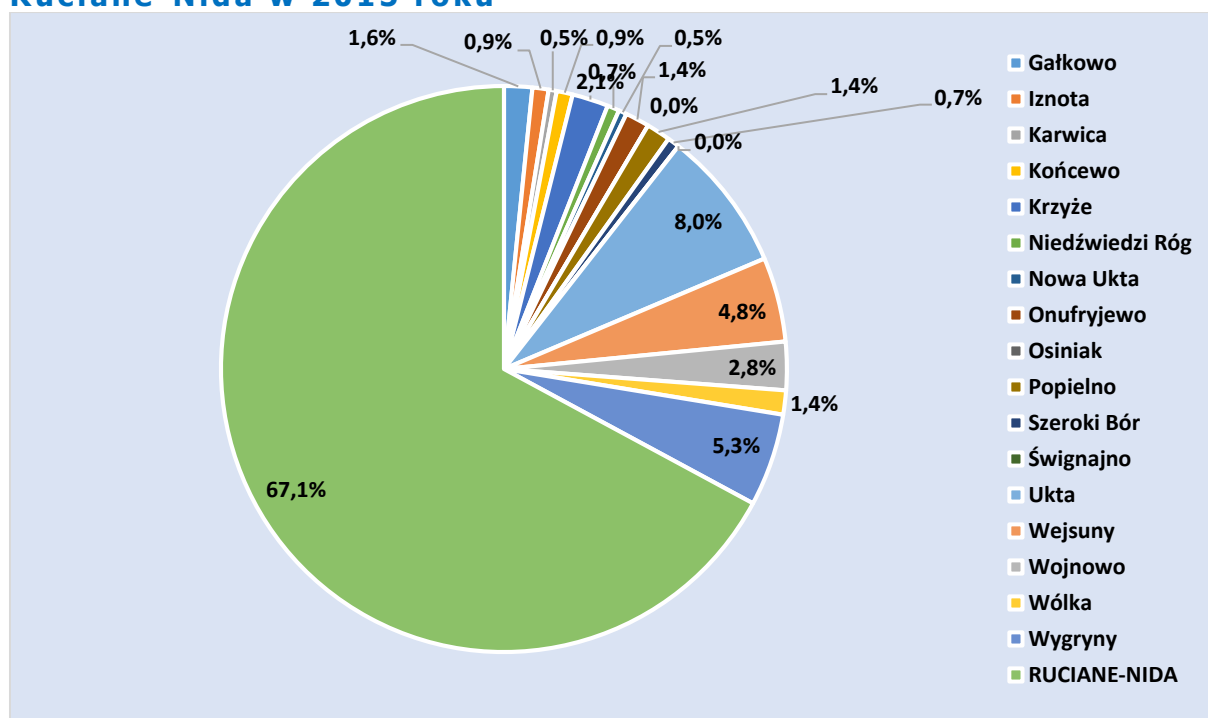
Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2015 roku, na terenie gminy Ruciane-Nida zarejestrowanych (wg rejestru REGON) było 748 podmiotów. Po spadku liczby podmiotów w latach 2009-2011 o 6,7%, od 2011 roku ich liczba systematycznie wzrasta (o 7,2% do roku 2015).

Wykres 7. Podmioty gospodarki narodowej według sektorów własnościowych gminy Ruciane-Nida w latach 2009-2015

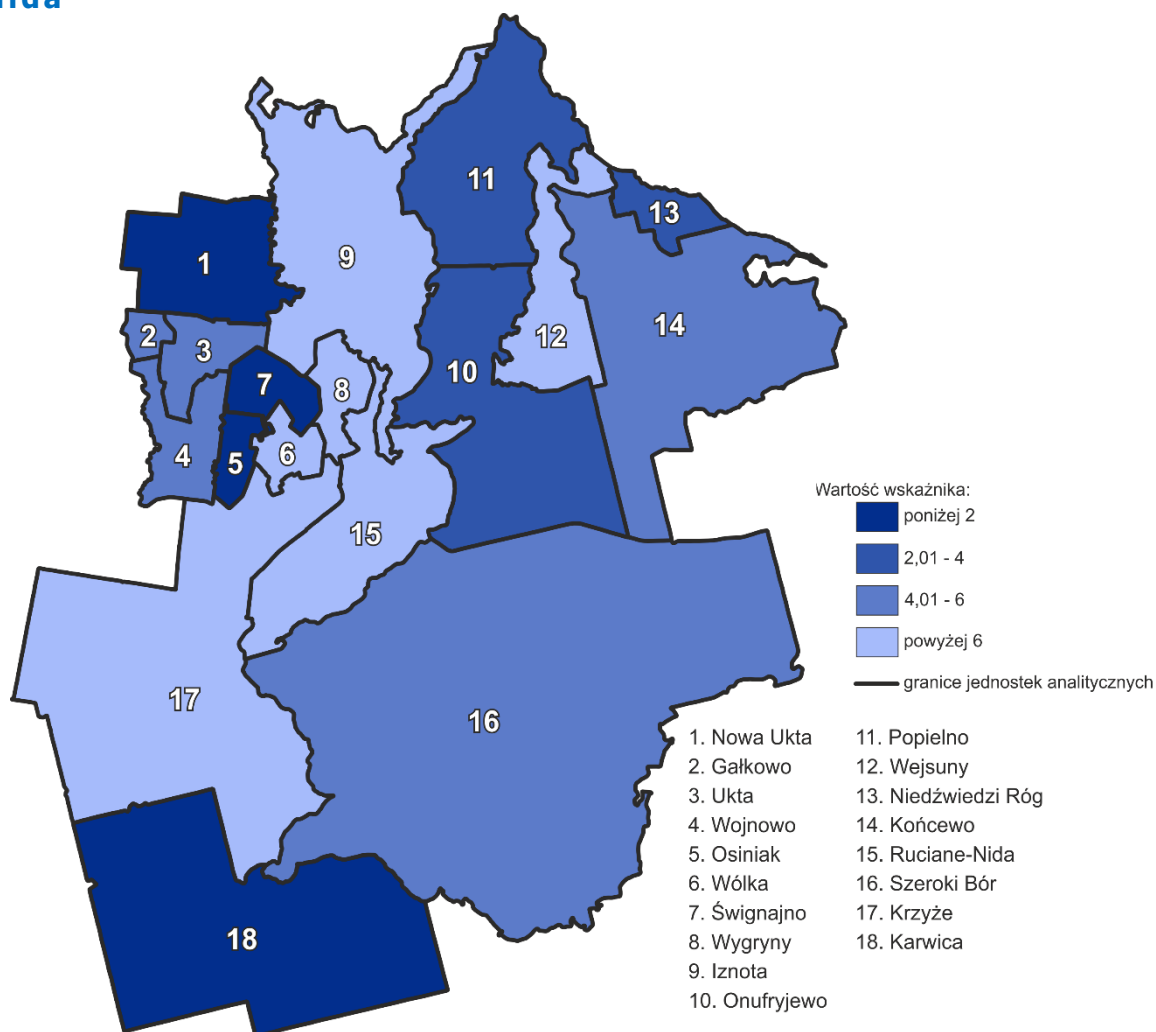
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wykres 8. Struktura liczby podmiotów gospodarczych w gminie Ruciane-Nida w 2015 roku

Dokonano również analizy wskaźnika liczby podmiotów gospodarczych przypadających na 100 mieszkańców. Wartość wskaźnika dla gminy wyniosła 5,26. Najmniejsze wartości wskaźnika odnotowano w następujących sołectwach: Karwica (0,6), Nowa Ukta (1,4), Popielno (2,86). Wartości mniejsze od średniej dla gminy odnotowano także dla sołectw: Gałkowo, Końcewo, Niedźwiedzi Róg, Onufryjewo, Szeroki Bór, Ukta, Wojnowo. Dla obszaru wiejskiego gminy wartość wskaźnika wyniosła 3,78.

Rysunek 9. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w gminie Rucian-Nida

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Ruciane-Nida.

Uwarunkowania środowiskowe

Różnorodność i bogactwo zasobów przyrodniczych w gminie Ruciane-Nida podlega ochronie prawnej. Na terenie gminy występują liczne formy ochrony przyrody:

- parki krajobrazowe:
 - **Mazurski Park Krajobrazowy** – jeden z największych parków krajobrazowych w Polsce, jego powierzchnia wynosi 53 655 ha, z czego w obrębie gminy znajduje się 14 706 ha, co stanowi 27,4% powierzchni Parku i 41,1% powierzchni gminy, obszar Parku został podzielony na strefy o różnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych;
- rezerваты przyrody:

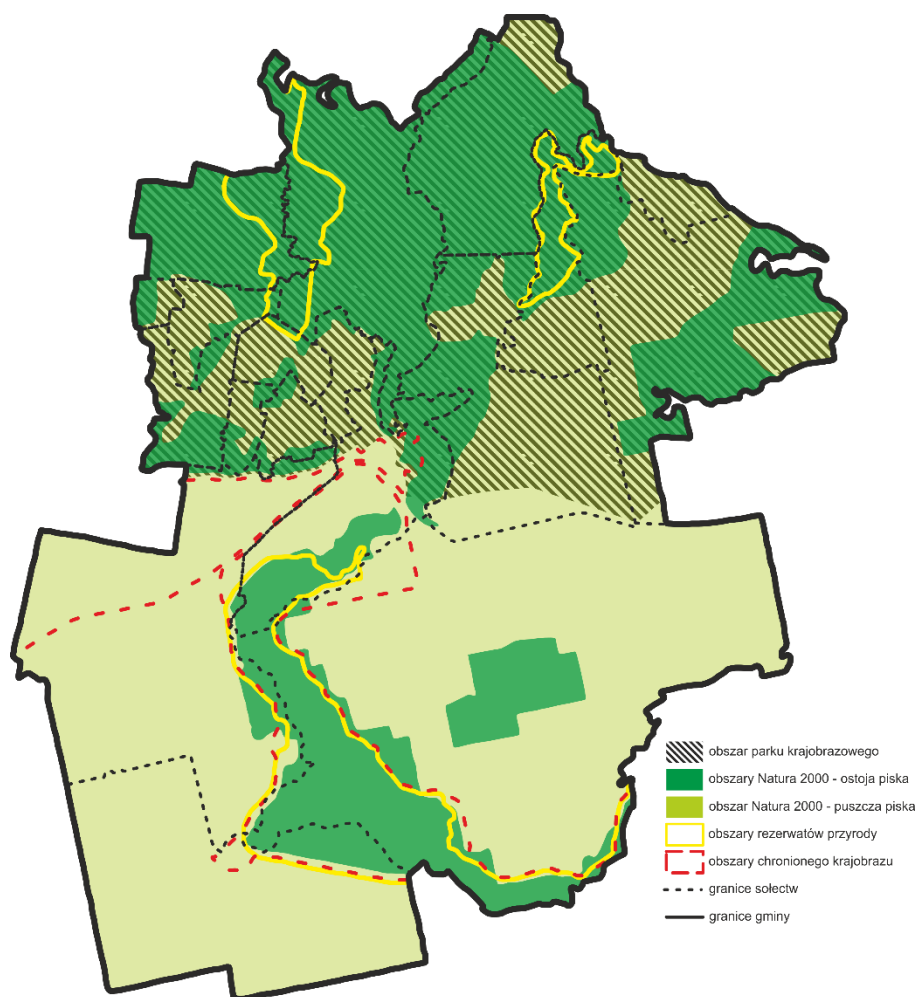

- **Rezerwat „Jezioro Nidzkie”** – powstał w celu ochrony krajobrazu Jeziora Nidzkiego i otaczających go lasów, jest położony w centrum Puszczy Piskiej na południe od Rucianego-Nidy;
- **Rezerwat „Jezioro Warnołty”** – zajmuje powierzchnię 373,3 ha, utworzony dla ochrony jeziora Warnołty i miejsc lęgowych ptaków;
- **Rezerwat „Krutynia Dolna”** – położony na obszarze gmin Ruciane-Nida i Mikołajki, zajmuje powierzchnię 969,3 ha, powstał w celu ochrony fragmentu naturalnego krajobrazu polodowcowego wraz z naturalnymi ekosystemami wodnymi, torfowiskowymi i leśnymi;
- obszary chronionego krajobrazu:
 - **„Obszar chronionego Krajobrazu Otuliny Mazurskiego Parku Krajobrazowego – Ruciane – Nida”,**
 - **„Obszar Chronionego Krajobrazu Otuliny Mazurskiego Parku Krajobrazowego – Szeroki Bór”,**
 - **„Obszar Chronionego Krajobrazu Puszczy i Jezior Piskich”,**
 - **Spychowski Obszar Chronionego Krajobrazu;**
- pomniki przyrody – na terenie gminy znajduje się 61 pomników przyrody, na które składają się:
 - 1 aleja,
 - 15 grup drzew,
 - 45 pojedynczych drzew.
- użytki ekologiczne – na obszarze gminy znajdują się 3 użytki ekologiczne:
 - Grąd Wygryny,
 - Łąka Krutynia,
 - Wyspy na jeziorach Bełdany, Guzianka Mała oraz 5 wysp na jeziorze Nidzkim;
- inne formy ochrony przyrody:
 - **Obszar funkcjonalny Zielone Płuca Polski** – celem jest promowanie rozwoju proekologicznego, utrzymanie zrównoważonych struktur przestrzennych dla zapewnienia wysokiego standardu środowiska przyrodniczego,
 - **Natura 2000** – cały obszar gminy objęty jest zasięgiem obszaru Natura 2000 - ostoja ptasia o randze europejskiej Puszcza Piska (kod PLB280008) oraz Specjalny Obszar Ochrony „Ostoja Piska” (PLH280013). Stwierdzono występowanie m.in. 37 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 12 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi.
 - **Kompleks Leśny Promocyjny Lasy Mazurskie** objęty Europejską Siecią Ekologiczną (w jego skład wchodzi Nadleśnictwa: Pisz, Maskulińskie, Mrągowo,

Spychowo, Strzałowo oraz obszar Stacji Badawczej Rolnictwa Ekologicznego i Hodowli Zachowawczej Zwierząt PAN w Popielinie o łącznej powierzchni blisko 120 tys. ha), celem wyznaczenia tego obszaru jest ochrona cennych pod względem przyrodniczym i zagrożonych składników różnorodności biologicznej w państwach Unii Europejskiej. Największym zagrożeniem dla stanu środowiska naturalnego jest nadmierny ruch turystyczno-rekreacyjny.

Rysunek 10. Obszary ochrony przyrody na terenie gminy Ruciane-Nida

Źródło: Opracowanie własne.

Cała gmina leży w zlewni rzeki Narew, dorzeczu Wisły. Na terenie gminy znajdują się 33 jeziora, z czego tylko 6 o niewielkiej powierzchni - poniżej 2 ha. Największa rzeka gminy to Krutynia, o łącznej długości 99,9 km (na terenie gminy Ruciane - Nida znajduje się jej końcowy fragment wraz z ujściem). Poza Krutynią i rzeką Nidka (łąączącą Jezioro Nidzkie i jezioro Beldany), na obszarze gminy występują liczne, drobne ciek. Wysokim zagrożeniem dla zbiorników i cieków wodnych na terenie gminy jest przede wszystkim ruch turystyczny, w tym

obserwowany w ostatnich latach wzrost zainteresowania turystyką wodną. Odnotowuje się m.in. wysokie wykorzystanie sprzętu motorowodnego czy znaczny ruch kajakowy na rzece Krutynia.

Teren gminy jest bardzo zasobny w wody podziemne, zwłaszcza część wschodnia i południowa, z kolei stosunkowo słabo rozpoznany pod względem złóż surowców mineralnych. Znajdują się tutaj złoża kruszywa naturalnego, wykorzystywanego do produkcji mieszanek betonowych.

W poszczególnych częściach gminy występują odmienne warunki glebowe: najlepsze - na zachodzie, najgorsze - na południu. Dominują gleby lekkie, słabo zbielicowane, wytworzone na glinach i piaskach. Z rolniczego punktu widzenia najbardziej przydatne są gleby brunatne (III i IV klasa bonitacyjna) występujące przede wszystkim w północnej części gminy. Gleby klasy IV a i b zajmują 38% powierzchni gruntów ornych, natomiast klasy VI - ponad 37%. Reszta to gleby klasy V (21,9%) i klasy III a i b (2,65%).

Roślinność występująca na obszarze gminy Ruciane-Nida jest urozmaicona. Dominują lasy (lesistość wynosi ponad 70%), przede wszystkim w Puszczy Piskiej rozciągającej się wzdłuż całej gminy. Na terenie gminy występuje kilkadziesiąt gatunków roślin chronionych, zwłaszcza roślin zielnych. Cenne są także zbiorowiska roślinności wodnej i szuwarowej oraz leśnej. Zagroženiem dla świata roślinnego na terenie gminy jest głównie wzrost natężenia ruchu drogowego, który wiąże się nie tylko z niską emisją ale także z potrzebą eliminacji zadrzewień przydrożnych w celu poprawy bezpieczeństwa.

Powietrze atmosferyczne na terenie gminy charakteryzuje się dobrą jakością w porównaniu z innymi obszarami województwa warmińsko-mazurskiego. Na analizowanym obszarze zlokalizowanych jest niewiele zakładów przemysłowych. Należą do nich głównie: Przedsiębiorstwo Handlu Zagranicznego „ALEX” oraz Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Rucianem-Nidzie. Na stan powietrza atmosferycznego może wpływać niska emisja pochodząca między innymi z gospodarstw domowych oraz z sektora transportowego. Na przestrzeni ostatnich lat wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych uległa zmniejszeniu.

Na terenie gminy Ruciane-Nida, zgodnie z „Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Ruciane-Nida na lata 2015-2032” występują wyroby zawierające azbest. Podczas przeprowadzonej w ramach Programu inwentaryzacji stwierdzono występowanie tego rodzaju wyrobów w postaci płyt azbestowo-cementowych, stanowiących pokrycia dachowe różnego rodzaju obiektów.

Tabela 9. Zestawienie ilościowe płyt azbestowo-cementowych na terenie gminy Ruciane-Nida

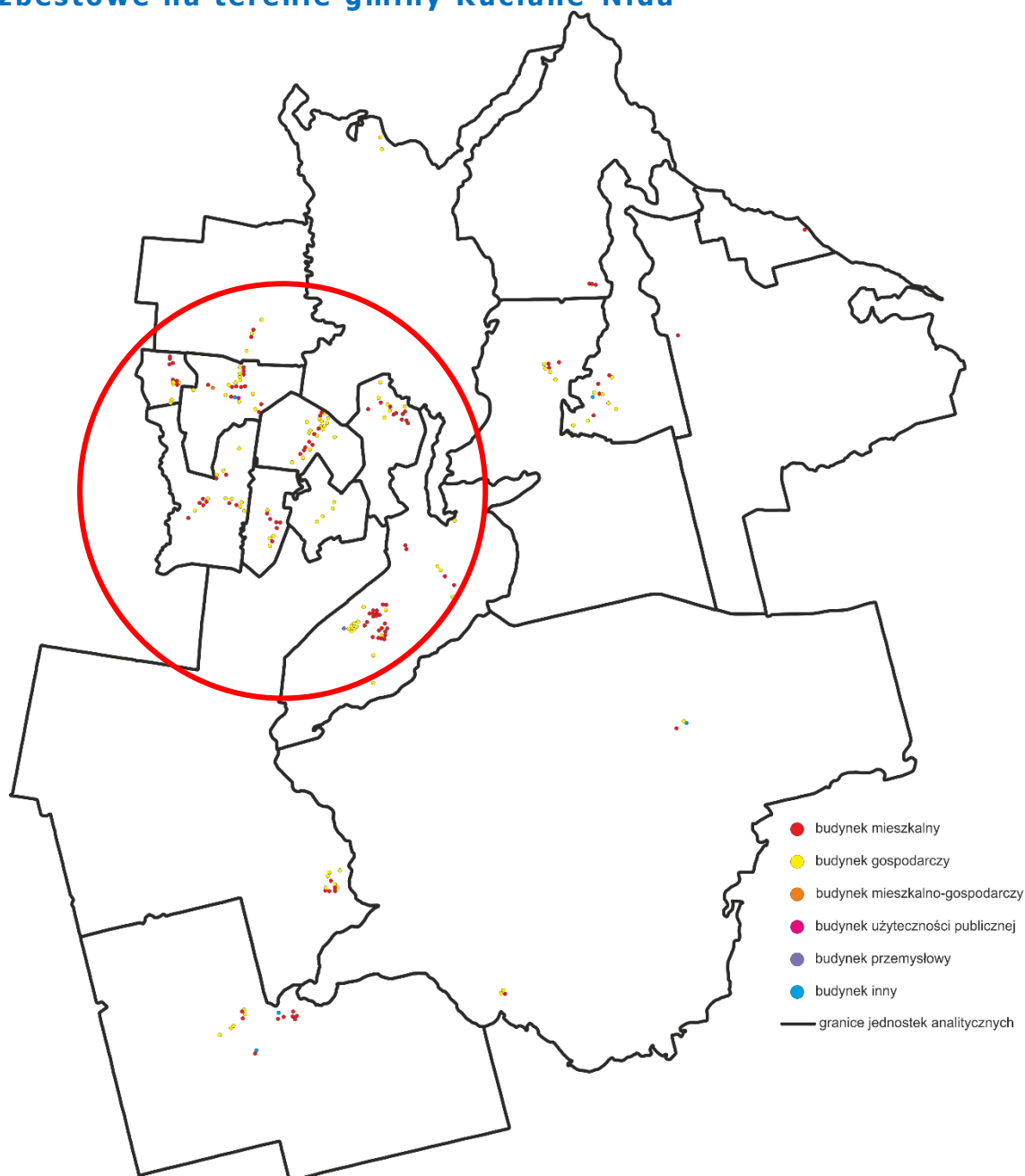
Sołectwo/miasto	Ilość wyrobu zawierającego azbest	
	(w m ²)	(w Mg)
Gałkowo	2 385,000	26,235
Iznota	249,100	2,740
Karwica	2 840,780	31,249
Końcewo	50,000	0,550
Krzyże	1 711,070	18,822
Ładne Pole	5 460,000	60,060
Niedźwiedzi Róg	320,000	3,520
Nowa Ukta	2 707,390	29,781
Onufryjewo	2 472,000	27,192
Osiniak-Piotrowo	2 220,000	24,420
Szeroki Bór	816,400	8,980
Ukta	3 480,000	38,280
Wejsuny	2 878,00	31,658
Wojnowo	2 699,000	29,689
Wólka	788,00	8,668
Wygryny	3 445,000	37,895
Ruciane-Nida	7 613,250	83,746
RAZEM	42 134,990	463,485

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Ruciane-Nida na lata 2015-2032”.

Największa ilość wyrobów azbestowych zalega na terenie miasta Ruciane-Nida – 83,746 Mg, co stanowi 18,1% łącznej ilość zinwentaryzowanych wyrobów na terenie gminy. Z kolei najmniejsza ich ilość na terenie sołectwa Końcewo – 0,550 Mg. Dla każdego obrębu w gminie nadano III stopień pilności usunięcia, co oznacza, że wymagają one ponownej oceny w terminie do 5 lat.

Największa ilość zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych zlokalizowana jest w północno-zachodniej części gminy (tam też znajduje się jej główna sieć osadnicza). W siedmiu sołectwach wskazanej części gminy oraz w sołectwie Karwica (południowa część gminy) zinwentaryzowano masę wyrobów zawierających azbest przekraczającą średnią dla gminy. Wyroby zawierające azbest w przeważającej większości występują na budynkach gospodarczych (52,26%) oraz mieszkalnych (43,55%).

Rysunek 11. Lokalizacja obiektów zawierających wyroby azbestowe na terenie gminy Ruciane-Nida

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Ruciane-Nida na lata 2015-2032”.

Zasoby dziedzictwa kulturowego

Na terenie gminy występują obiekty zabytkowe. Wśród obiektów wpisanych do rejestru zabytków dominują cmentarze oraz budynki o funkcji mieszkalnej.

Tabela 10. Zabytki w gminie Ruciane-Nida (stan na 31.03.2015 r.)

Miejscowość	Zabytek	Nr rejestru
Gałkowo	Cmentarz ewangelicki	723 z 4.09.1989
Iwanowo	Cmentarz staroobrzędowców	733 z 5.09.1989
Kadzidłowo	Cmentarz staroobrzędowców (I poł. XIX w.)	A-4608 z 31.10.2013
	Zagroda – osada kulturowa - chałupa z Dąbrów, drewniana (pocz. XX w.), - chałupa podcieniowa z Warnowa, drewniana (poł. XIX w.), - spichrz, drewniany (pocz. XX w.), - spichrz podcieniowy, drewniany (pocz. XX w.), - budynek gospodarczy, drewniany (pocz. XX w.),	A-2109 z 13.02.2004
Karwica	Cmentarz ewangelicki	621 z 11.01.1989
Końcewo	Cmentarz ewangelicki (I), na południowy zachód od wsi	731 z 5.09.1989
	Cmentarz ewangelicki (II), na północ od wsi	732 z 5.09.1989
Ładne Pole	Cmentarz staroobrzędowców	734 z 5.05.1989
Onufryjewo	Cmentarz ewangelicki	724 z 4.09.1989
	Cmentarz staroobrzędowców	735 z 5.09.1989
Osinak-Piotrowo	Cmentarz ewangelicki	725 z 4.09.1989
	Cmentarz staroobrzędowców	736 z 5.09.1989
Pranie (część miejscowości Krzyże)	Zespół leśniczówki K.I. Gałczyńskiego, obecnie muzeum (I poł. XX w.): - leśniczówka, - kuchnia letnia, - budynek gospodarczy, obecnie biuro, - teren zadrzewiony z duktem leśnym,	A-2017 z 23.01.2003
Ruciane-Nida	Kościół ewangelicki, obecnie rzymsko – katolicki, parafia p.w. MB Ostrobramskiej (1910)	765 z 15.12.1989
	Cmentarz komunalny	730 z 4.09.1989
	Willa R. Andersa z ogrodem, ul. Dworcowa 8c (1907)	A-4442 z 11.12.2006
	Dom, ul. Słowiańska 16, szach. (1920)	A-2056 z 12.12.2003
	Budynek gospodarczy, szach.	A-2056 z 12.12.2003
	Dom „Borejszówka”, ul. Słowiańska 19, drewniany (1920)	A-2074 z 17.12.2003
	Zespół wyłuszczeniarni nasion, ul. Dworcowa 1: - budynek produkcyjny (1890-92), - magazyn szyszek (1890-92), - dom mieszkalny (1890-92), - budynek gospodarczy (1890-92), - stodoła z szopą, drewniana (1890-92), - magazyn główny szyszek, murowano-drewniany (1930), - budynek wagi i sortowni, drewniany (1930), - budynek administracyjny, drewniany (1930), - magazyn szyszek, obecnie sala konferencyjna, drewniany (1930), - magazyn nasion, drewniany (1930), - wartownia, drewniany (1930),	A-4421 z 21.06.2006
Śwignajno Wielkie	Cmentarz ewangelicki	726 z 4.09.1989
Ukta	Kościół ewangelicki, obecnie parafia rzymsko-katolicka p.w. Podwyższenia Krzyża, (III ćw. XIX w.)	759 z 15.12.1989

Miejscowość	Zabytek	Nr rejestru
	Cmentarz rodzinny, ewangelicki, na rozwidleniu dróg do Wojnowa i Świgajna	727 z 4.09.1989
	Cmentarz ewangelicki, przy drodze do Piecek	728 z 4.09.1989
Wejsuny	Cmentarz ewangelicki, nad jeziorem Wejsunek	729 z 4.09.1989
	Molenna staroobrzędowców, obecnie cerkiew prawosławna p.w. Zaśnięcia NMP, drewniana (1922-1927)	383 z 2.09.1983
	Molenna staroobrzędowców (1923-27)	381 z 17.03.1983
Wojnowo	Zespół klasztorny staroobrzędowców (II poł. XIX w.): - klasztor z molenną p.w. Zbawiciela i Świętej Trójcy, - dom zakonny, - 2 domy furtialne, - brama, - 4 budynki gospodarcze	954 z 30.07.1968 oraz 376 z 17.03.1983
	Cmentarz staroobrzędowców	500 z 15.05.1986
	Dom nr 41 (dawniej 47, drewniany, XIX w.)	1193 z 21.05.1968
Zdrożno (część miejscowości Krzyże)	Zespół leśniczówki (XIX w.) - leśniczówka mur.-szach., - stodoła, drewniana, - obora, - budynek pieca chlebowego.	A-2174 z 16.02.2005

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych www.nid.pl

Większość obiektów zabytkowych zlokalizowanych na terenie gminy Ruciane-Nida pełni funkcje zbliżone do funkcji pierwotnych – dotyczy to w głównej mierze obiektów mieszkalnych, usługowych i sakralnych. Zgodnie z „Programem opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Ruciane-Nida na lata 2013-2016”, duża część obiektów zabytkowych obecnie jest własnością prywatną. Pomimo podejmowanych systematycznie prac remontowych, wiele zabytków w dalszym ciągu wymaga podjęcia działań naprawczych. Nieużytkowane są z kolei cmentarze ewangelickie, które mają charakter trudnodostępnych kompleksów zielonych z ukrytymi wśród zarośli nagrobkami. Przeprowadzona ocena stanu technicznego obiektów zabytkowych wskazuje, iż jedynie 40% z nich znajduje się w stanie dobrym, 40% dostatecznym, a 20% w stanie złym (dotyczy to w szczególności obiektów podworskich lub o nieuregulowanym stanie prawnym).

W gminie Ruciane-Nida funkcjonują następujące instytucje:

- **Dom Kultury w Rucianem-Nidzie** – instytucja kultury, która realizuje zadania w dziedzinie wychowania, edukacji i upowszechniania kultury. W jego ramach funkcjonują liczne pracownie artystyczne, m.in.: ceramiki, muzyczna, plastyczna, rękodzieła, tańca, teatralna. Z inicjatywy placówki organizowane są pikniki rodzinne oraz letnie „Turnieje Wsi”.
- **Biblioteka Miejsko-Gminna w Rucianem-Nidzie** – funkcjonuje w strukturach Domu Kultury, posiada w swoich zbiorach 33 148 książek. Posiada dwie filie

biblioteczne (w Ukcie i Wejsunach) i Punkt Biblioteczny w Śwignajnie, w których do dyspozycji mieszkańców znajduje się łącznie 10 stanowisk komputerowych.

- **Izba Regionalna w Wejsunach** – założona w 1971 roku jako pomoc dydaktyczna do nauki o regionie; w zbiorach Izby znajdują się dawne przedmioty codziennego użytku, sprzęty gospodarskie oraz liczne druki.
- **Muzeum Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego w Praniu** – zbiory poświęcone osobie wybitnego pisarza; poza działalnością wystawienniczą muzeum pełni funkcję ośrodka kultury oraz edukacji.

Układ komunikacyjny

Na terenie gminy Ruciane-Nida zlokalizowane są drogi różnych kategorii:

- droga krajowa nr 58 Olsztynek – Szczuczyn - przebiega równoleżnikowo na południe od drogi nr 16 przecinając gminy: Ruciane-Nida, Pisz i Białą Piską (25,7 km);
- droga wojewódzka nr 609 Ukta - Mikołajki o długości 4,5 km;
- droga wojewódzka nr 610 Piecki – Ruciane-Nida, długość – 8,2 km, (odcinek komunikacyjny trasy do Olsztyna);
- drogi powiatowe o długości 66,1 km (w tym 3,3 km w granicach miasta);
- drogi gminne o łącznej długości 64,555 km.

Stan techniczny dróg w gminie nie jest zadowalający. Nie spełniają bowiem wymaganych standardów, szczególnie w obliczu narastającego natężenia ruchu kołowego, zarówno osobowego, jak i ciężarowego.

W gminie funkcjonuje komunikacja autobusowa, która obsługiwana jest przede wszystkim przez firmę TRANS – KOM Sp. z o. o. w Pisz. Gmina jest powiązana siecią komunikacji autobusowej m.in. z: Piszem, Olsztynem, Mrągowem, Warszawą.

Przez teren gminy nie przebiega żadna linia kolejowa o znaczeniu krajowym, czy też regionalnym. Istnieje za to jednotorowa, niezelektryfikowana lokalna linia kolejowa łącząca Olsztyn ze Szczytnem i Ełkiem (prowadzony jest ruch pasażerski, wszystkie połączenia obsługuje przewoźnik Przewozy Regionalne). Ruch pasażerski na tej linii wznowiono w 2010 roku, po 10 latach przerwy, dzięki staraniom samorządów i władz lokalnych. Przez wiele lat linia kolejowa przebiegająca przez gminę nie była poddawana działaniom naprawczym przez co znajduje się w złym stanie technicznym.

Wodociągi i kanalizacja

Zgodnie z danymi GUS w Rucianem-Nidzie długość czynnej sieci rozdzielczej w analizowanych latach nie zmieniła się znacząco i w 2015 roku wynosiła 61,4 km. Pomimo zmian liczby

korzystających z tej sieci na przestrzeni lat, ostatecznie w 2014 roku (brak danych za rok 2015) odnotowano większą ich liczbę niż dla roku 2009. Średnio dla całej gminy udział liczby korzystających z sieci wodociągowej był na poziomie 91,6%.

Tabela 11. Sieć wodociągowa w gminie

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Długość czynnej sieci rozdzielczej (w km)	59,5	59,5	59,2	61,4	61,4	61,4	61,4
Liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej	7 406	7 657	7 605	7 550	7 489	7 650	b.d.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Na terenie gminy funkcjonuje Miejska Oczyszczalnia Ścieków w Rucianem-Nidzie, która została oddana do użytku w 2002 roku.

W 2014 roku z kanalizacji w gminie Ruciane-Nida korzystało 7 186 osób, co stanowiło 86,1% ogółu ludności. Liczba korzystających ogółem w gminie z sieci kanalizacyjnej zwiększyła się ponad dwukrotnie. Czynna sieć kanalizacyjna w ciągu ostatnich siedmiu lat znacząco się wydłużyła i w 2015 roku jej długość wynosiła 124,9 km.

Tabela 12. Sieć kanalizacyjna w gminie

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej (km)	46,1	46,1	46,1	47,2	124,9	124,9	124,9
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	3 775	3 929	3 921	4 071	5 182	7 186	b.d.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Mieszkalnictwo

W gminie Ruciane-Nida w 2015 roku liczba mieszkań wynosiła 2 957 i w stosunku do roku 2009 wzrosła o niemal 4%, natomiast liczba izb ukształtowała się na poziomie 12 011. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w gminie w 2015 roku wynosiła 71,3 m².

Tabela 13. Zasoby mieszkaniowe gminy

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Mieszkania	2 844	2 883	2 898	2 910	2 932	2 948	2 957
Izby	11 333	11 596	11 687	11 761	11 871	11 959	12 011
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	69,4	69,7	70,2	70,5	70,8	71,1	71,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Sieć osadnicza gminy cechuje się znacznym stopniem rozproszenia, co niekorzystnie wpływa na realizację zadań z zakresu infrastruktury technicznej i społecznej. Na lokalizację zabudowy na terenie gminy duży wpływ ma występowanie obszarów objętych ochroną przyrody.

PODSUMOWANIE

Przeprowadzona analiza sytuacji w gminie Ruciane-Nida wskazała, iż na jej terenie występują liczne problemy, które zasadniczo oddziałują na jakość i warunki życia mieszkańców. Wyniki przeprowadzonej analizy rozkładu przestrzennego wskazują, że największa koncentracja negatywnych zjawisk społecznych występuje na terenie miasta. W mieście mieszka więcej osób bezrobotnych niż na obszarze wiejskim. Również liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej jest większa. Więcej przestępstw stwierdzono również na terenie miasta. Ponadto funkcje, jakie pełni miasto Ruciane-Nida względem całej gminy są kluczowe z perspektywy rozwoju lokalnego. Miasto Ruciane-Nida jest centrum administracyjnym, gospodarczym i społecznym gminy. To tutaj znajduje się większość placówek użyteczności publicznej oraz podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie gminy, których funkcjonowanie ukierunkowane jest na zaspokajanie potrzeb nie tylko mieszkańców miasta, lecz również obszaru wiejskiego. Placówki te stwarzają ponadto miejsca pracy także dla mieszkańców okolicznych wsi. W Rucianem-Nidzie zlokalizowane są również obiekty obsługujące ruch turystyczny.

Z uwagi na fakt, że w mieście występuje największa koncentracja negatywnych zjawisk społecznych i jednocześnie pełni ono istotne funkcje dla lokalnej sieci osadniczej, zasadne jest skoncentrowanie procesu rewitalizacji na obszarze miasta. Przeciwdziałanie stanowi kryzysowemu będzie jednoznaczne z koncentracją przestrzenną procesu rewitalizacji na obszarze najbardziej wymagającym wsparcia, tj. na obszarze, na którym występuje największa kumulacja problemów społecznych. Takim obszarem jest miasto Ruciane-Nida. W celu precyzyjniejszej identyfikacji potrzeb rewitalizacyjnych, dokonano szczegółowej analizy sytuacji w mieście (podrozdział 2.3.). Na jej podstawie zidentyfikowano miejsca szczególnej koncentracji problemów społecznych współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w innych sferach, o których mowa w *Wytycznych*¹. W wyniku przeprowadzonych analiz dokonano następnie delimitacji obszaru rewitalizacji (rozdział 3.).

¹ *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*, Minister Rozwoju, 2016.

2.3. SZCZEGÓŁOWA ANALIZA SYTUACJI W MIEŚCIE

W niniejszym podrozdziale dokonano szczegółowej analizy sytuacji w mieście Ruciane-Nida w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej. Z uwagi na fakt, że kwestie społeczne mają fundamentalne znaczenie w procesie rewitalizacji, skoncentrowano się przede wszystkim na analizie sfery społecznej.

Rysunek 12. Miasto Ruciane-Nida

Źródło: Informator z planem miasta i mapą gminy Ruciane-Nida.

Miasto Ruciane-Nida składa się z dwóch części: Rucianego i Nidy (wcześniej będące dwoma oddzielnymi miejscowościami) oraz mniejszych: Guzianki, Dybówka I, Dybówka II i Kowalika. Od momentu uzyskania praw miejskich jest jednym z kluczowych centrów turystycznych na terenie Krainy Wielkich Jezior Mazurskich. Gospodarka gminy w znacznej mierze oparta jest bowiem na turystyce. Miasto jest zatem ośrodkiem gospodarczym gminy, jak również administracyjnym, społecznym i kulturowym.

2.3.1. SFERA SPOŁECZNA

Demografia

W 2015 roku, zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, na terenie miasta Ruciane-Nida mieszkało 4 632 osób i w porównaniu z rokiem 2010 liczba ta zmniejszyła się o 4,2% (liczby mężczyzn o 4,2%, z kolei kobiet o 4,1%). Liczba ludności miasta, po niewielkim wzroście na przełomie lat 2009/2010 (o 3,4%), systematycznie, od 2010 roku ulega zmniejszeniu.

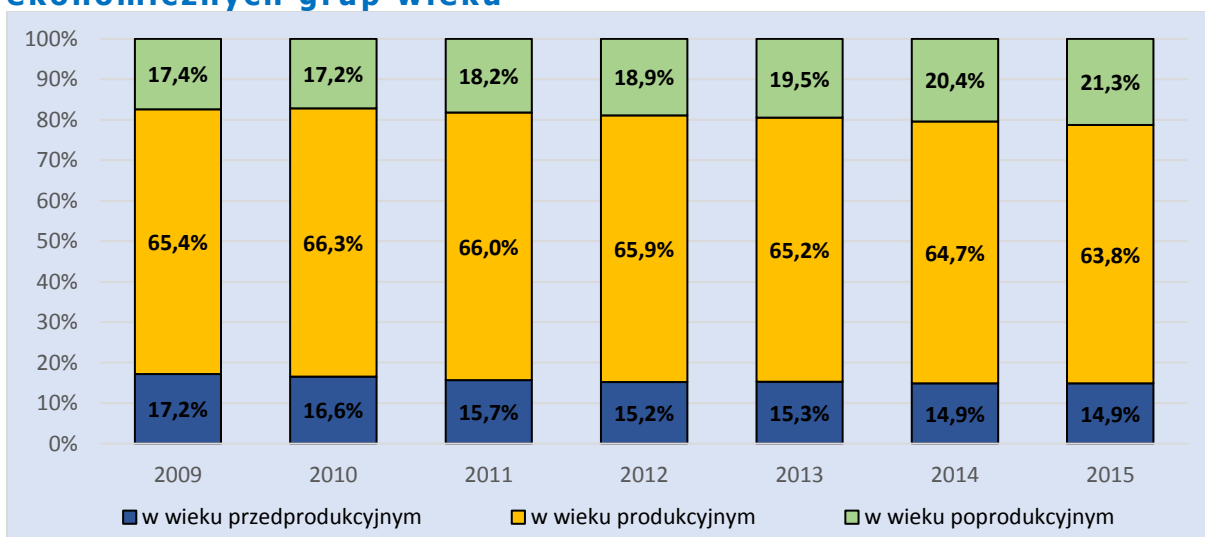
Tabela 14. Liczba ludności w Rucianem-Nidzie w latach 2009-2015

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Miasto Ruciane-Nida, w tym:	4 674	4 834	4 785	4 752	4 701	4 674	4 632
<i>Mężczyźni</i>	2 275	2 357	2 343	2 323	2 296	2 280	2 257
<i>Kobiety</i>	2 399	2 477	2 442	2 429	2 405	2 394	2 375

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Analizując strukturę ludności miasta według wieku uwidaczniają się problemy o charakterze demograficznym. W latach 2009-2015 o 2,3 p.p. zmniejszył się udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. Według stanu na koniec 2015 r. wynosił on 14,9%. Zwiększa się natomiast udział osób w wieku poprodukcyjnym. W analizowanym okresie zwiększył się o 3,9 p.p. i na koniec 2015 r. wynosił 21,3%. Powyższe tendencje świadczą o występowaniu problemu starzenia się społeczeństwa.

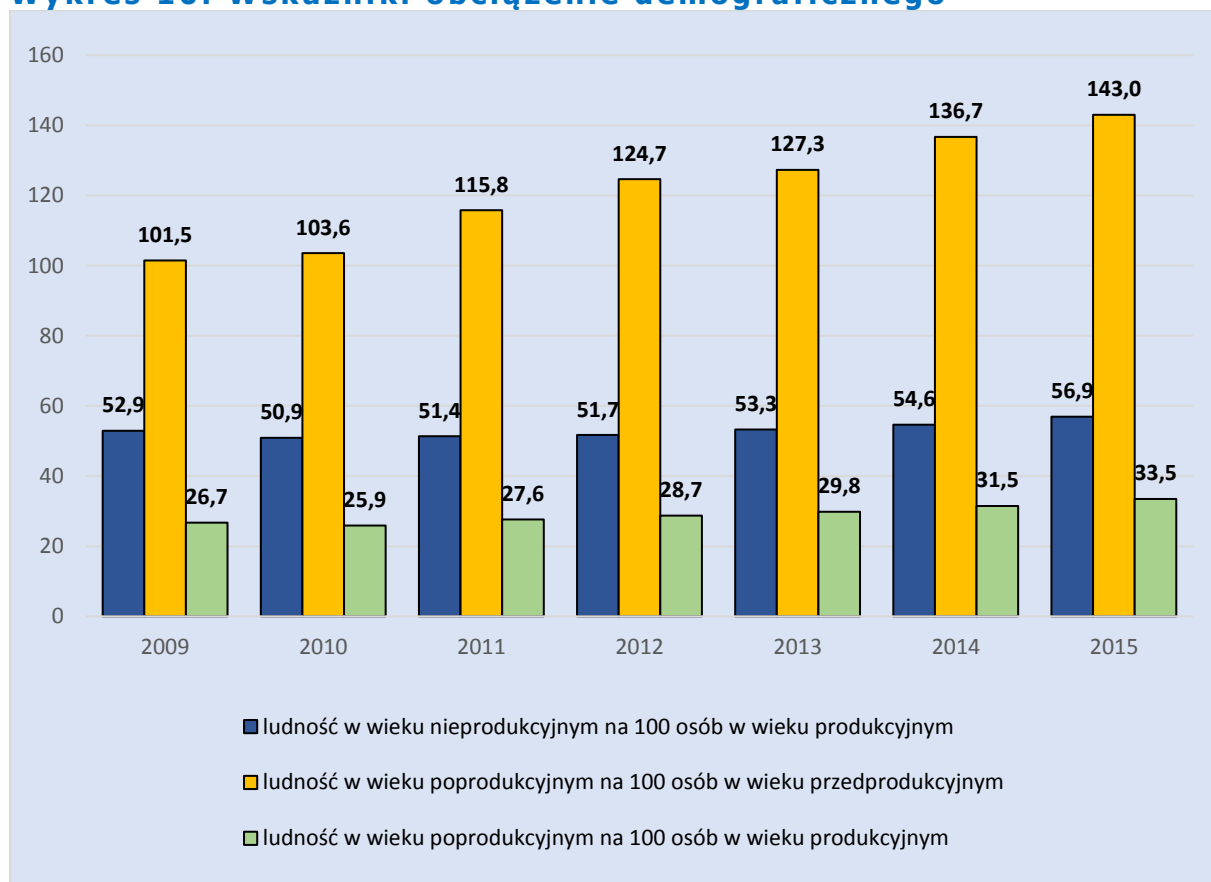
Wykres 9. Struktura ludności miasta Ruciane-Nida według ekonomicznych grup wieku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Zjawisku temu towarzyszy zmniejszanie się odsetka osób w wieku produkcyjnym. Na przestrzeni lat 2009-2015 udział ten zmniejszył się o 1,6 p.p. i w 2015 r. wynosił 63,8%. W związku z powyższym zwiększa się obciążenie demograficzne osobami w wieku nieprodukcyjnym (wykres 11). Dynamicznie zwiększa się liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym. W 2009 roku wartość wskaźnika wynosiła 101,5, podczas gdy w roku 2015 aż 143. W 2015 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 56,9 osób w wieku nieprodukcyjnym – dla porównania w 2009 roku wskaźnik ten kształtował się na poziomie 52,9 osób (wzrost wartości wskaźnika – o 4 jednostki). Z kolei na 100 mieszkańców miasta Ruciane-Nida w wieku produkcyjnym w 2015 roku przypadało 33,5 osób (wzrost wskaźnika w porównaniu z danymi za rok 2009 o 6,8 jednostki) w wieku poprodukcyjnym.

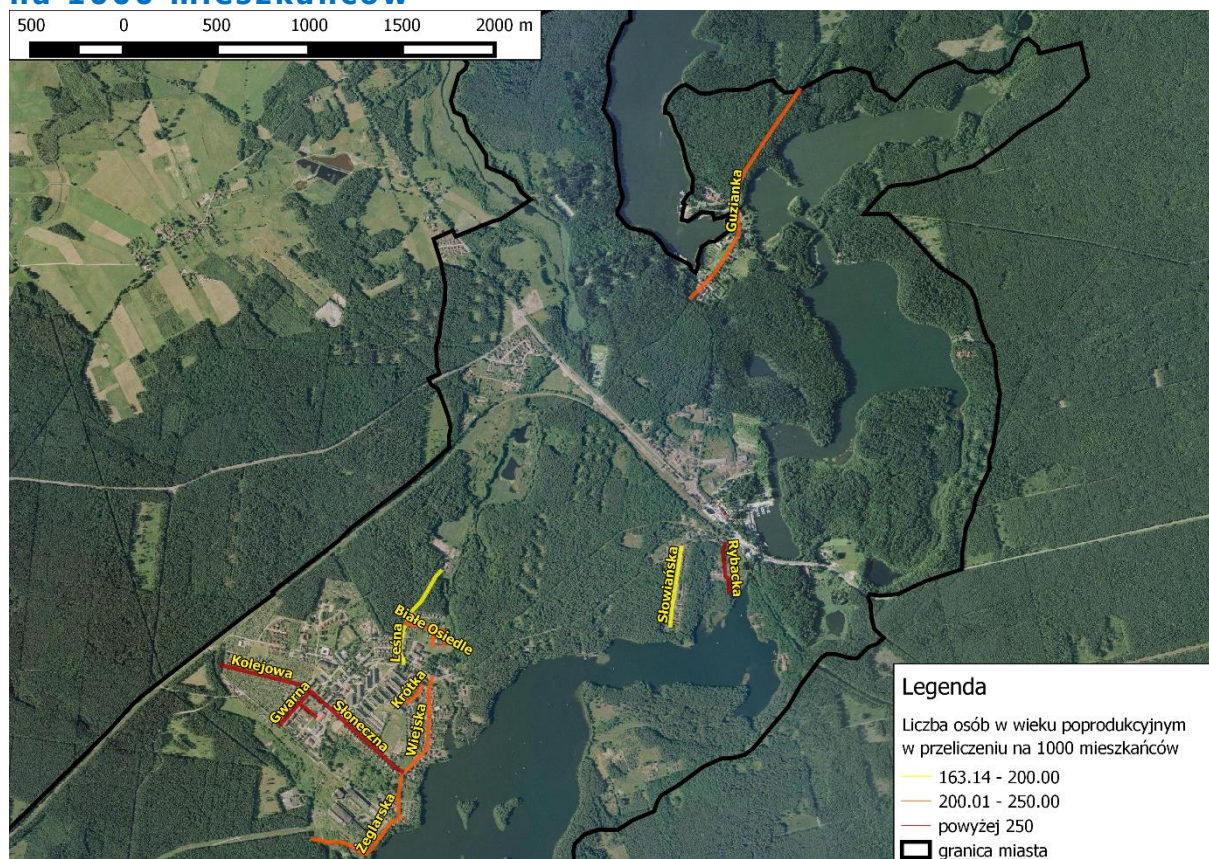
Wykres 10. Wskaźniki obciążenie demograficznego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W celu identyfikacji miejsc, najbardziej narażonych na zjawisko starzenia się społeczeństwa, przeanalizowano rozkład przestrzenny wartości wskaźnika liczby osób w wieku poprodukcyjnym przypadających na 1000 mieszkańców miasta.

Rysunek 13. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne.

Wartość wskaźnika dla miasta wynosi 163,14. Największą wartość analizowanego wskaźnika zdiagnozowano dla ul. Słonecznej (365,85). Blisko 36,6% mieszkańców tej ulicy to osoby w wieku poprodukcyjnym. Wysokimi wartościami wskaźnika odznaczają się również ulice: Kolejowa (297,30), Rybacka (272,73), Gwarna (266,39) oraz Szkolna (260,87).

Tabela 15. Ruch naturalny według płci w Rucianem-Nidzie

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Urodzenia żywe	55	35	44	31	30	36	39
Zgony	42	44	40	38	50	32	46
Przyrost naturalny	13	-9	4	-7	-20	4	-7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Na zmiany w strukturze wieku ludności miasta wpływają takie zmienne, jak przyrost naturalny i saldo migracji. Zgodnie z danymi GUS, przyrost naturalny, tj. różnica między liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów, wyniósł w 2015 r. -7. Na przestrzeni lat 2009-2015 r. wartość przyrostu naturalnego oscylowała między 13 a -20. Saldo migracji w badanym okresie przyjmowało natomiast wartości wyłącznie ujemne. Świadczy to o występowaniu w mieście problemu

ubytku mieszkańców. Powodami wysokiego odpływu migracyjnego mieszkańców mogą być przede wszystkim przyczyny ekonomiczne, związane z sytuacją na rynku pracy.

Tabela 16. Migracje wewnętrzne i zagraniczne w latach 2009-2015

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zameldowania	36	37	30	40	39	32	b.d.
Wymeldowania	82	69	83	69	87	80	b.d.
Saldo migracji	-46	-32	-53	-29	-48	-48	b.d.
Saldo migracji na 1000 osób	-9,8	-6,6	-11,0	-6,1	-10,2	-10,3	b.d.

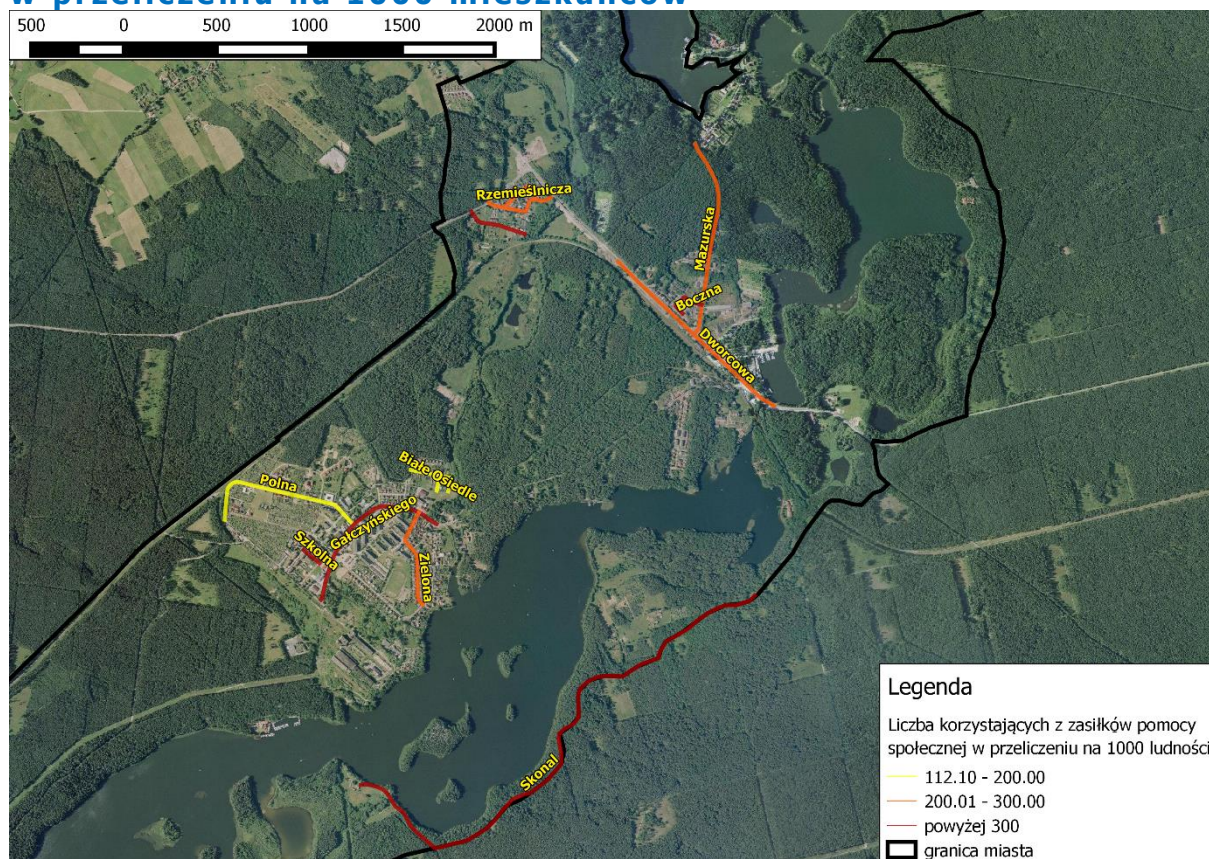
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Określenie grup społecznych wymagających wsparcia

Jednym z najistotniejszych aspektów rewitalizacji jest podjęcie działań umożliwiających rozwiązanie problemów społecznych występujących na danym obszarze. Na podstawie przeprowadzonej analizy zidentyfikowano grupy społeczne, wymagające wsparcia w ramach procesu rewitalizacji. Zgodnie z danymi Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rucianem-Nidzie do najczęstszych powodów przyznawania pomocy społecznej zaliczyć można: bezrobocie, długotrwałą lub ciężką chorobę, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz niepełnosprawność.

W 2015 roku z zasiłków pomocy społecznej skorzystało 503 mieszkańców miasta Ruciane-Nida. Największa liczba korzystających z tej formy pomocy mieszka przy ul. Kwiatowej (7,6% łącznej liczby korzystających na terenie miasta) i ul. Zielonej (6,9%). W celu identyfikacji miejsc charakteryzujących się największym udziałem osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przeanalizowano wskaźnik liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Wartość wskaźnika dla miasta wyniosła 112,10. Na poniższej rycinie oznaczono ulice o wartościach wskaźnika większych niż wartość dla miasta. Największym natężeniem problemu charakteryzują się ulice: Ogrodnicza (454,55), Skonal (400,00), Gałczyńskiego (396,55) i Boczna (375,00).

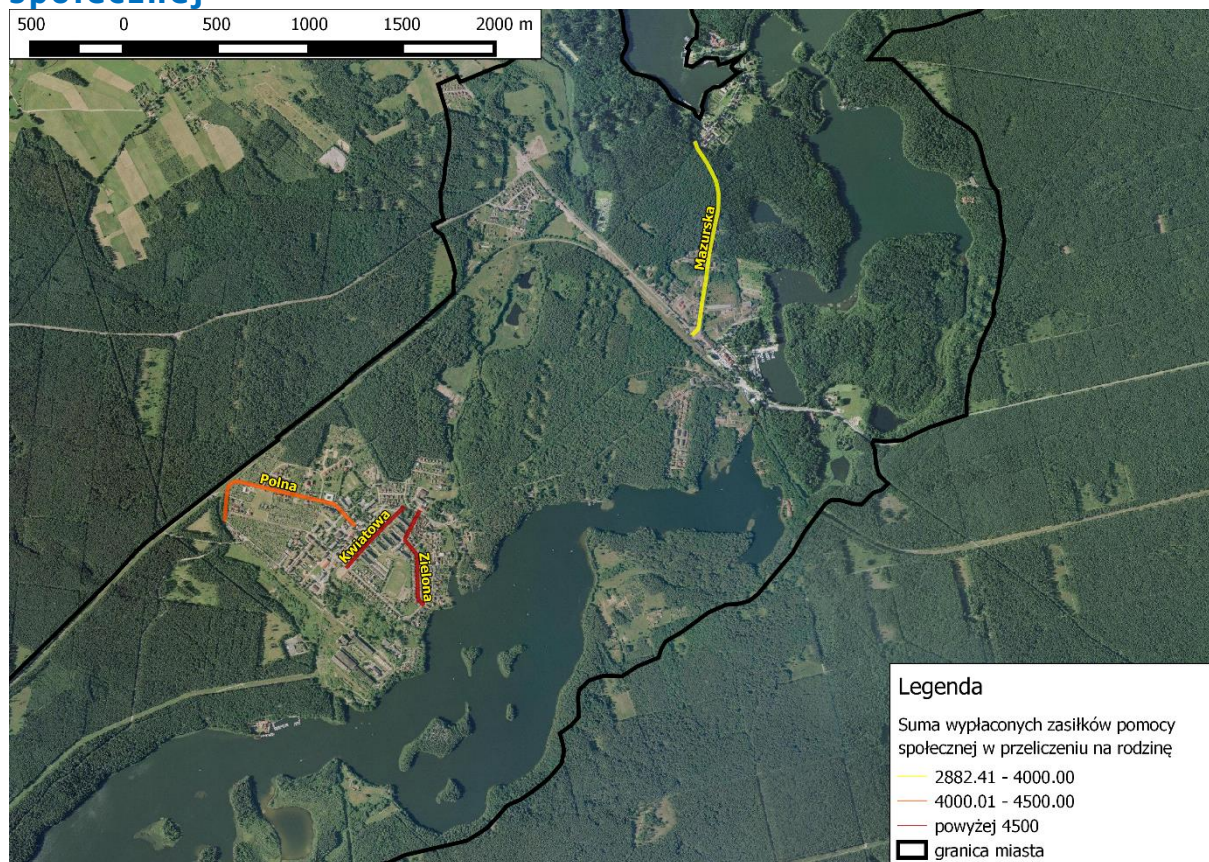
Rysunek 14. Liczba korzystających z zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne.

W 2015 roku wypłacono łącznie ponad 507 tys. zł zasiłków pomocy społecznej dla 503 osób ze 176 rodzin mieszkających na terenie miasta Ruciane-Nida. Średnio każda rodzina otrzymała 2 882,41 zł. W analizie rozkładu przestrzennego wskaźnika sumy wypłaconych zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na rodzinę korzystającą z zasiłków pomocy społecznej stwierdzono, że wartości wskaźnika dla czterech ulic są większe niż wartość wskaźnika dla miasta. Ulicami tymi są: ul. Kwiatowa (4 742,11), ul. Zielona (4 722,80), ul. Pólna (4 457,14) i Mazurska (3 466,67).

Rysunek 15. Suma wypłaconych zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na liczbę rodzin korzystających z zasiłków pomocy społecznej

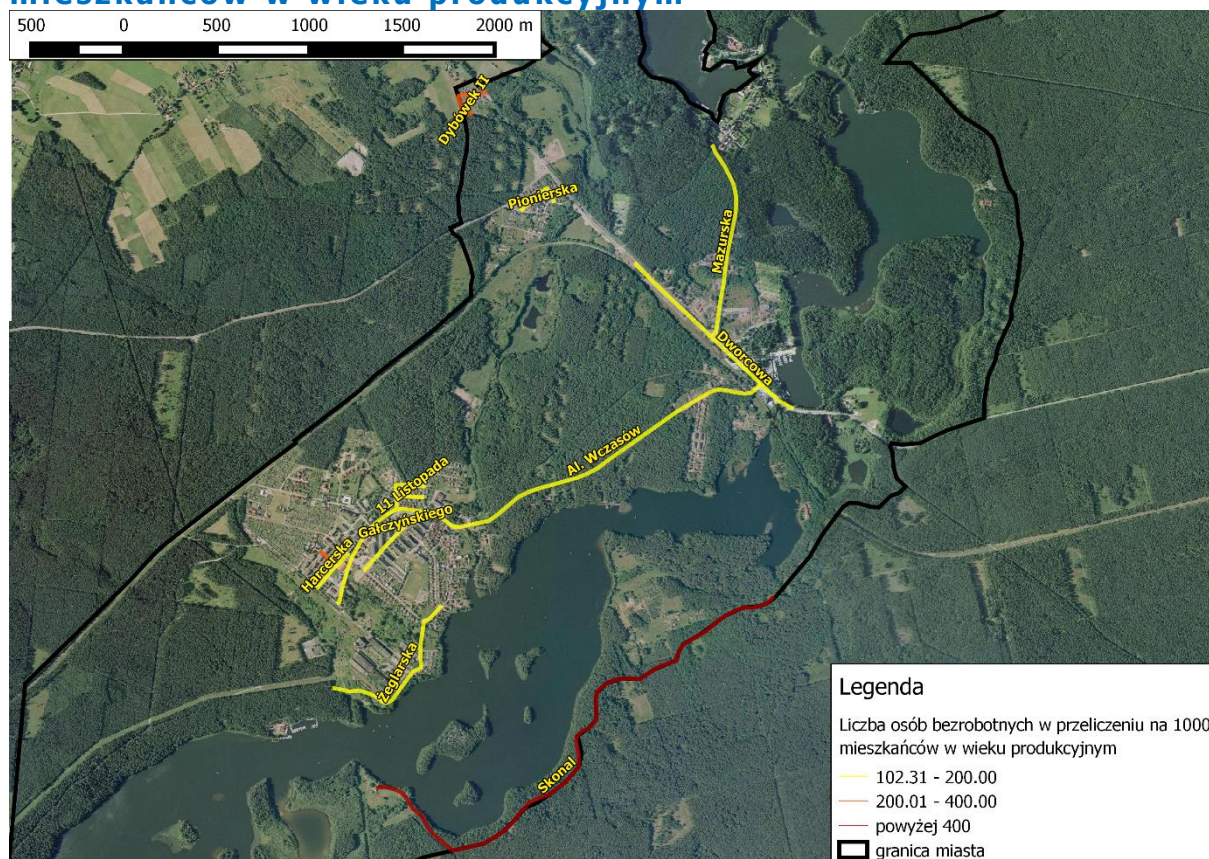

Źródło: Opracowanie własne.

Bezrobocie to najczęstszy powód przyznawania zasiłków pomocy społecznej w mieście Ruciane-Nida. W 2014 roku aż 279 osób korzystało ze świadczeń z tego powodu (82 rodziny), podczas gdy w 2015 roku liczba ta zwiększyła się do 296 (89 rodzin).

Ponad 50% bezrobotnych w gminie Ruciane-Nida są mieszkańcami miasta. W 2015 roku, zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy, bez pracy pozostawały 323 osoby, natomiast aż 42,1% tych osób to mieszkańcy ul. Kwiatowej. Natężenie problemu bezrobocia dla każdej z jednostek diagnozowano na podstawie wartości wskaźnika liczby osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym. Wartość wskaźnika dla miasta wynosiła 102,31 (dla gminy: 91,45). Największe wartości badanego wskaźnika odnotowano dla ulic: Skonal (750,00), Szkolnej (280,00), Dybówek II (216,22) i Żeglarskiej (200,00).

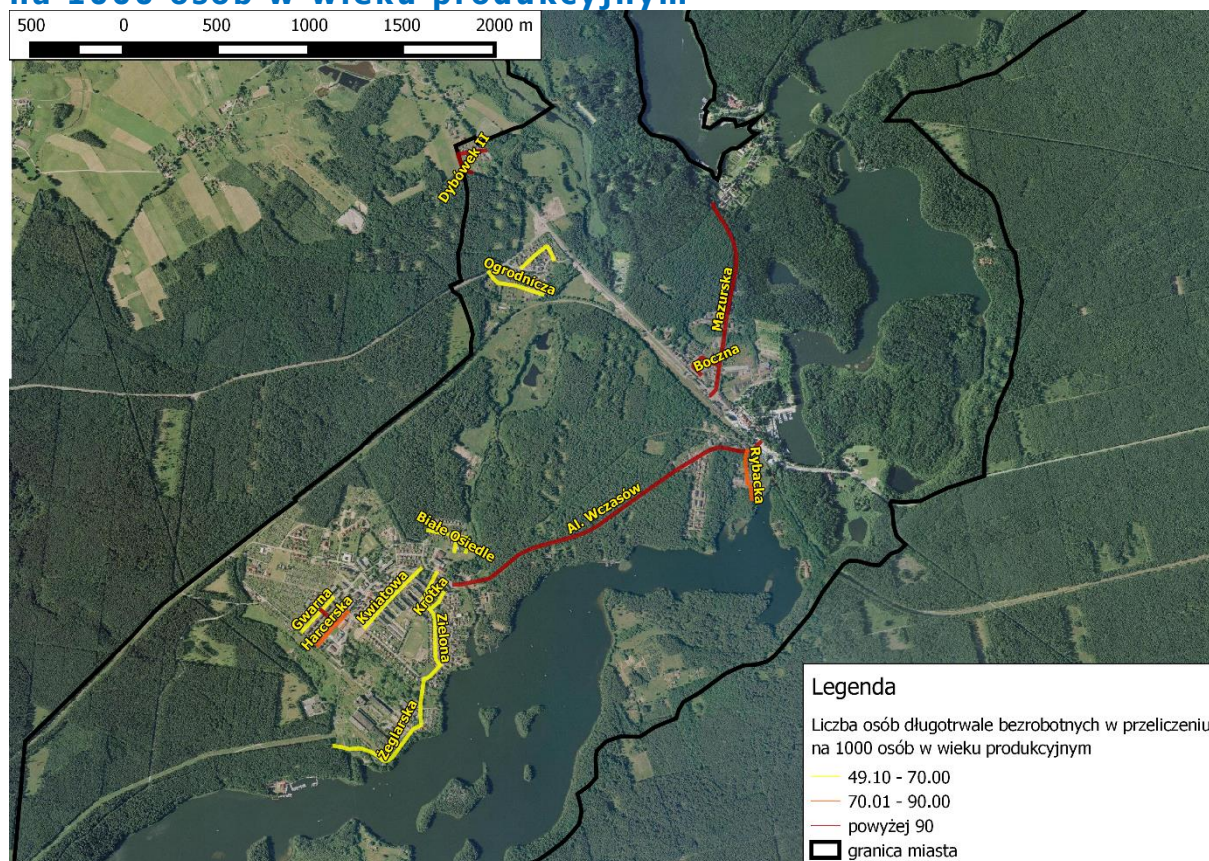
Rysunek 16. Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym

Źródło: Opracowanie własne.

Wśród osób bezrobotnych w mieście, 48% stanowią osoby długotrwale pozostające bez pracy. Bezrobocie długotrwale jest postrzegane jako problem o podłożu społecznym. Osoby chronicznie bezrobotne zalicza się do grupy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub wykluczonych, w związku z czym z perspektywy przeciwdziałania temu problemowi, istotne znaczenie mają działania ukierunkowane na aktywizację społeczną. W celu określenia natężenia problemu długotrwałego bezrobocia dokonano analizy rozkładu przestrzennego wskaźnika liczby osób bezrobotnych przypadających na 1000 mieszkańców. Wartość wskaźnika dla miasta wynosi 49,10. Największe wartości analizowanego wskaźnika charakteryzują następujące ulice: Dybówek II (135,14), Mazurską (102,56) i Aleję Wczasów (100,00). Na poniższej rycinie naniesiono oznaczenia ulic, dla których wartość wskaźnika jest większa niż wartość dla miasta.

Rysunek 17. Liczba osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 osób w wieku produkcyjnym

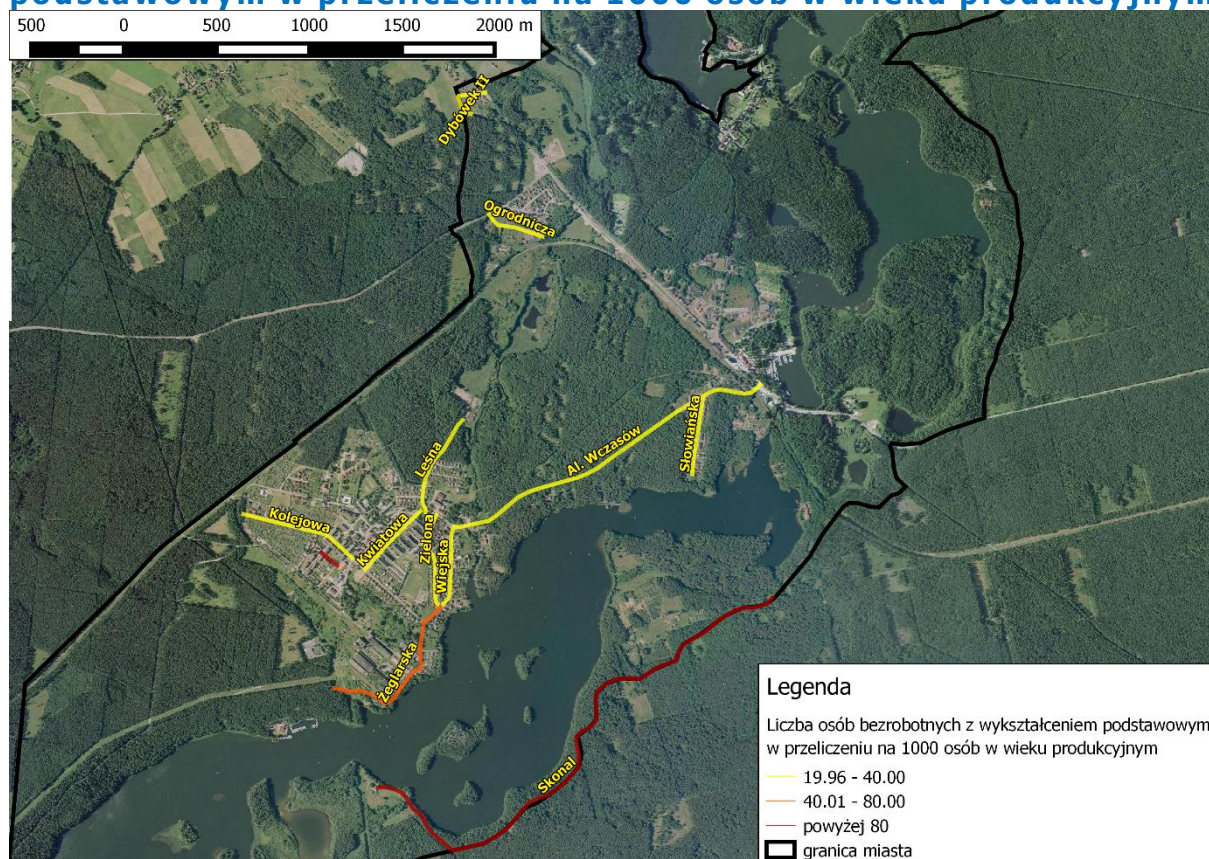

Źródło: Opracowanie własne.

Ważną kwestią w aspekcie przeciwdziałania bezrobociu jest podnoszenie kwalifikacji zawodowych i wykształcenia, bowiem 19,5% osób bezrobotnych w Rucianem-Nidzie posiada jedynie wykształcenie podstawowe lub niższe. Wskazuje to na problem deficytu kwalifikacji zawodowych, które warunkować mogą podjęcie zatrudnienia.

Rozkład przestrzenny zjawiska został przedstawiony za pomocą wskaźnika liczby osób bezrobotnych posiadających co najwyżej wykształcenie podstawowe w przeliczeniu na 1000 osób w wieku produkcyjnym. Dla miasta wartość wskaźnika wynosi 19,96. Największe wartości wskaźnika charakteryzują ulice: Skonal (250,00), Szkolną (120,00), a także: Żeglarską (50,00), Leśną (37,04), Kolejową (31,75), Słowiańską (30,93) i Ogrodniczą (30,30). Na poniższej rycinie naniesiono oznaczenia ulic, dla których wartość wskaźnika jest większa niż wartość dla miasta.

Rysunek 18. Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w przeliczeniu na 1000 osób w wieku produkcyjnym

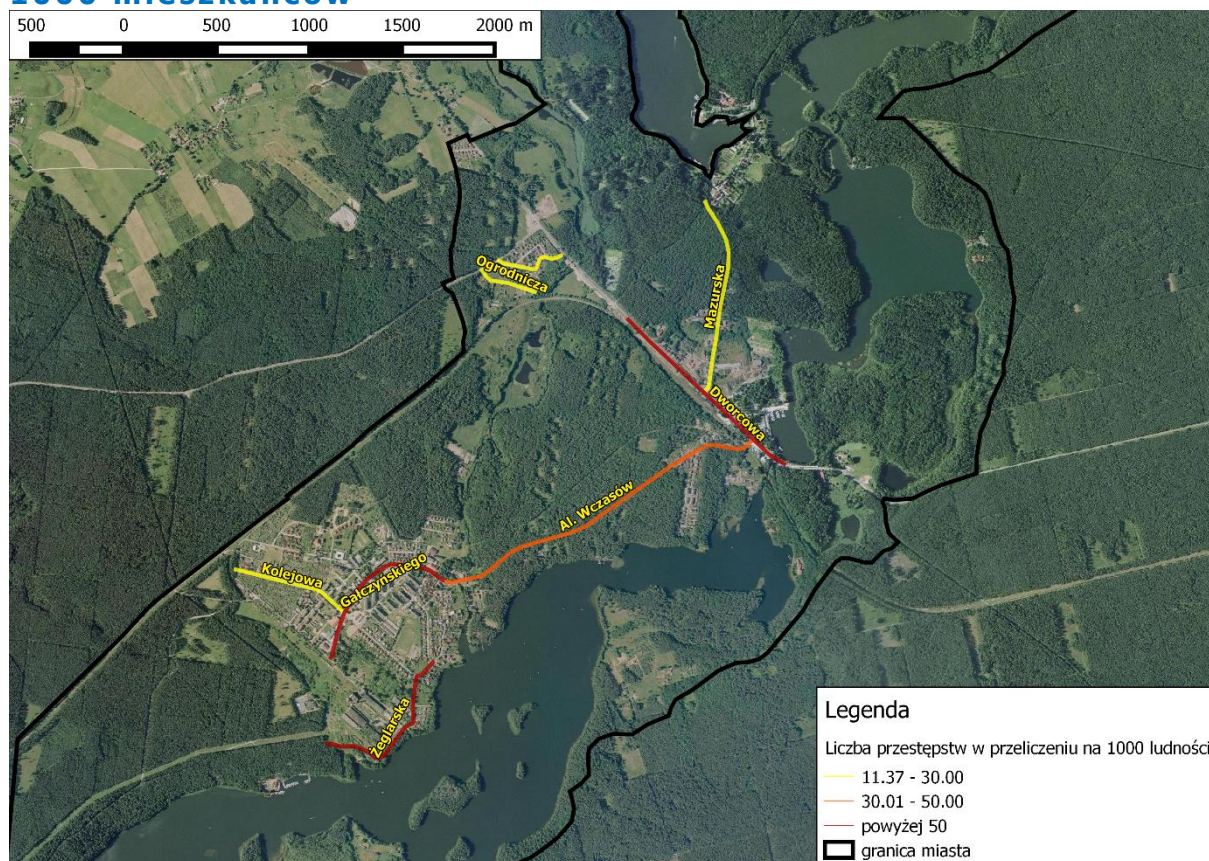

Źródło: Opracowanie własne.

Bezpieczeństwo

W 2015 roku na terenie miasta stwierdzono 51 przestępstw. Na poniższej rycinie zaprezentowany został rozkład przestrzenny wskaźnika przestępczości. Wartości przedmiotowego wskaźnika zostały oszacowane w oparciu o dane dotyczące miejsca popełnienia czynu, a nie miejsca zamieszkania przestępcy. Występowanie przestępczości może mieć związek z nieskutecznością środków bezpieczeństwa lub ich brakiem, a także brakami w zakresie infrastrukturalnym (np. niepełnym wyposażeniem w sieć oświetlenia ulicznego). Wartość wskaźnika: liczba stwierdzonych przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców przyjmuje dla miasta wartość 11,4. Ulicami, dla których wartość wskaźnika przyjmuje największe wartości są: ul. Gałczyńskiego (155,17), ul. Żeglarska (64,52) i ul. Dworkowa (59,32). Na poniższej rycinie oznaczono wszystkie ulice, dla których wartość wskaźnika przyjmuje większe wartości niż wynosi wartość wskaźnika dla miasta.

Rysunek 19. Liczba przestępstw stwierdzonych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne.

Syntetyczne ujęcie negatywnych zjawisk społecznych

W celu jednoznacznego wskazania miejsc, w których występuje niekorzystna sytuacja w sferze społecznej, opracowano wskaźnik syntetyczny, ujmujący przebadane w sferze społecznej wskaźniki w jeden wskaźnik. W niniejszym opracowaniu nazwano go sumarycznym wskaźnikiem degradacji (SWD). Do jego oszacowania wykorzystano następujący katalog mierników:

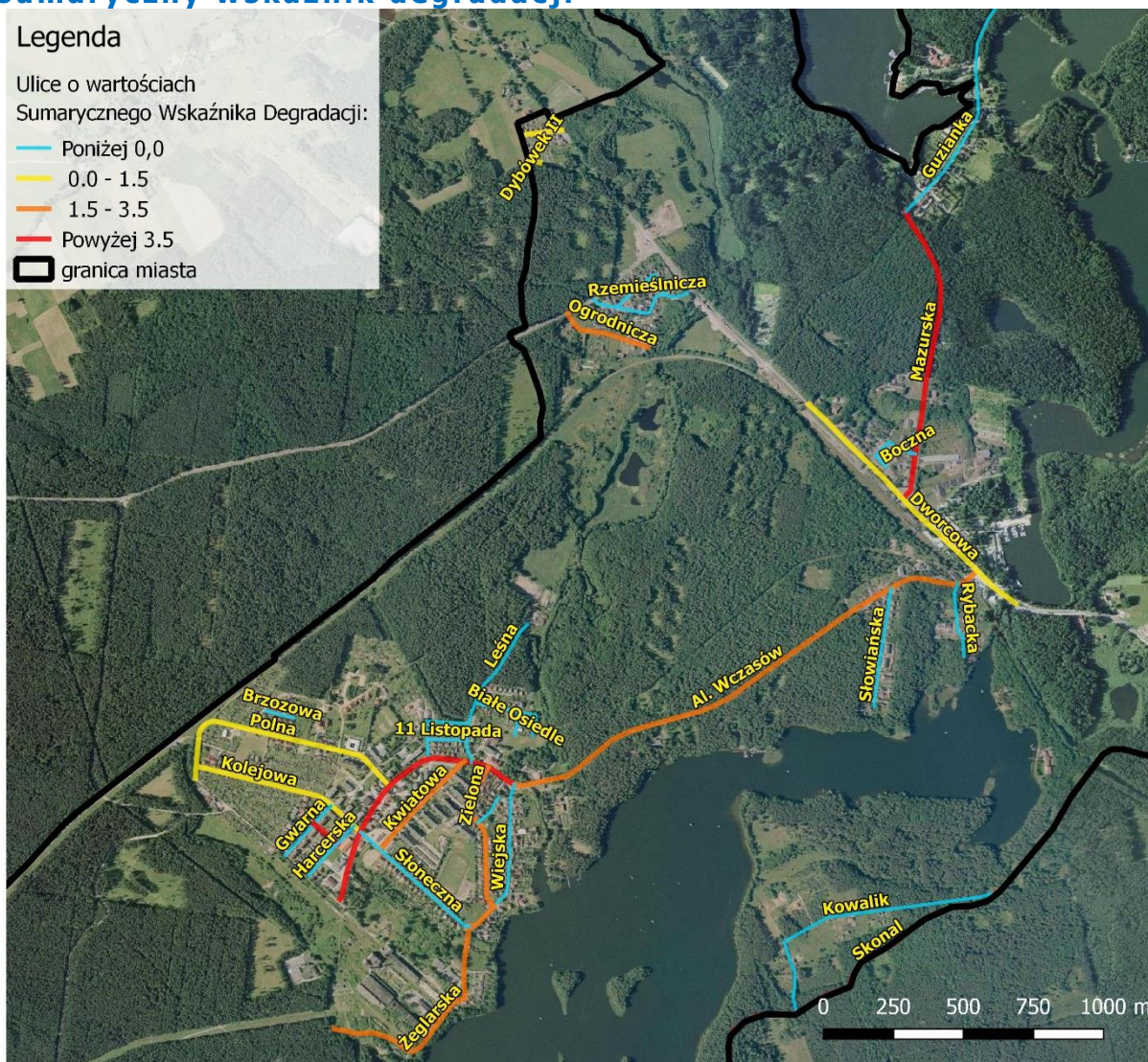
- liczba osób w wieku poprodukcyjnym w przeliczeniu na 1000 mieszkańców;
- liczba korzystających z zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców;
- suma wypłaconych zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na liczbę rodzin korzystających z zasiłków pomocy społecznej;
- liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym;
- liczba osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 osób w wieku produkcyjnym;
- liczba osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w przeliczeniu na 1000 osób w wieku produkcyjnym;

- liczba przestępstw stwierdzonych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Poszczególne wskaźniki cząstkowe zostały ujednolicone (wystandaryzowane), odejmując od wartości bezwzględnej wskaźnika dla danej jednostki wartość średniej arytmetycznej ($\bar{w}_i = \frac{\sum w_i}{n}$)²⁻² dla badanej miary, a następnie podzielenie jej przez odchylenie standardowe populacji

$$(\sigma_i = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (w_i - \bar{w}_i)^2}{n}})^3.$$

Rysunek 20. Natężenie negatywnych zjawiska społecznych – sumaryczny wskaźnik degradacji

Źródło: Opracowanie własne.

²⁻² w_i – wartość i -tego wskaźnika
 n – liczba wartości i -tego wskaźnika (populacja)

Otrzymane wartości zostały zsumowane, odzwierciedlając poziom natężenia negatywnych zjawisk społecznych na poszczególnych ulicach (jednostkach analitycznych). Przyjmuje się, że wartość dla miasta badanego wskaźnika wynosi 0. Na wszystkich ulicach o wartości SWD większej niż 0 zidentyfikowano niekorzystną sytuację w sferze społecznej. Ulicami o największych wartościach sumarycznego wskaźnika degradacji są: ul. Skonal (7,07), ul. Szkolna (6,51), ul. Gałczyńskiego (4,14) i Mazurska (3,95). Wysokie wartości SWD charakteryzują również ulice: Zieloną, Al. Wczasów, Żeglarską, Kwiatową i Ogrodniczą (wszystkie o wartościach SWD w przedziale od 1,5 do 3,5).

2.3.2. SFERA GOSPODARCZA

W latach 2009-2015 ogólna liczba pracujących na terenie miasta Ruciane-Nida zmniejszyła się o 15,7%. Większy spadek zatrudnienia zaobserwowano w grupie mężczyzn (o 23,8%), niż wśród kobiet (o 10,3%). Według stanu na koniec 2015 roku, na 1000 mieszkańców przypadało 107 osób pracujących. Wartość przedmiotowego wskaźnika na przestrzeni analizowanych lat zmniejszyła się o 19.

Tabela 17. Pracujący w gminie Ruciane-Nida w latach 2009-2015

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ogółem	586	560	537	558	543	544	494
Mężczyźni	235	218	226	230	203	189	179
Kobiety	351	342	311	328	340	355	315
Pracujący w przeliczeniu na 1000 ludności	125	116	112	117	116	116	107

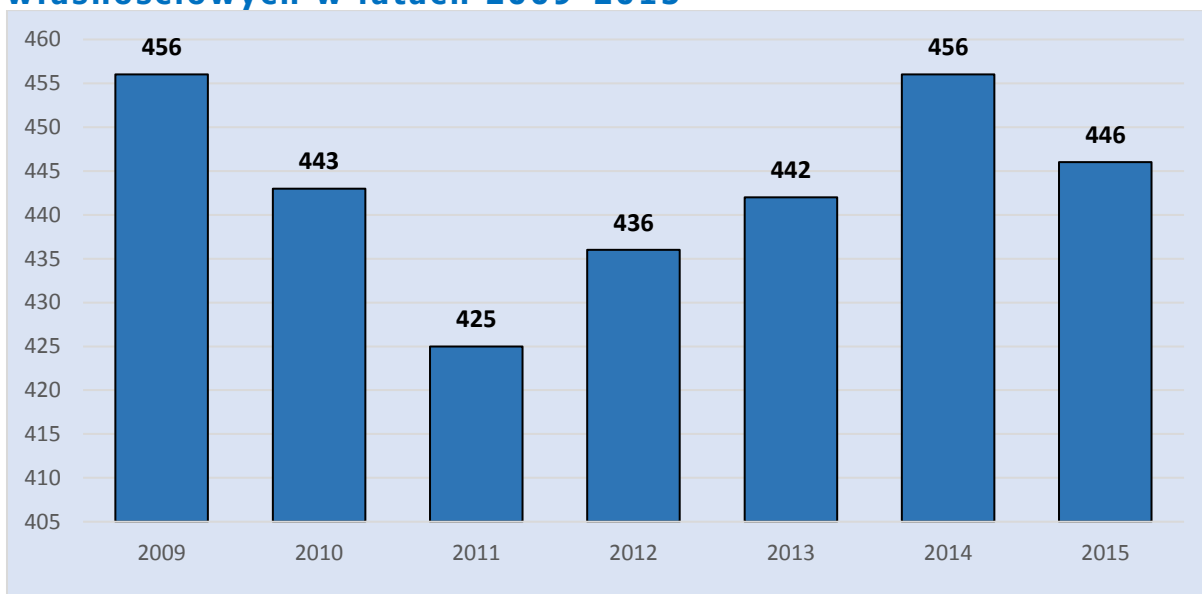
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Struktura liczby osób zatrudnionych na terenie miasta Ruciane-Nida wskazuje na znacznie większy udział zatrudnienia wśród kobiet aniżeli wśród mężczyzn. Dysproporcja ta na przestrzeni analizowanych lat coraz bardziej się uwidacznia.

Struktura działalności gospodarczej

W 2015 roku na terenie miasta Ruciane-Nida zarejestrowanych (wg rejestru REGON) było 446 podmiotów. Wartość ta na przestrzeni ostatnich lat ulegała niewielkim wahaniom.

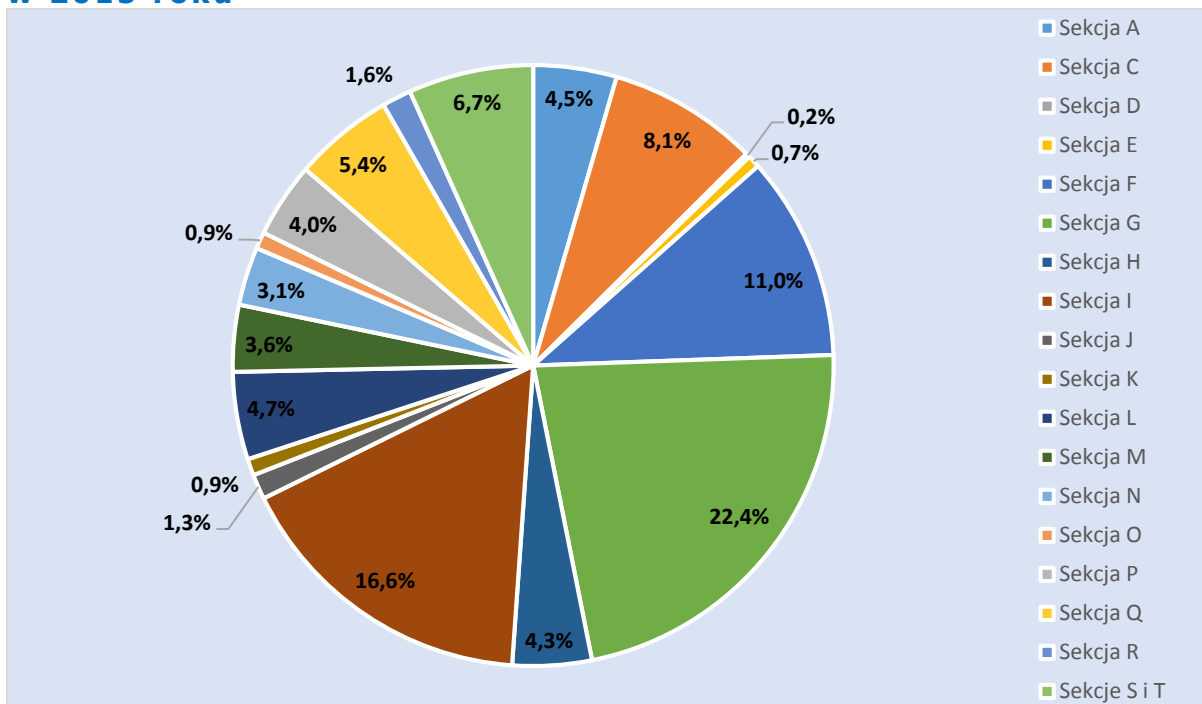
Wykres 11. Podmioty gospodarki narodowej według sektorów własnościowych w latach 2009-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Największa liczba podmiotów gospodarczych na terenie miasta jest zarejestrowana w sekcji G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle), a ich udział w ogólnej liczbie podmiotów w mieście stanowi 22,4%.

Wykres 12. Struktura zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie miasta Ruciane-Nida według sekcji PKD w 2015 roku

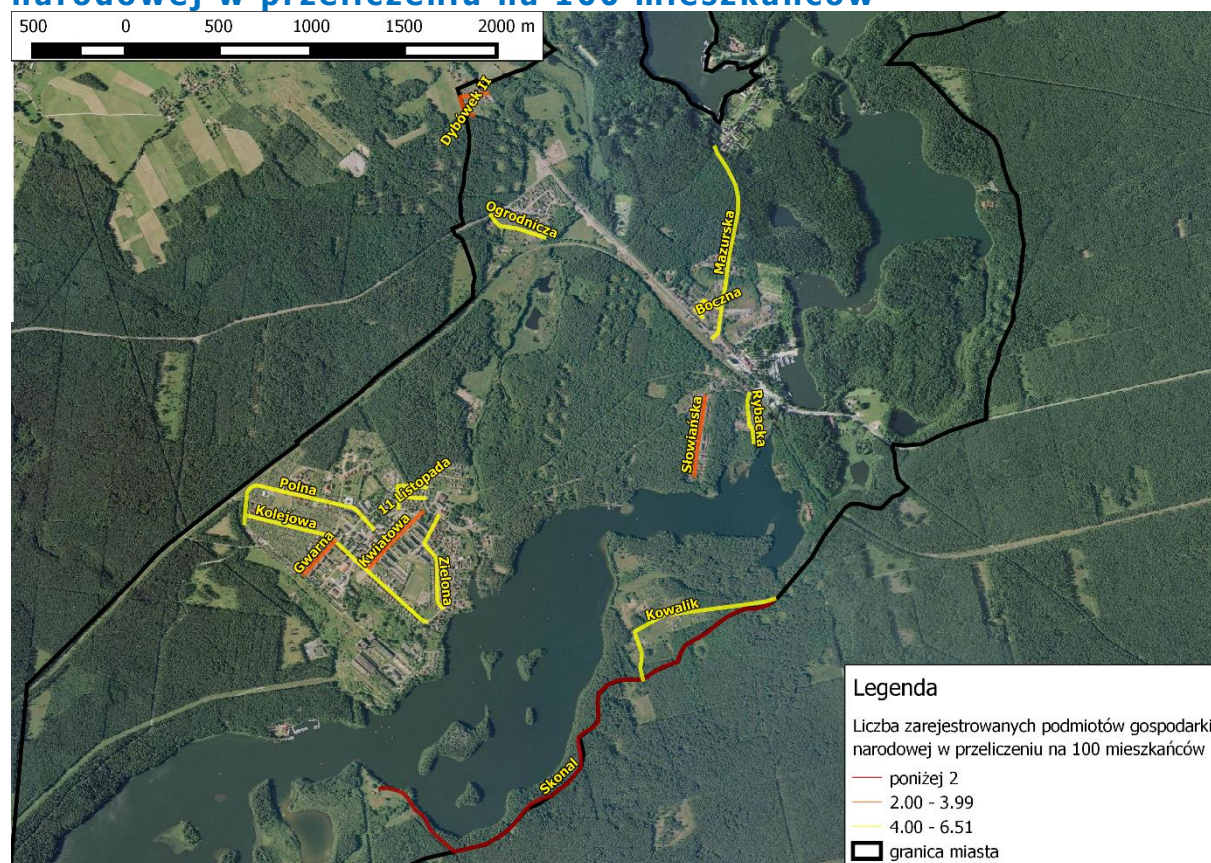

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Do drugiej grupy pod względem liczebności zaliczane są podmioty sekcji I – działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (16,6%), która należy jednocześnie do najszybciej rozwijających się sekcji na lokalnym rynku, natomiast do trzeciej sekcji F – budownictwo (11,0%). Ponadto, stosunkowo liczną grupę stanowią podmioty sekcji C – przetwórstwo przemysłowe (8,1%) oraz S i T – zakwalifikowane jako przedsiębiorstwa zajmujące się pozostałą działalnością usługową i gospodarstwa domowe, które zatrudniają pracowników i prowadzące działalność (produkcyjną i usługową) na własne potrzeby.

Za pomocą wskaźnika dokonano oceny nasycenia miasta Ruciane-Nida działalnością gospodarczą. W tym celu zastosowano następujący miernik: liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Rysunek 21. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne.

Zgodnie z danymi gminnymi, w rejestrze Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG), w 2015 roku na terenie miasta zarejestrowane były 292 podmioty (przedsiębiorstwa będące osobami fizycznymi). Średnia wartość wskaźnika dla miasta wynosi 6,51. Na poniższym rysunku oznaczono ulice, dla których wartość ukształtowała

się na poziomie niższym niż wartość dla miasta. Ulicami o najmniejszych wartościach badanego wskaźnika są: ul. Gwarna (2,46), ul. Kwiatowa (2,64), ul. Słowiańska (3,50), Dybówek II (3,92), ul. Ogrodnicza (4,55) oraz ul. Rybacka (4,55).

Uzupełnieniem diagnozy sfery gospodarczej w mieście Ruciane-Nida było przeprowadzenie wizji lokalnej, która wykazała, że na terenie miasta funkcjonują placówki, które często występują na obszarach zamieszkałych przez społeczności związane z problemami społecznymi. Do tego typu placówek zalicza się m.in. sklepy z odzieżą używaną, lombardy, pożyczki tzw. „chwilówki”, „salony gier”, itp. Słabej jakości, chaotyczna, nieestetyczna reklama oraz problemy o charakterze technicznym, którymi przedmiotowe placówki często są dotknięte, zaburzają poczucie ładu przestrzennego i kompozycji. W związku z powyższym, funkcjonowanie takich placówek ma negatywny wpływ na percepcję przestrzeni. Ponadto na terenie miasta znajdują się obiekty, ukierunkowane wyłącznie na obsługę ruchu turystycznego i poza sezonem są nieczynne. Ich występowanie również wpływa na postrzeganie przestrzeni przez mieszkańców.

Rysunek 22. Formy działalności gospodarczej często występujące na obszarach zamieszkałych przez społeczności związane z negatywnymi zjawiskami społecznymi

Źródło: Opracowanie własne.

2.3.3. SFERA ŚRODOWISKOWA

Na terenie gminy Ruciane-Nida, zgodnie z „Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Ruciane-Nida na lata 2015-2032” występują wyroby zawierające azbest. Największa ilość wyrobów azbestowych zalega na terenie miasta Ruciane-Nida – 83,746 Mg, co stanowi 18,1% łącznej ilości zinwentaryzowanych wyrobów na terenie gminy.

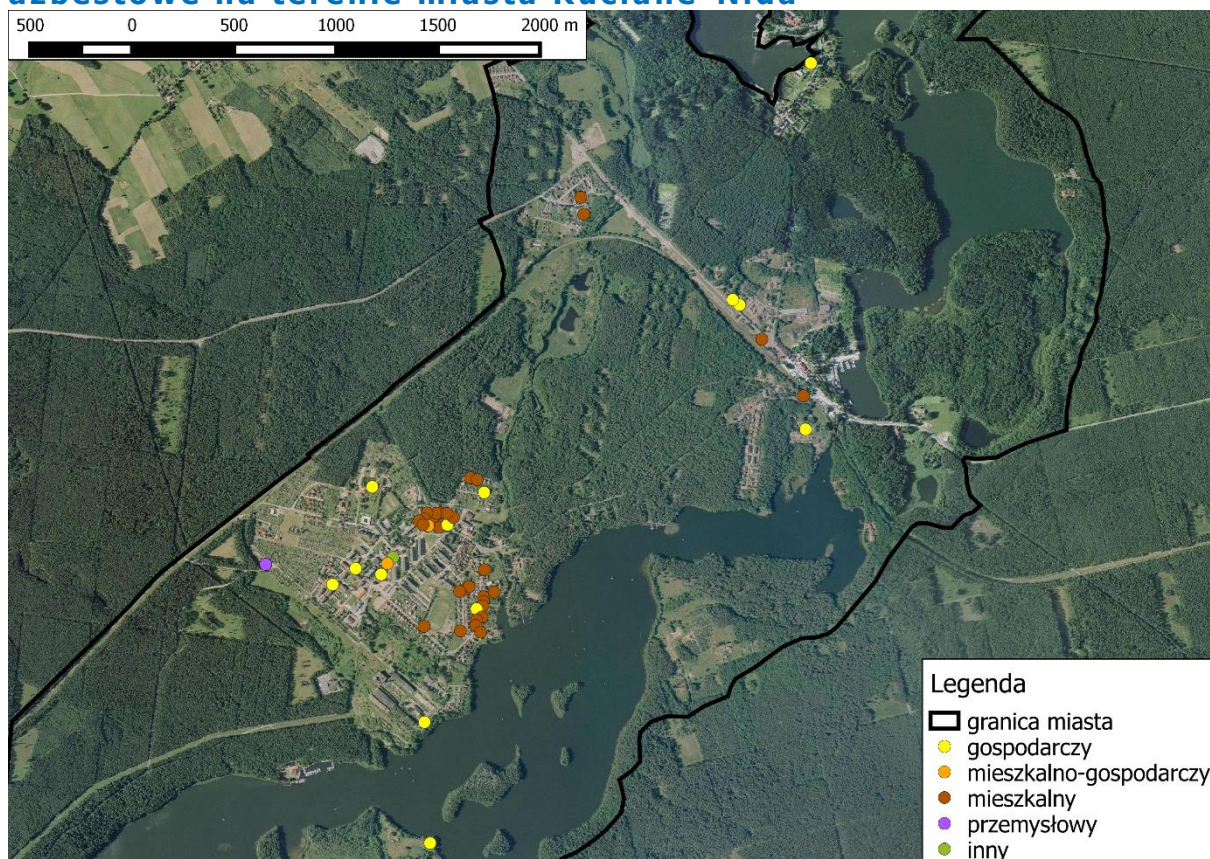
Tabela 18. Wykaz ulic na których zinwentaryzowano wyroby zawierające azbest

Nazwa ulicy	Liczba obiektów zawierających azbest
ul. 11-tego Listopada	7
ul. Akacyjowa	1
ul. Białe Osiedle	1
ul. Dworcowa	4
ul. Gałczyńskiego	7
ul. Guzianka	1
ul. Gwarna	7
ul. Kolejowa	1
ul. Krajeckiego	1
ul. Leśna	3
ul. Podleśna	2
ul. Rybacka	2
ul. Rzemieślnicza	2
ul. Słoneczna	1
ul. Skonal	2
ul. Wiejska	11
ul. Zielona	4
ul. Żeglarska	7
RAZEM	58

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Ruciane-Nida na lata 2015-2032”.

Na terenie miasta zinwentaryzowano łącznie 58 obiektów (20,2% łącznej liczby obiektów na terenie gminy) zawierających wyroby azbestowe, z czego 56,9% to budynki mieszkalne. Największa liczba wspomnianych obiektów zlokalizowana jest przy ul. Wiejskiej (11 obiektów, w tym 10 to budynki mieszkalne). Po 7 obiektów zlokalizowanych jest także przy takich ulicach jak: 11-tego Listopada (7 budynków mieszkalnych), Gałczyńskiego (3 budynki mieszkalne, 1 gospodarczy, 2 mieszkalno-gospodarcze, 1 inny) i Gwarna (7 budynków gospodarczych).

Rysunek 23. Lokalizacja obiektów zawierających wyroby azbestowe na terenie miasta Ruciane-Nida

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Ruciane-Nida na lata 2015-2032”.

2.3.4. SFERY PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA I TECHNICZNA

Przestrzeń publiczna

W trakcie przeprowadzonej wizji lokalnej zidentyfikowano miejsca odzwierciedlające problemy w sferach przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Wśród zdiagnozowanych problemów znajdują się m.in.: zły stan techniczny niektórych dróg i ciągów pieszych, niską jakość przestrzeni publicznych, zły stan techniczny i estetyki obiektów budowlanych, w tym budynków. Problemy te zostały udokumentowane na fotografiach.

Rysunek 24. Przykłady występujących problemów technicznych

Źródło: Opracowanie własne.

Przeprowadzona wizja lokalna umożliwiła zdiagnozowanie problemów przestrzenno-funkcyjnych występujących na terenie miasta. Jednym ze zdiagnozowanych problemów jest stan nawierzchni części ulic zlokalizowanych na terenie miasta (m.in. ubytki w nawierzchniach dróg czy ogólny zły stan tych nawierzchni). Wymagają one znacznych nakładów finansowych. Dotyczy to w szczególności ulic o nawierzchniach gruntowych oraz wykonanych z płyt betonowych lub kostek kamiennych/brukowca. Ponadto, zdiagnozowano zły stan części chodników i wysokie krawężniki, uniemożliwiające sprawne poruszanie się osób z ograniczoną sprawnością ruchową.

Rysunek 25. Przykłady występujących problemów przestrzenno-funkcyjnych i technicznych

Źródło: Opracowanie własne.

Ponadto, wśród problemów przestrzenno-funkcjonalnych zaobserwowano słabą jakość elementów małej architektury, nielegalne graffiti na budynkach oraz elementach małej architektury, degradację obiektów/miejsc pełniących ważne funkcje dla mieszkańców miasta, jak i osób przejezdnych (m.in. przystanek PKS, dworzec PKP, amfiteatr). Zidentyfikowano również słabej jakości, prowizoryczną infrastrukturę sportową.

Mieszkalnictwo

W Rucianem-Nidzie w 2015 roku liczba mieszkań wynosiła 1 714 (niemal 58% zasobu mieszkaniowego gminy) i w stosunku do roku 2009 wzrosła o 1,9%, natomiast liczba izb ukształtowała się na poziomie 6 484 (prawie 54% łącznej liczby izb w gminie). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w mieście w 2015 roku wynosiła 62,1 m².

Tabela 19. Zasoby mieszkaniowe

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Mieszkania	1 682	1 694	1 697	1 700	1 707	1 712	1 714
Izby	6 319	6 371	6 393	6 411	6 446	6 472	6 484
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	60,7	61,1	61,4	61,6	61,8	62,0	62,1

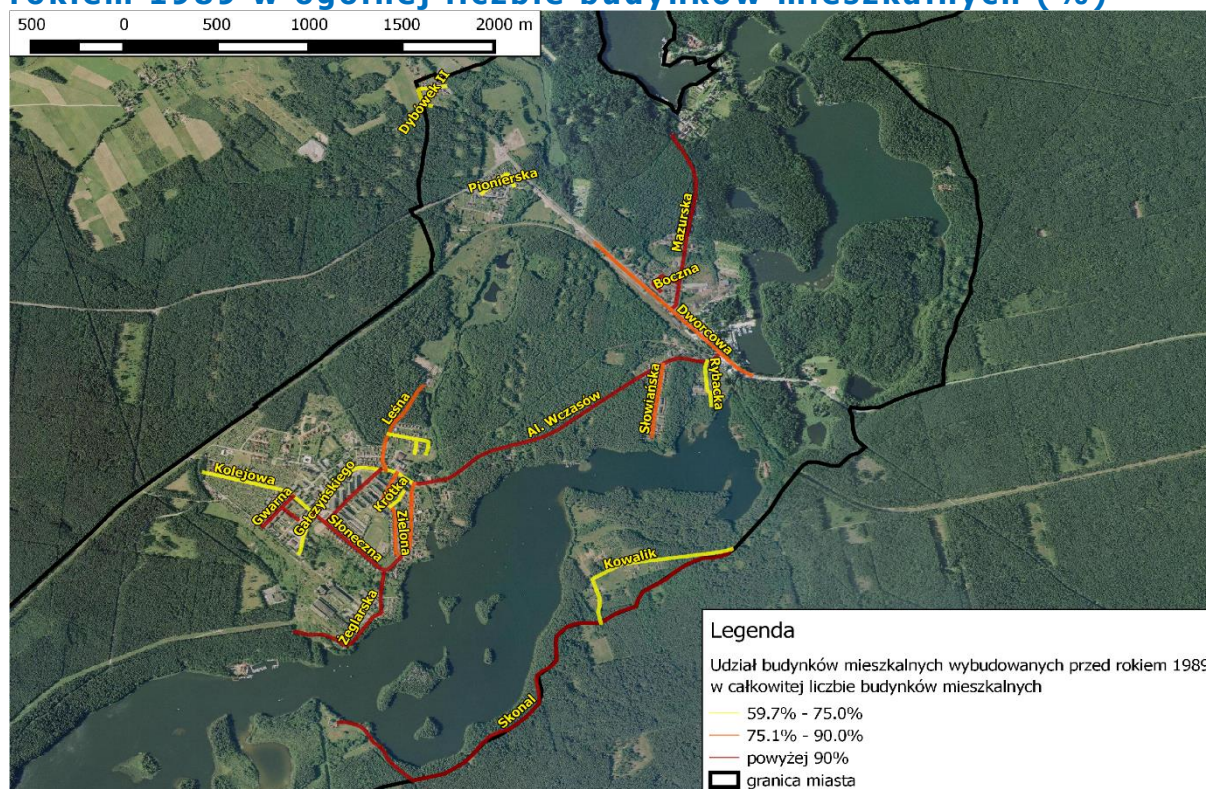
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Największą koncentracją zabudowy odznaczają się osiedla: Nida, Ruciane i Dybówek, będące częścią miasta Ruciane-Nida. Większą część zabudowy stanowią budynki jednorodzinne i tzw. „bliźniaki”. Budynki wielorodzinne stanowią z kolei niewielki odsetek zabudowy gminy, a ich największe skupisko występuje w dzielnicy Nida. Na terenie miasta Ruciane-Nida znajdują się 432 budynki mieszkalne. Spośród nich 71,1% zostało wybudowanych przed 1989 r. Może to wskazywać na niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego. Często jest to także utożsamiane ze złym stanem technicznym tych budynków, a także z potrzebami w zakresie poprawy efektywności energetycznej.

W podziale na ulice można zauważyć, że największym udziałem budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1989 rokiem w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych, odznaczają się następujące ulice: Aleja Wczasów (92,3%), Dworcowa (85,7%), Gwarna (100%), Kwiatowa (100%), Leśna (88,9%), Mazurska (100%), Skonał (100%, przy czym na ulicy tej zlokalizowane są tylko dwa budynki mieszkalne), Słoneczna (96,4%), Słowiańska (85,2%), Szkolna (100% - tylko 1 budynek), Zielona (76,9%) oraz Żeglarska (100%). Natężenie badanego wskaźnika dla miasta zostało zobrazowane na powyższej mapie, na której uwzględniono te ulice dla których wartość wskaźnika jest wyższa niż średnio dla całego miasta.

Rysunek 26. Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1989 w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych (%)

Źródło: Opracowanie własne.

Niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego potwierdzony został także podczas odbytej wizji lokalnej. Jej wyniki wykazały występowanie na terenie miasta budynków, które wymagają podjęcia prac modernizacyjnych, w tym podnoszących ich efektywność energetyczną. Warto podkreślić, że zły stan budynków mieszkalnych bardzo często jest konsekwencją braku środków na przeprowadzenie remontów. Z kolei niska jakość budynków negatywnie oddziałuje na atrakcyjność turystyczną czy inwestycyjną miasta. Podczas wizji stwierdzono występowanie innych budynków, obiektów, odznaczających się znacznym stopniem degradacji.

Rysunek 27. Występujące problemy przestrzenno-funkcjonalne i techniczne

Źródło: Opracowanie własne.

2.4. PODSUMOWANIE PROBLEMÓW ZDIAGNOZOWANYCH NA TERENIE GMINY I MIASTA RUCIANE-NIDA

Analiza przeprowadzona dla gminy Ruciane-Nida wykazała, że największe natężenie negatywnych zjawisk społecznych występuje na terenie miasta Ruciane-Nida. Było to podstawą do przeprowadzenia dalszej, szczegółowej analizy sytuacji w mieście. W ramach ww. analizy wskazano obszary największego natężenia problemów. W poniższej tabeli znajduje się zestawienie wszystkich zdiagnozowanych problemów (problemy, które w największym stopniu dotyczą miasta zostały pogrubione).

Tabela 20. Problemy zdiagnozowane na terenie miasta i gminy Ruciane-Nida

Sfera społeczna	<ul style="list-style-type: none"> – zmniejszająca się liczba mieszkańców miasta i gminy Ruciane-Nida, – postępujące zjawisko starzenia się społeczeństwa, zwiększanie się wartości wskaźników obciążenia demograficznego, – utrzymujące się ujemne saldo migracji, – duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej, – bezrobocie, niepełnosprawność, choroba i bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych jako główne powody korzystania z pomocy społecznej, – stosunkowo wysokie bezrobocie, a w szczególności znaczna liczba osób długotrwale bezrobotnych,
Sfera gospo-darcza	<ul style="list-style-type: none"> – zmniejszająca się liczba osób pracujących, – utrzymujące się, wysokie dysproporcje w strukturze zatrudnienia (wyraźna przewaga liczby pracujących kobiet),
Sfera środowiskowa	<ul style="list-style-type: none"> – nadmierny ruch turystyczno-rekreacyjny często niekorzystnie wpływający na stan środowiska naturalnego, – wzrost wykorzystania sprzętu motorowodnego oraz ruchu kajakowego na rzece Krutynia wpływające na jakość wód, – wzrost natężenia ruchu drogowego, wywołującego zagrożenia dla stanu środowiska naturalnego, – zagrożenie niską emisją z gospodarstw domowych, – wysoka ilość zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest, w szczególności na terenie miasta,
Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna	<ul style="list-style-type: none"> – niezadowalający stan części obiektów zabytkowych, – zły stan techniczny dróg – brak spełnienia wymaganych standardów na wielu odcinkach dróg, – słabo rozwinięta sieć transportu kolejowego (brak linii kolejowej o znaczeniu regionalnym lub krajowym), – zły stan techniczny lokalnej linii kolejowej, – dysproporcje w liczbie korzystających z sieci wodno-kanalizacyjnej pomiędzy terenem wiejski i miejskim, – duży rozproszony zabudowy mieszkaniowej, – niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego,

Źródło: Opracowanie własne.

3. OBSZAR REWITALIZACJI

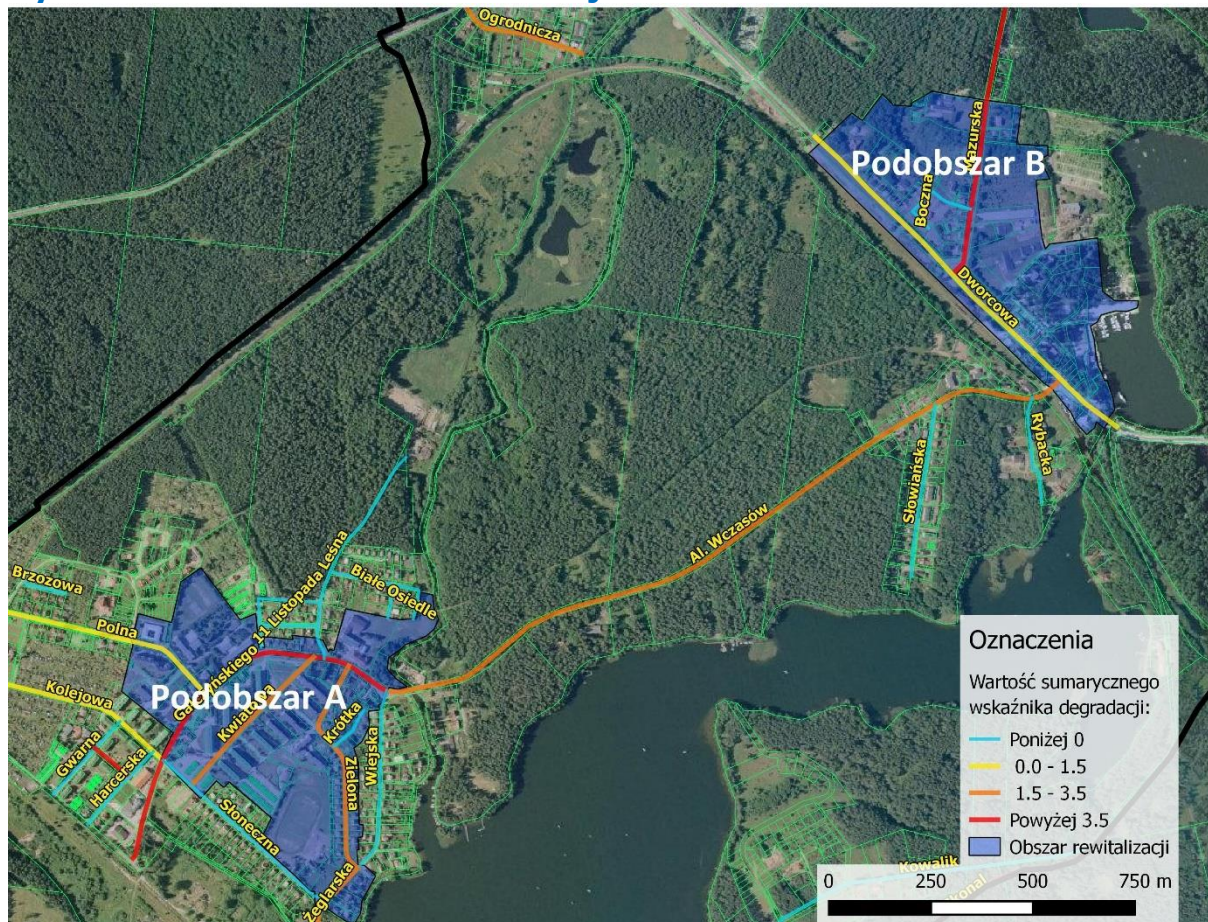
Na podstawie szczegółowej analizy sytuacji w mieście dokonano delimitacji **obszaru rewitalizacji (OR)**. Podstawą do wyznaczenia OR jest koncentracja negatywnych zjawisk występujących w sferze społecznej, niemniej jednak obszar ten musi ponadto charakteryzować się występowaniem problemów w przynajmniej jednej spośród sfer: środowiskowej, gospodarczej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej.

Obszar rewitalizacji wyznaczono mając na uwadze jego definicję, określone w wytycznych ministerialnych „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” (zatwierdzone przez Ministra Rozwoju, z dnia 2.08.2016 r.):

- **obszar rewitalizacji** to obszar obejmujący **całość lub część obszaru zdegradowanego**, cechującego się szczególną **koncentracją negatywnych zjawisk**, na którym z uwagi na **istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego** zmierza się prowadzić rewitalizację;
- **obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary**, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic;
- **obszar rewitalizacji nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni miasta oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.**

Obszar rewitalizacji wyznaczony na terenie miasta Ruciane-Nida, podzielony został na dwa podobszary: A i B. Z uwagi na fakt, że obszar (w tym jego podobszar) musi charakteryzować się spójnością urbanistyczną, zatem mogą składać się na niego również ulice, dla których analiza wskaźnikowa nie wykazała stanu kryzysowego, jednak wokół nich występują zjawiska, które bezpośrednio lub pośrednio wpływają negatywnie na ich stan. Poniższa mapa przedstawia zasięg obszaru rewitalizacji wyznaczonego w Rucianem-Nidzie.

Rysunek 28. Obszar rewitalizacji w Rucianem-Nidzie

Źródło: Opracowanie własne.

POWIERZCHNIA OBSZARU REWITALIZACJI

(w odniesieniu do gminy)

31,1 ha (0,09%) + 28,2 ha (0,08%) = 59,3 ha,

tj. 0,17% < 20%

LICZBA MIESZKAŃCÓW OBSZARU REWITALIZACJI

(w odniesieniu do gminy)

2 206 os. (26,7%) + 208 os. (2,5%) = 2 414 osób,

tj. 29,2% < 30%

Poniższa tabela prezentuje zestawienie danych dla miasta Ruciane-Nida oraz OR.

Tabela 21. Dane statystyczne dla obszaru rewitalizacji w Rucianem-Nidzie wg stanu z dnia 31.12.2015 r.

Wyszczególnienie	Podobszar A	Podobszar B	RAZEM	Miasto Ruciane - Nida	Udział % w wartości dla miasta
Liczba osób w wieku produkcyjnym	1 595	143	1738	3 157	55,05
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	303	27	330	732	45,08
Ogólna liczba osób bezrobotnych	172	21	193	323	59,75
Liczba osób długotrwale bezrobotnych	84	8	92	155	59,35
Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym	32	1	33	63	52,38
Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej	237	48	285	503	56,66
Liczba rodzin korzystających z zasiłków pomocy społecznej	85	15	100	176	56,82
Łączna suma wypłaconych zasiłków pomocy społecznej	369 898	24 358	394 256	507 304	77,72
Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem	22	8	30	51	58,82
Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej	108	44	152	292	52,05
Ogólna liczba budynków mieszkalnych	70	28	98	430	22,79
Liczba budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1989 rokiem	63	26	89	318	27,99

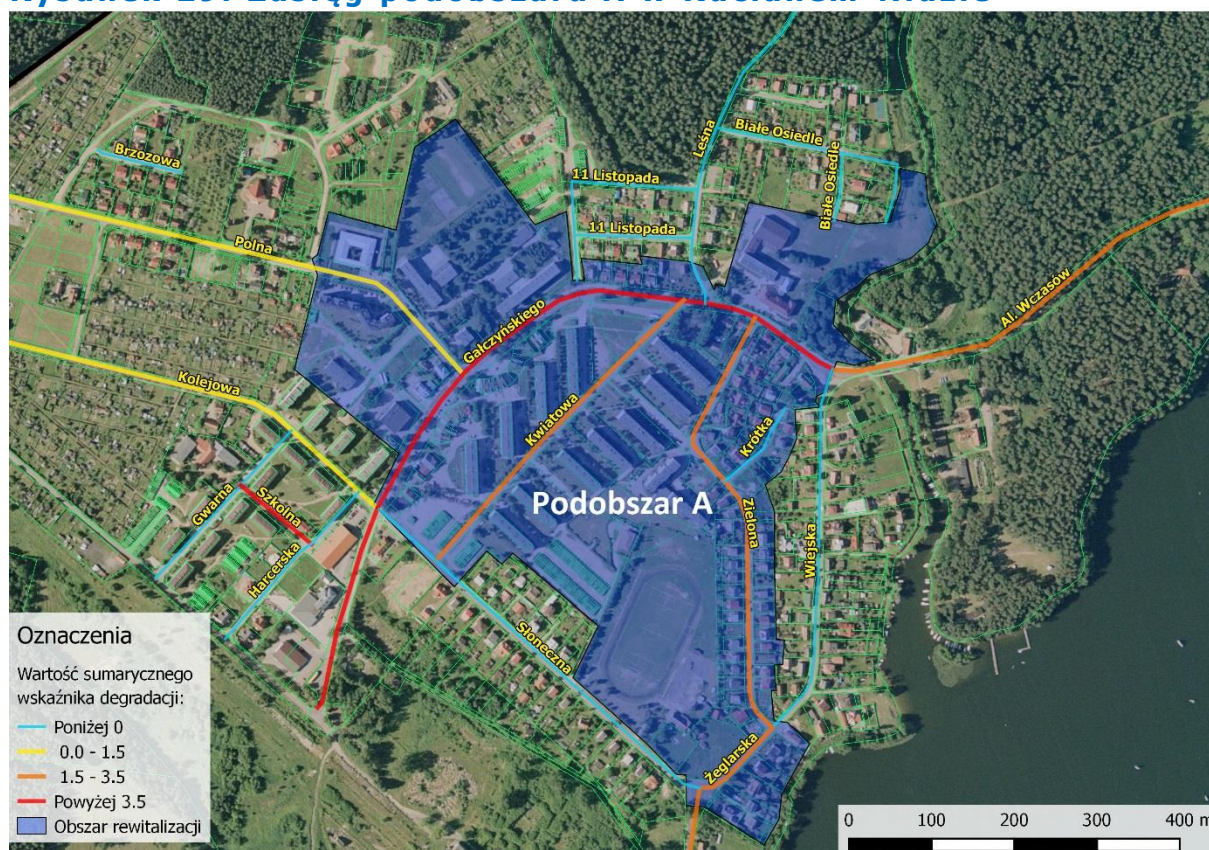
Źródło: Opracowanie własne.

Zasadność prowadzenia rewitalizacji na wyznaczonym obszarze potwierdzają liczby odzwierciedlające, występowanie negatywnych zjawisk. Obszar rewitalizacji w gminie Ruciane-Nida zamieszkiwany jest przez 193 osoby bezrobotne (59,75% osób bezrobotnych zarejestrowanych na terenie miasta). Prawie połowa z nich jest bezrobotna długotrwale. Ponadto w jego obrębie mieszka 56,66% wszystkich mieszkańców miasta pobierających zasiłki pomocy społecznej. Na obszarze rewitalizacji popełniono prawie 60% przestępstw stwierdzonych w Rucianem-Nidzie.

3.1. PODOBSZAR A

Podobszar rewitalizacji A położony jest na osiedlu Nida. Granica obszaru przebiega wzdłuż granic działek ewidencyjnych. Zachodnia granica podobszaru A przebiega wzdłuż ul. Zielonej i Krótkiej obejmując działki ewidencyjne znajdujące się po obu stronach ulic. Północna granica przebiega wzdłuż ul. Gałczyńskiego, obejmując działki ewidencyjne znajdujące się po obu stronach ulicy, tereny należące do Zespołu Szkół Samorządowych im. A. Osieckiej oraz fragment ul. Polnej, wraz z działkami ewidencyjnymi do skrzyżowania z ul. Akacjową. Wschodnia granica przebiega od skrzyżowania ul. Słonecznej i ul. Gałczyńskiego, wzdłuż ul. Słonecznej (pas drogowy nie wchodzi w skład obszaru rewitalizacji) do skrzyżowania z ul. Żeglarską. Nieruchomości bezpośrednio styczne do pasa drogowego ul. Słonecznej, położone na północ od niego wchodzi w skład obszaru rewitalizacji (z wyjątkiem nieruchomości, na których znajdują się budynki mieszkalne). W skład podobszaru A włączono również stadion miejski.

Rysunek 29. Zasięg podobszaru A w Rucianem-Nidzie

Źródło: Opracowanie własne.

W poniższej tabeli przedstawiono wyniki analizy wskaźnikowej przeprowadzonej dla podobszaru rewitalizacji A na tle średnich wartości dla miasta Ruciane-Nida.

Dokonując analizy wartości badanych wskaźników przyjęto założenie, iż sytuacja kryzysowa zostaje potwierdzona na danym obszarze tylko wówczas, gdy na badanym terenie wskaźnik przyjmuje wartości mniej korzystne niż dla całego miasta Ruciane-Nida.

Tabela 22. Wyniki analizy wskaźnikowej dla podobszaru rewitalizacji A wg stanu z dnia 31.12.2015 r.

Wskaźnik	Miasto Ruciane-Nida	Podobszar A	Potwierdzona sytuacja kryzysowa
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 1000 mieszkańców	163,14	137,35	NIE
Liczba korzystających z zasiłków pomocy na 1000 mieszkańców	112,10	107,43	NIE
Suma wypłaconych zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na rodzinę korzystającą z zasiłków pomocy społecznej	2882,41	4351,74	TAK
Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	102,31	107,84	TAK
Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 osób w wieku produkcyjnym	49,10	52,66	TAK
Liczba bezrobotnych z wykształceniem podstawowym na 1000 osób w wieku produkcyjnym	19,96	20,06	TAK
Liczba stwierdzonych przestępstw na 1000 mieszkańców	11,37	9,97	NIE
Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 mieszkańców	6,51	4,90	TAK
Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1989 w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych	73,95	90,00	TAK

Źródło: Opracowanie własne.

Z zasiłków pomocy społecznej korzysta 237 osób (z 85 rodzin) zamieszkujących podobszar A, co stanowi ponad 47,1% łącznej liczby korzystających z tej formy pomocy mieszkańców miasta. Pomimo, iż wskaźnik obrazujący liczbę korzystających z zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców dla badanego podobszaru jest niższy niż średnia wartość dla miasta, to warto zwrócić uwagę na wysoki odsetek korzystających, zamieszkujących na wskazanym podobszarze. Ponadto, w 2015 roku, w Rucianem-Nidzie wypłacono zasiłki społeczne na łączną sumę ponad 500 tys. zł. W związku z tym, na jedną rodzinę korzystającą z zasiłków pomocy społecznej przypadała kwota w wysokości 2 882,41 zł, natomiast prawie dwukrotnie wyższą kwotę w przeliczeniu na jedną korzystającą rodzinę odnotowano na podobszarze A (4 351,74 zł). Częstą przyczyną wnioskowania o pomoc społeczną jest bezrobocie. Brak zatrudnienia wpływa na życie i funkcjonowanie całej rodziny

osoby bezrobotnej, może rodzić także takie zjawiska jak: alkoholizm i przemoc w rodzinie, frustracja, izolacja społeczna lub bezradność życiowa. Aż 172 mieszkańców podobszaru A jest bezrobotnych. Wśród nich prawie 50% jest bezrobotnych długotrwale. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym, ogólna liczba bezrobotnych podobszaru A ukształtowała się na poziomie 107,84 (średnio dla miasta 102,31), a długotrwale bezrobotnych na poziomie 52,66 (dla miasta 49,10). Duża liczba osób pobierających zasiłki pomocy społecznej, wysokie kwoty zasiłków w przeliczeniu na rodzinę oraz wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych świadczyć mogą o występowaniu problemów społecznych związanych z ubóstwem i wykluczeniem społecznym. W związku z powyższym istnieć może potrzeba realizacji działań ukierunkowanych na aktywizację społeczną i zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Wysoka wartość wskaźnika liczby osób długotrwale bezrobotnych w znacznym stopniu może być powiązana z niskim poziomem wykształcenia znacznej części mieszkańców wyznaczonych podobszarów rewitalizacji. Osoby, które odznaczają się niskim poziomem wykształcenia mają realnie mniejsze szanse na znalezienie zatrudnienia. Na podobszarze A wśród osób bezrobotnych 18,6% to osoby odznaczające się co najwyżej wykształceniem podstawowym. Na 1000 mieszkańców podobszaru A przypada 20,06 takich osób.

Na podobszarze A zidentyfikowano także duży odsetek budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1989. Wysoki udział starej zabudowy sugerować może potrzeby w zakresie poprawy efektywności energetycznej, stanu technicznego lub dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych i seniorów.

Na podobszarze A zidentyfikowano również małą wartość wskaźnika gospodarczego, która dla podobszaru A wynosi 4,90, podczas gdy średnio dla miasta 6,51. Tak niewielka wartość wskaźnika gospodarczego wynika m.in. z dużej koncentracji zabudowy mieszkaniowej przy stosunkowo niewielkiej liczbie placówek usługowych.

W granicach podobszaru rewitalizacji A zlokalizowanych jest wiele obiektów pełniących ważne funkcje z punktu widzenia mieszkańców, jak i osób odwiedzających miasto. Są to m.in.:

- Dom Kultury,
- Zespół Szkół Leśnych im. Unii Europejskiej,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej,
- Gabinety lekarskie i stomatologiczne,
- Laboratorium Analityczne,
- Stadion miejski,
- Siedziba Stowarzyszenia Kobieta Plus,
- Szkoła Podstawowa nr 1,
- Zespół Szkół Samorządowych im. Agnieszki Osieckiej,

– Kwatery turystyczne

Na podstawie przeprowadzonej wizji lokalnej na podobszarze A zidentyfikowano problemy o charakterze przestrzenno-funkcyjnym i technicznym. Nadmienić tu należy przede wszystkim zdegradowany stadion miejski – jest to zespół obiektów, z którego zanika funkcja sportowo-rekreacyjna. W skład obiektów znajdujących się na stadionie miejskim należy wyróżnić: płytę boiska, z zarastającą, żużlową bieżnią, zniszczone trybuny, pokryty asfaltem plac ze starą infrastrukturą (latarnie oświetleniowe) i obiekt administracyjny, częściowo dysfunkcyjny, z nieuporządkowanym otoczeniem. Ze stadionu rozpościera się widok m.in. na blokowisko przy ul. Kwiatowej oraz na obiekty garażowe, których ściany pokryte są nieestetycznymi graffiti. Stadion miejski swoim stanem zniechęca do aktywności fizycznej – wręcz przeciwnie, może stanowić miejsce występowania zachowań społecznie nieakceptowalnych.

Rysunek 30. Stadion miejski - miejsce występowania problemów przestrzenno-funkcyjnych i technicznych

Źródło: Opracowanie własne

Problemy o charakterze przestrzenno-funkcyjnym występują również na terenie Zespołu Szkół Samorządowych im. A. Osieckiej. Teren okalający budynki Szkoły Podstawowej nr 1 w Rucianem-Nidzie oraz Zespołu Szkół Samorządowych im. Agnieszki Osieckiej jest niefunkcyjny. Jednym ze zidentyfikowanych problemów jest zły stan techniczny ciągów

komunikacyjnych oraz jednocześnie użytkowanie ich przez pojazdy i pieszych, co zmniejsza poczucie bezpieczeństwa użytkowników. Istnieje potrzeba przystosowania przedmiotowego terenu na cele edukacyjne, sportowe czy rekreacyjne. W jego obrębie brakuje infrastruktury, umożliwiającej efektywną regenerację sił uczniów podczas przerw między lekcjami oraz aktywność fizyczną. Z uwagi na potrzeby z zakresu organizowania plenerowych wydarzeń o charakterze kulturalnym, w pobliżu placówki oświatowej wzniesiono prowizoryczną scenę, która jednak w ograniczony sposób umożliwia to. W jednym z obiektów przy Zespole Szkół funkcjonuje Zespół Ratownictwa Medycznego. Budynek, w którym funkcjonuje placówka, nie jest przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, o czym świadczy m.in. brak podjazdu dla wózków inwalidzkich. Zidentyfikowane problemy prezentują poniższe fotografie.

Rysunek 31. Problemy przestrzenno-funkcjonalne i techniczne przy Zespole Szkół Samorządowych im. A. Oscieckiej i Szkole Podstawowej nr 1

Źródło: Opracowanie własne

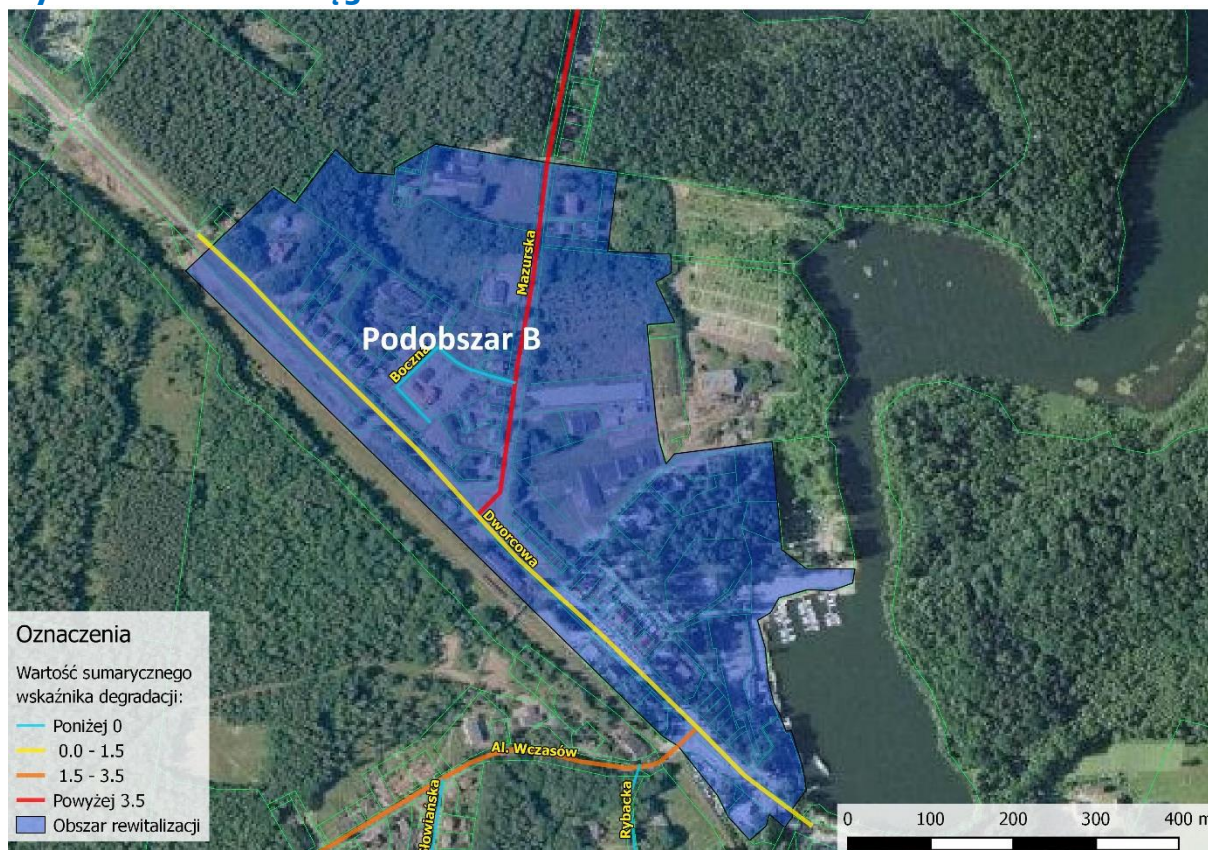
3.2. PODOBSZAR B

Podobszar rewitalizacji B obejmuje rejon turystycznego centrum miasta Ruciane-Nida. Ograniczony jest:

- od południa – ul. Dworcową (torami kolejowymi),

- od zachodu – granicą działki ew. nr 78 i nr 94/9,
- od północy – granicami działek 95/14, 98 i 97/4,
- od wschodu – m.in. granicami działek 104/1, 104/9, 104/13, 113, 114, 115/50.

Rysunek 32. Zasięg obszaru B w Rucianem-Nidzie

Źródło: Opracowanie własne.

Poniższa tabela zawiera wykaz ulic wchodzących w skład podobszaru rewitalizacji B oraz wartości sumarycznego wskaźnika degradacji dla poszczególnych ulic. Na ulicy Bocznej nie zdiagnozowano stanu kryzysowego, ale została ona włączona do obszaru rewitalizacji ze względu na konieczność zachowania jego spójności urbanistycznej.

Tabela 23. Wykaz ulic wchodzących w skład podobszaru rewitalizacji B z wartością sumarycznego wskaźnika degradacji

Nazwa ulicy	Wartość SWD
Ulice w całości wchodzące w skład podobszaru B	
Dworcowa	0,36
Boczna	-0,60
Ulice częściowo wchodzące w skład podobszaru B	
Mazurska	3,95

Źródło: Opracowanie własne.

Podobszar rewitalizacji B, zajmuje powierzchnię 28,2 ha, co stanowi 1,7% całkowitej powierzchni miasta i zamieszkiwany jest przez 208 osób, co stanowi 4,6%. W poniższej tabeli przedstawiono wyniki analizy wskaźnikowej przeprowadzonej dla podobszaru rewitalizacji B na tle średnich wartości wyznaczonych dla miasta Ruciane-Nida.

Tabela 24. Wyniki analizy wskaźnikowej dla obszaru zdegradowanego B w Rucianem-Nidzie

Wskaźnik	Miasto Ruciane-Nida	Podobszar B	Potwierdzona sytuacja kryzysowa
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 1000 mieszkańców	163,14	129,81	NIE
Liczba korzystających z zasiłków pomocy na 1000 mieszkańców	112,10	230,77	TAK
Suma wypłaconych zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na rodzinę korzystającą z zasiłków pomocy społecznej	2882,41	1623,87	NIE
Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	102,31	146,85	TAK
Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 osób w wieku produkcyjnym	49,10	55,94	TAK
Liczba bezrobotnych z wykształceniem podstawowym na 1000 osób w wieku produkcyjnym	19,96	6,99	NIE
Liczba stwierdzonych przestępstw na 1000 mieszkańców	11,37	38,46	TAK
Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 mieszkańców	6,51	21,55	NIE
Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1989 w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych	73,95	92,86	TAK

Źródło: Opracowanie własne.

Dla podobszaru B wskaźnik liczby korzystających z zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców przyjmuje ponad dwukrotnie większą wartość niż wartość przedmiotowego wskaźnika dla całego miasta, co świadczyć może o występowaniu ubóstwa i zagrożenia wykluczeniem społecznym dużej liczby mieszkańców podobszaru B. Jednocześnie łączna suma wypłaconych zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na rodzinę korzystającą z zasiłku w formie pieniężnej jest na poziomie znacznie niższym niż dla miasta.

Ściśle powiązane z ubóstwem jest zjawisko bezrobocia, w szczególności długotrwałego. Wartość wskaźnika: liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym wynosi dla podobszaru B 146,85 i znacznie przewyższa wynoszącą 102,31, wartość dla miasta. Również wartość wskaźnika liczby osób długotrwale bezrobotnych przypadających na 1000 osób w wieku produkcyjnym jest większa dla podobszaru rewitalizacji B. Ponadto 38,1% bezrobotnych zamieszkających podobszarze B to osoby bezrobotne długotrwale. Osobom pozostających przez długi czas bez pracy często towarzyszą: obniżona samoocena, obniżone poczucie własnej wartości, wykluczenie z życia społecznego, uzależnienie od zasiłków pomocy społecznej i roszczeniowa postawa wobec władz. W celu przeciwdziałania temu problemowi najistotniejsze są działania ukierunkowane na aktywizację społeczną.

Na podobszarze B zidentyfikowano również znacznie większą niż wartość dla miasta, wartość wskaźnika przestępczości. Wysoki poziom przestępczości wpływa na obniżenie jakości życia, odbiera poczucie bezpieczeństwa, staje się jednym z powodów ograniczenia aktywności społecznej i ekonomicznej. W konsekwencji narastanie przestępczości wpływa na spowolnienie wzrostu gospodarczego.

Podobszar B charakteryzuje się również słabą jakością zasobu mieszkaniowego. Odsetek budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1989 rokiem w ogólnej liczbie budynków dla podobszaru wynosi 92,86% i jest znacznie większy niż wartość dla miasta (73,95%). Jak już wspomniano, duży udział starej zabudowy sugerować może potrzeby w zakresie poprawy efektywności energetycznej, stanu technicznego lub dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych i seniorów.

Obszar swym zasięgiem obejmuje tereny, które są szczególnie ważne z punktu widzenia życia społecznego, kulturalnego oraz miejsca rekreacji, wypoczynku i aktywnego spędzania wolnego czasu. Na obszarze zdegradowanym B zlokalizowane są instytucje i obiekty użyteczności publicznej, takie jak:

- Komisariat Policji w Rucianem-Nidzie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Rucianem-Nidzie,
- Parafia p.w. Matki Bożej Miłosierdzia w Rucianem-Nidzie,
- Żegluga Mazurska Sp. z o.o. w Giżycku – Przystań w Rucianem-Nidzie,
- Dworzec PKP,
- Amfiteatr,
- Wieża wodna,
- Wypożyczalnia sprzętu.

W trakcie wizji terenowej zidentyfikowano na podobszarze rewitalizacji B problemy o charakterze przestrzenno-funkcyjnym i technicznym. Jednym z nich jest obecność zdewastowanej kolejowej wieży wodnej, której stan prezentuje fotografia obok. Podczas realizacji wywiadów pogłębionych zidentyfikowano również problem związany z obiektem przynależącym do parafii pw. Matki Boskiej Miłosierdzia, znajdującym się za budynkiem kościoła przy ul. Dworcowej. Przedmiotowy obiekt pierwotnie funkcjonować miał jako sala katechetyczna z bazą noclegową dla osób odwiedzających parafię, jednak nie został w pełni ukończony i wyposażony. Budynek wymaga m.in. termomodernizacji. Istnieje również potrzeba przeprowadzenia w jego ramach innych działań w celu utworzenia funkcjonalnego miejsca, służącego społeczności lokalnej. Otoczenie obiektu również nie prezentuje walorów funkcjonalnych i estetycznych.

Rysunek 33. Kolejowa wieża wodna i budynek parafii pw. Matki Boskiej Miłosierdzia

Źródło: Opracowanie własne

4. WIZJA OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU PROCESU REWITALIZACJI

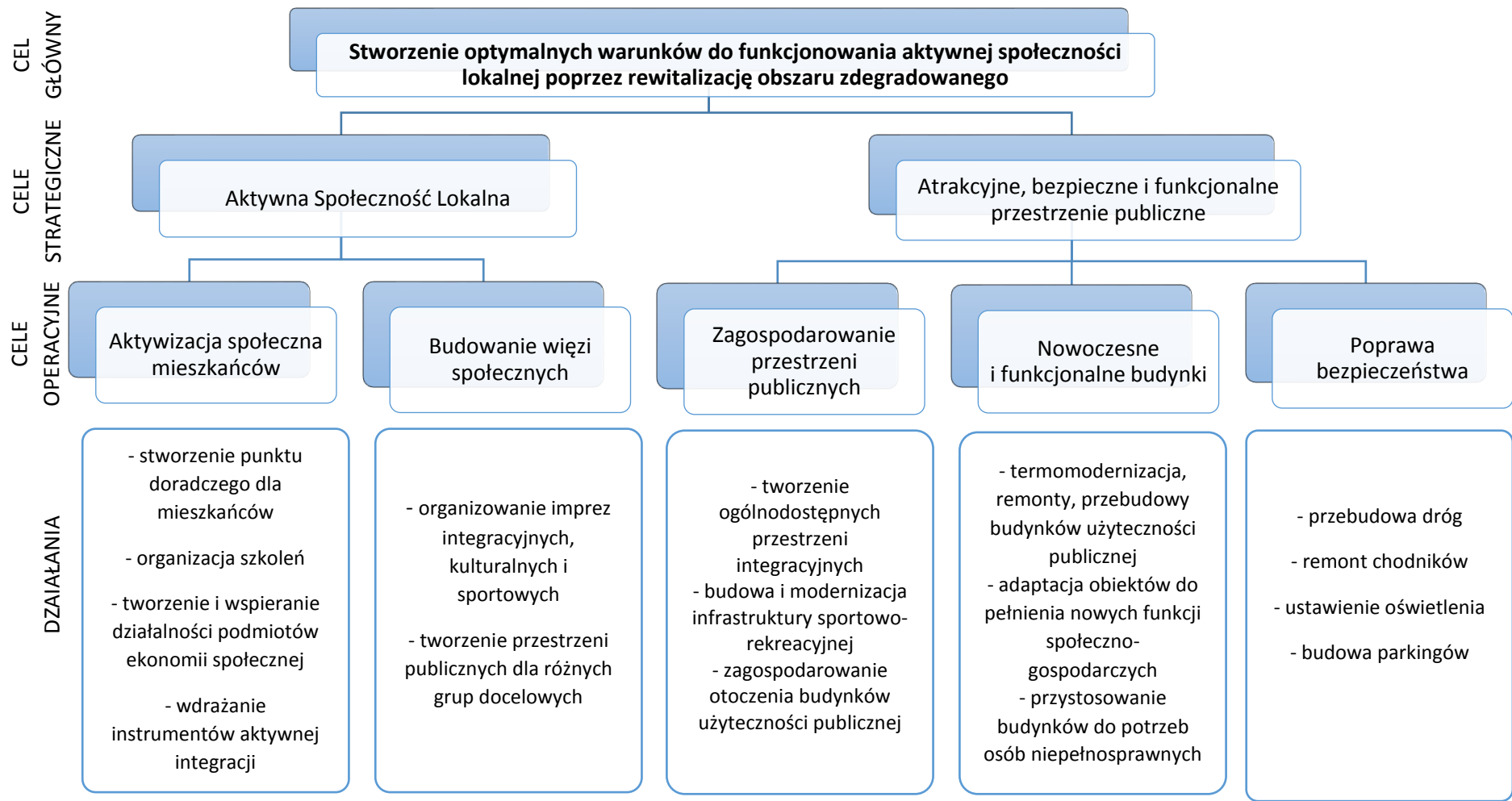
Zrewitalizowany obszar gminy Ruciane-Nida stał się miejscem atrakcyjnym do życia: bezpiecznym i oferującym miejsca do wypoczynku i rekreacji. Stworzone zostały warunki do prowadzenia aktywizacji społecznej. Wskutek zrealizowanych projektów utworzono atrakcyjne przestrzenie publiczne, natomiast miejsca sprzyjające występowaniu zjawisk społecznie nieakceptowalnych, stały się przestrzeniami integracji i aktywności.

Wskutek wdrożenia działań aktywizujących, zmniejszyło się natężenie problemów o charakterze społecznym. Mieszkańcy, którzy niegdyś zagrożeni byli ubóstwem i wykluczeniem społecznym, dzisiaj świadczą o wysokim poziomie integracji społeczności lokalnej. W odnowionej przestrzeni miejskiej regularnie organizowane są wydarzenia sportowe i kulturalne, wskutek których nastąpiła intensyfikacja ruchu turystycznego.

Odbывające się wydarzenia sportowe i kulturalne oraz poprawa warunków infrastrukturalnych zintensyfikowały ruch turystyczny, co zaowocowało powstaniem nowych miejsc pracy, ukierunkowanych na obsługę ruchu turystycznego. Obszar rewitalizacji stał się przestrzenią w pełni funkcjonalną i atrakcyjną, zamieszkiwaną jest przez aktywnych mieszkańców, wiążących przyszłość ze swoim miastem, tworzących spójną społeczność lokalną.

5. CELE REWITALIZACJI

Rysunek 34. Hierarchia celów Lokalnego Programu Rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

6. WYKAZ PROJEKTÓW ZAPLANOWANYCH DO REALIZACJI W RAMACH PROCESU REWITALIZACJI

6.1. PRZEDSIĘWZIĘCIA PODSTAWOWE

Nazwa projektu:	1. Modernizacja budynku użyteczności publicznej
Podmiot realizujący:	Gmina Ruciane-Nida
Opis problemu/stanu istniejącego:	W budynku zlokalizowanym przy ul. Polnej 1 funkcjonują: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rucianem-Nidzie oraz świetlica socjoterapeutycznej prowadzona przez stowarzyszenie. Ponadto część pomieszczeń dzierżawionych jest gabinetom stomatologicznym i innym gabinetom lekarskim, laboratorium, kołu emerytów i rencistów, Powiatowemu Urzędowi Pracy w Piszku oraz stowarzyszeniu, które prowadzi tam swoje biuro. Stan techniczny budynku ocenia się jako zły. Obiekt wymaga przeprowadzenia działań termomodernizacyjnych. Należy go również dostosować do potrzeb osób niepełnosprawnych. Zły stan techniczny oraz układ pomieszczeń utrudnia pełne wykorzystanie całej powierzchni obiektu.
Zakres zadań:	Zakresu projektu obejmuje: <ul style="list-style-type: none"> • termomodernizację budynku, • remont pomieszczeń i klatki schodowej, • montaż paneli fotowoltaicznych lub solarów, • przebudowę dysfunkcyjnych pomieszczeń, • wyposażenie świetlic w odpowiedni sprzęt. W wyniku realizacji projektu obiekt stanie się bardziej funkcjonalny. Ponadto będzie możliwe poszerzenie prowadzonej w nim działalności społecznej i publicznej.
Lokalizacja:	ul. Polna 1
Szacowana wartość:	700 000,00 zł
Okres realizacji:	2018-2020
Wskaźniki produktu i rezultatu:	Wskaźniki produktu: <ul style="list-style-type: none"> - liczba budynków objętych termomodernizacją, - powierzchnia pomieszczeń przystosowanych dla osób niepełnosprawnych, - powierzchnia pomieszczeń zaadaptowanych na cele społeczne, - liczba wyremontowanych budynków. Wskaźniki rezultatu: <ul style="list-style-type: none"> - liczba seniorów biorących udział w zajęciach koła emerytów, - wzrost efektywności energetycznej budynku, - powierzchnia ocieplonych budynków.
Zgodność z celami:	1. Aktywna Społeczność lokalna <ul style="list-style-type: none"> 1.1. Aktywizacja społeczna mieszkańców 1.2. Budowanie więzi społecznych 2. Atrakcyjne, bezpieczne i funkcjonalne przestrzenie publiczne <ul style="list-style-type: none"> 2.2. Nowoczesne i funkcjonalne budynki

Nazwa projektu:	2. Utworzenie Centrum Usług Społecznych
Podmiot realizujący:	Gmina Ruciane-Nida
Opis problemu/stanu istniejącego:	W budynku zlokalizowanym przy ul. Polnej 1 funkcjonują: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rucianem-Nidzie oraz świetlica socjoterapeutycznej prowadzona przez stowarzyszenie. Ponadto część pomieszczeń dzierżawionych jest gabinetom stomatologicznym i innym gabinetom lekarskim, laboratorium, kołu emerytów i rencistów, Powiatowemu Urzędowi Pracy w Piszczu oraz stowarzyszeniu, które prowadzi tam swoje biuro. Stan techniczny budynku ocenia się jako zły. Obiekt wymaga przeprowadzenia działań termomodernizacyjnych. Należy go również dostosować do potrzeb osób niepełnosprawnych. Zły stan techniczny oraz układ pomieszczeń utrudnia pełne wykorzystanie całej powierzchni obiektu.
Zakres zadań:	<p>W ramach projektu planowane jest utworzenie Centrum Usług Społecznych, obejmującego swoim działaniem gminę Ruciane-Nida. Działania Centrum skierowane będą do osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. W ramach projektu zastoso- wany zostanie katalog instrumentów aktywnej integracji o charakterze społecznym. Wybór konkretnych instrumentów uzależniony będzie od zidentyfikowanych potrzeb beneficjentów końcowych. W wyniku wdrożenia określonego instrumentarium, przywrócone lub wzmocnione zostaną kompetencje społeczne, zaradność, samodzielność i aktywność społeczna osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.</p> <p>Rozważa się ponadto wdrożenie instrumentów aktywizacyjno-integracyjnych skierowanych do rodzin dotkniętych problemami społecznymi. Spośród działań wyróżnić należy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poradnictwo specjalistyczne; • organizacja i wsparcie grup samopomocowych, grup wsparcia i klubów dla rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym; • wsparcie ofiar przemocy domowej i/lub programy korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy m.in. poradnictwo specjalistyczne.
Lokalizacja:	ul. Polna 1
Szacowana wartość:	650 000,00 zł
Okres realizacji:	2016-2019
Wskaźniki produktu i rezultatu:	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w ramach projektu, - liczba zatrudnionych specjalistów, - liczba zaangażowanych wolontariuszy, - liczba przeprowadzonych spotkań doradczych; <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób biorących udział w szkoleniach/warsztatach, - liczba osób korzystająca z poradnictwa, - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących po opuszczeniu programu.
Zgodność z celami:	<p>1. Aktywna Społeczność Lokalna</p> <p>1.1. Aktywizacja społeczna mieszkańców</p> <p>1.2. Budowanie więzi społecznych</p>

Nazwa projektu:	3. Modernizacja stadionu miejskiego
Podmiot realizujący:	Gmina Ruciane-Nida
<p>Opis problemu/stanu istniejącego:</p>	<p>Projekt dotyczy zespołu obiektów stadionu miejskiego, na który składają się: boisko z bieżnią wraz z infrastrukturą towarzyszącą, budynek administracyjno-biurowy oraz nieużytkowany, asfaltowy plac, w przeszłości funkcjonujący jako kort tenisowy.</p> <p>Budynek przy stadionie cechuje się złym stanem technicznym. Istnieje potrzeba przeprowadzenia w nim działań termomodernizacyjnych, w tym remont zadaszenia. W obiekcie funkcjonuje biuro MKS Ruciane-Nida. Zwraca się uwagę na otoczenie budynku, odzwierciedlające problemy sfery przestrzenno-funkcjonalnej związane z niską jakością przestrzeni publicznych.</p> <p>Znajdujące się w sąsiedztwie budynku boisko i bieżnię oraz infrastruktura towarzysząca są wyeksploatowane. Powodem takiego stanu rzeczy jest nieprzeprowadzenie prac modernizacyjnych. Stadion został wybudowany na niestabilnym gruncie, w miejscu wyrobiska oraz wysypiska odpadów z sąsiedniego zakładu przemysłowego. Miejsce to nie jest atrakcyjne z perspektywy spędzania wolnego czasu. Bezpośrednio przy boisku znajduje się pokryty asfaltem plac, w przeszłości pełniący funkcje kortu tenisowego, aktualnie nieużytkowany z uwagi na ubytki w nawierzchni oraz uszkodzone lampy oświetleniowe.</p> <p>Zespół opisanych wyżej obiektów odzwierciedla problemy techniczne oraz przestrzenno-funkcjonalne. Znaczny stopień degradacji technicznej obiektów wpłynął nie tylko na ich walory użytkowe, lecz również na wizerunek obszaru, jako nieatrakcyjnego miejsca do spędzania wolnego czasu. W związku z powyższym na terenie stadionu obserwuje się zanikanie pierwotnej funkcji rekreacyjnej, co uzasadnia realizację przedmiotowego projektu.</p>
<p>Zakres zadań:</p>	<p>MODERNIZACJA OBIEKTU ADMINISTRACYJNO-BIUROWEGO NA STADIONIE MIEJSKIM</p> <p>Głównym celem realizacji projektu jest przywrócenie funkcjonalności budynku poprzez przystosowanie znajdujących się w nim pomieszczeń na potrzeby lokalnych klubów sportowych oraz społeczności lokalnej. Realizacja projektu przyczyni się do usprawnienia organizowania wydarzeń sportowych. Ponadto możliwe będzie organizowanie obozów sportowych lub stworzenie bazy noclegowej skierowanej do nich.</p> <p>Projekt obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • remont pokoi, które będą służyć jako miejsce zakwaterowania sportowców, • kompleksową termomodernizację budynku, • modernizację sieci oświetlenia (np. z wykorzystaniem OZE). <p>ZAGOSPODAROWANIE DYSFUNKCYJNEGO PODDASZA</p> <p>Kolejnym etapem projektu będzie zagospodarowanie poddasza obiektu administracyjno-biurowego. Proponuje się dwa warianty realizacji tej części projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wariant I: „Dom sąsiedzki” – miejsce spotkań mieszkańców, stowarzyszeń lub grup nieformalnych, którego działalność będzie obejmowała wcielenie w życie inicjatyw związanych z pomocą osobom samotnym dotyczącą: <ul style="list-style-type: none"> - odprowadzania dzieci do szkoły, - sprzątanía mieszkania, - pomocy w nawiązywaniu kontaktów sąsiedzkich dla osób, które czują się wykluczone ze społeczeństwa; • Wariant II: zlokalizowanie na wyremontowanym poddaszu mieszkań socjalnych. <p>MODERNIZACJA PŁYTY BOISKA STADIONU MIEJSKIEGO ORAZ INFRASTRUKTURY TOWARZYSZĄCEJ</p>

	<p>Realizacja tego etapu projektu poskutkować ma poprawą komfortu korzystania ze stadionu, który stanie się miejscem spotkań mieszkańców podczas organizowanych na jego terenie wydarzeń kulturalnych i sportowych.</p> <p>Elementami składowymi projektu są:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wymiana gruntu. 2. Wykonanie drenażu. 3. Wykonanie nowego systemu nawadniającego. 4. Zmiana nawierzchni żwirowej bieżni. 5. Wykonanie nowych siedzisk na trybunach. <p>Atrakcyjna przestrzeń rekreacji sprzyjać będzie zwiększeniu zainteresowania mieszkańców, w tym w szczególności młodzieży, aktywnością fizyczną i zdrowym trybem życia.</p> <p>SKATE PARK I MIASTECZKO ROWEROWE NA STADIONIE MIEJSKIM</p> <p>Ostatnim etapem projektu będzie adaptacja pokrytego asfaltem placu przy boisku na skate park z miasteczkiem rowerowym.</p> <p>Projekt obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykonanie nowej nawierzchni placu, oświetlenia, ogrodzenia, drogi dojazdowej, parkingu i chodnika, • zamontowanie urządzeń do wyczynowej jazdy na deskorolce, rowerze i rolkach, • budowę placu zabaw, • utworzenie miasteczka rowerowego - wyposażenie placu w znaki drogowe poziome i pionowe, używane do celów edukacyjnych, wytyczenie ulic miasteczka. <p>Realizacja projektu całkowicie odmieni wizerunek stadionu miejskiego, który stanie się miejscem aktywności i integracji społeczności lokalnej.</p>
Lokalizacja:	ul. Słoneczna 11
Szacowana wartość:	2 200 000,00 zł
Okres realizacji:	2018-2020
Wskaźniki produktu i rezultatu:	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba wyremontowanych budynków, - liczba budynków objętych termomodernizacją, - powierzchnia pomieszczeń zaadaptowanych na cele społeczne, - powierzchnia zrewaloryzowanych terenów sportowo-rekreacyjnych, - powierzchnia nowopowstałych terenów sportowo-rekreacyjnych, - liczba stworzonych placów zabaw - liczba zamontowanych lamp oświetleniowych, - liczba miejsc parkingowych, - powierzchnia przebudowanych ciągów komunikacyjnych, - liczba zamontowanych urządzeń rekreacyjnych. <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób korzystających z terenów sportowo-rekreacyjnych, - liczba zorganizowanych wydarzeń sportowych - liczba osób biorących udział w wydarzeniach sportowych, - liczba dzieci korzystających z placów zabaw, - wzrost efektywności energetycznej budynku, - powierzchnia ocieplonych budynków.
Zgodność z celami:	<p>1. Aktywna Społeczność lokalna</p> <p>1.2. Budowanie więzi społecznych</p> <p>2. Atrakcyjne, bezpieczne i funkcjonalne przestrzenie publiczne</p> <p>2.1. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych</p> <p>2.2. Nowoczesne i funkcjonalne budynki</p> <p>2.3. Poprawa bezpieczeństwa</p>

Nazwa projektu:	4. Adaptacja kolejowej wieży wodnej na cele społeczne wraz z zagospodarowaniem terenu
Podmiot realizujący:	Gmina Ruciane-Nida
Opis problemu/stanu istniejącego:	Wieża wodna zlokalizowana jest przy ul. Dworcowej, w obrębie dzielnicy Ruciane. Wykorzystywana jest jako element systemu wodociągowego oraz przeciwpożarowego. Obecnie jej potencjał nie jest w pełni wykorzystany. Obiekt ulega degradacji technicznej. Również jego stan estetyczny uznać należy jako zły – świadczą o tym zniszczona warstwa wierzchnia elewacji oraz efekty wandalizmu w postaci nieestetycznych rysunków i malowideł.
Zakres zadań:	<p>Realizacja projektu obejmować będzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • termomodernizację obiektu, w tym odnowienie pokrycia dachowego, • remont elewacji budynku • adaptację obiektu na cele społeczne • utworzenie na terenie przylegającym do budynku parku jordanowskiego – ustawienie ławek, koszy na śmieci, tablic informacyjnych, stojaków na rowery. Ogród jordanowski będzie miejscem zabawy i rekreacji, sprzyjającym integracji międzypokoleniowej. Jego utworzenie wiąże się z potrzebą utworzenia miejsca spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży. <p>Planuje się odpowiednie zagospodarowanie terenu przylegającego do budynku wieży wodnej, uporządkowanie zieleni, nasadzenie nowych roślin, wyposażenie w niezbędne urządzenia oraz elementy małej architektury. Efektem podjętych działań będzie poprawa estetyki terenu wieży oraz poszerzenie możliwości spędzania czasu wolnego mieszkańców obszaru, jak i całego miasta. Obiekt zostanie adaptowany na potrzeby świadczenia usług społecznych. Docelowo uzupełniać one będą ofertę Centrum Usług Społecznych. Planuje się realizację działań ukierunkowanych na integrację społeczną. Proponowane formy działalności to: wspieranie organizacji pomocy sąsiedzkiej, usług wolontariackich dla rodzin wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, usługi ukierunkowane na kształtowanie właściwych postaw członków tych rodzin, polegające na organizacji spotkań z osobami, które przeżywały problemy. usługi wolontariackie na rzecz lub na rzecz rodzin wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p>
Lokalizacja:	ul. Dworcowa
Szacowana wartość:	700 000,00 zł
Okres realizacji:	2019-2020
Wskaźniki produktu i rezultatu:	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie, - liczba wyremontowanych budynków, - liczba budynków objętych termomodernizacją, - liczba zamontowanych elementów małej architektury, - powierzchnia pomieszczeń zaadaptowanych na cele społeczne. <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia ocieplonych budynków, - wzrost efektywności energetycznej budynków, - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu zdobywających kwalifikacje, pracujących po opuszczeniu programu.
Zgodność z celami:	<p>1. Aktywna Społeczność Lokalna</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Aktywizacja społeczna mieszkańców 1.2. Budowanie więzi społecznych <p>2. Atrakcyjne, bezpieczne i funkcjonalne przestrzenie publiczne</p> <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych 2.2. Nowoczesne i funkcjonalne budynki

6.2. PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCE

Nazwa projektu:	5. Zagospodarowanie terenu Szkoły Podstawowej nr 1 i Zespołu Szkół Samorządowych im. Agnieszki Osieckiej
Podmiot realizujący:	Gmina Ruciane-Nida
Opis problemu/stanu istniejącego:	Teren okalający budynki Szkoły Podstawowej nr 1 w Rucianem-Nidzie oraz Zespołu Szkół Samorządowych im. Agnieszki Osieckiej jest niefunkcjonalny. Jednym ze zidentyfikowanych problemów jest zły stan techniczny ciągów komunikacyjnych oraz jednocześnie użytkowanie ich przez pojazdy i pieszych, co zmniejsza poczucie bezpieczeństwa użytkowników. Istnieje potrzeba przystosowania przedmiotowego terenu na cele edukacyjne, sportowe czy rekreacyjne. W jego obrębie brakuje infrastruktury, umożliwiającej efektywną regenerację sił uczniów podczas przerw między lekcjami oraz aktywność fizyczną. Z uwagi na fakt, że ZSZ jest organizatorem Festiwalu Agnieszki Osieckiej, w pobliżu placówki oświatowej wzniesiono prowizoryczną scenę, która w ograniczony sposób umożliwia realizację plenerowych wydarzeń kulturalnych.
Zakres zadań:	Z uwagi na fakt, że teren ten jest ogólnodostępny, zasadne jest wprowadzenie w jego granicach zmian infrastrukturalnych, w wyniku których stanie się miejscem rekreacji, skierowanym w szczególności do uczniów ww. szkół, lecz także do ogółu mieszkańców miasta. Elementy składowe projektu to: <ul style="list-style-type: none"> • przebudowa ciągów komunikacyjnych i parkingów, • budowa placu zabaw i siłowni, • utworzenie bieżni lekkoatletycznej, • budowa niewielkiego amfiteatru w miejscu prowizorycznej sceny, • budowa „Zielonego przystanku” w formie skweru z nasadzeniami roślinnymi i małą architekturą lub infrastrukturą rekreacyjną, • montaż oświetlenia, • budowa ogrodzenia, • zagospodarowanie pagórka jako miejsca rekreacji i wypoczynku.
Lokalizacja:	ul. Gałczyńskiego 2
Szacowana wartość:	500 000,00 zł
Okres realizacji:	2017-2019
Wskaźniki produktu i rezultatu:	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia przebudowanych ciągów komunikacyjnych - liczba miejsc parkingowych, - liczba stworzonych placów zabaw, - powierzchnia nowopowstałych terenów sportowo-rekreacyjnych, - powierzchnia zrewaloryzowanych terenów zieleni, - liczba zamontowanych elementów małej architektury, - liczba zamontowanych urządzeń rekreacyjnych, - liczba zamontowanych lamp oświetleniowych. <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób korzystających z terenów sportowo-rekreacyjnych, - liczba dzieci korzystających z placów zabaw, - liczba wydarzeń kulturalnych, - liczba osób biorących udział w wydarzeniach kulturalnych.
Zgodność z celami:	<p>1. Aktywna Społeczność Lokalna</p> <p>1.2. Budowanie więzi społecznych</p> <p>2. Atrakcyjne, bezpieczne i funkcjonalne przestrzenie publiczne</p> <p>2.1. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych,</p> <p>2.3. Poprawa bezpieczeństwa</p>

Nazwa projektu:	6. Adaptacja budynków zlokalizowanych przy Kościele pw. Matki Boskiej Miłosierdzia na cele społeczne wraz z zagospodarowaniem otoczenia
Podmiot realizujący:	Parafia pw. Matki Boskiej Miłosierdzia w Rucianem-Nidzie
Opis problemu/stanu istniejącego:	Budynek zlokalizowany przy kościele pw. Matki Boskiej Miłosierdzia pierwotnie funkcjonować miał jako sala katechetyczna z bazą noclegową dla osób odwiedzających parafię. Przedmiotowy obiekt nie został w pełni ukończony i wyposażony.
Zakres zadań:	Głównym celem projektu jest stworzenie miejsca spotkań mieszkańców, w którym świadczone będą usługi doradcze z zakresu psychologii i przeciwdziałania uzależnieniom. Grupą docelową przedmiotowych usług będą osoby zagrożone wykluczeniem społecznym lub osoby wykluczone. Wyremontowane pokoje gościnne będą wykorzystywane przez parafian do krótkotrwałego zamieszkania w sytuacjach kryzysowych. Zakres projektu obejmuje: <ul style="list-style-type: none"> • głęboką termomodernizację budynku, • przystosowanie budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych, • wyposażenie sal świetlicowo-warsztatowych oraz pokoi gościnnych, • ustawienie na terenie wokół obiektu urządzeń rekreacyjnych i obiektów małej architektury, • budowę parkingu przy kościele.
Lokalizacja:	ul. Dworcowa 32
Szacowana wartość:	500 000,00 zł
Okres realizacji:	2018-2020
Wskaźniki produktu i rezultatu:	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba budynków objętych termomodernizacją, - liczba wyremontowanych budynków, - powierzchnia pomieszczeń przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych - liczba zamontowanych elementów małej architektury, - liczba zamontowanych urządzeń rekreacyjnych, - powierzchnia pomieszczeń zaadaptowanych na cele społeczne, - liczba miejsc parkingowych. <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób korzystających z usług doradczych, - wzrost efektywności energetycznej budynku, - powierzchnia ocieplonych budynków.
Zgodność z celami:	<p>1. Aktywna Społeczność Lokalna</p> <p>1.2. Budowanie więzi społecznych</p> <p>2. Atrakcyjne, bezpieczne i funkcjonalne przestrzenie publiczne</p> <p>2.1. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych</p> <p>2.2. Nowoczesne i funkcjonalne budynki</p> <p>2.3. Poprawa bezpieczeństwa</p>

Nazwa projektu:	7. Budowa placu zabaw na osiedlu Nida
Podmiot realizujący:	Gmina Ruciane-Nida
Opis problemu/stanu istniejącego:	Osiedle Nida charakteryzuje się dużą gęstością zaludnienia, co spowodowane jest koncentracją intensywnej zabudowy wielorodzinnej, w szczególności w rejonie ul. Kwiatowej. Liczba obiektów infrastruktury rekreacyjnej nie jest dostosowana do tak dużej liczby mieszkańców, w związku z czym istnieje potrzeba w zakresie stworzenia dodatkowych miejsc rekreacji skierowanych do dzieci.
Zakres zadań:	<p>Urządzenie placu zabaw wpłynie na poprawę warunków spędzania czasu wolnego przez dzieci, jak również na zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych, zacieśnienie więzi pomiędzy najmłodszymi mieszkańcami osiedla wskutek integracji od najmłodszych lat poprzez wspólne zabawy.</p> <p>Projektowany plac zabaw umożliwi wyrównanie szans w rozwoju – dzieci zyskają miejsce, w którym nie tylko będą miały możliwość aktywnego spędzania czasu wolnego, ale przede wszystkim miejsca sprzyjającego budowaniu więzi społecznych poprzez współpracę, współzawodnictwo, rozwój kreatywności. Dzięki temu dzieci mają możliwość poznawania zasad współżycia społecznego i własnych możliwości. Jest to szczególnie ważne w czasach intensywnego rozwoju urządzeń elektronicznych, które wpływają na to, że dzieci coraz częściej zamiast z rówieśnikami spędzają swój czas w świecie wirtualnym. Zadanie polegające na tworzeniu nowych miejsc rekreacji dla dzieci ma na celu zachęcać do wyjścia „na świeże powietrze” i spędzania czasu wolnego z rówieśnikami. Integracja od najmłodszych lat pozytywnie oddziałuje na nawiązywanie kontaktów międzyludzkich w przyszłości.</p> <p>Plac zabaw, jako miejsce dla dzieci to także miejsce spotkań ich rodziców, którzy towarzysząc swoim pociechom spotykają się z innymi mieszkańcami, mają tym samym okazję do wymiany między sobą doświadczeń w wychowaniu i opiece nad dziećmi. Celem budowy placów zabaw jest docelowo utworzenie miejsc aktywnego spędzania czasu wolnego na świeżym powietrzu dla dzieci, a także miejsc spotkań czy wypoczynku rodziców, co ma wpływ na integrację społeczną. Urządzenie takiego miejsca sprzyjać będzie podejmowaniu inicjatyw lokalnych, w tym np. organizowania pikników czy festynów rodzinnych, dodatkowych atrakcji (gier, zabaw) dla dzieci.</p>
Lokalizacja:	Teren przy ul. Polnej 1
Szacowana wartość:	100 000,00 zł
Okres realizacji:	2017-2019
Wskaźniki produktu i rezultatu:	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba stworzonych placów zabaw, - liczba zamontowanych elementów małej architektury. <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba dzieci korzystających z placów zabaw.
Zgodność z celami:	<p>1. Aktywna Społeczność Lokalna</p> <p>1.2. Budowanie więzi społecznych</p> <p>2. Atrakcyjne, bezpieczne i funkcjonalne przestrzenie publiczne</p> <p>2.1. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych</p>

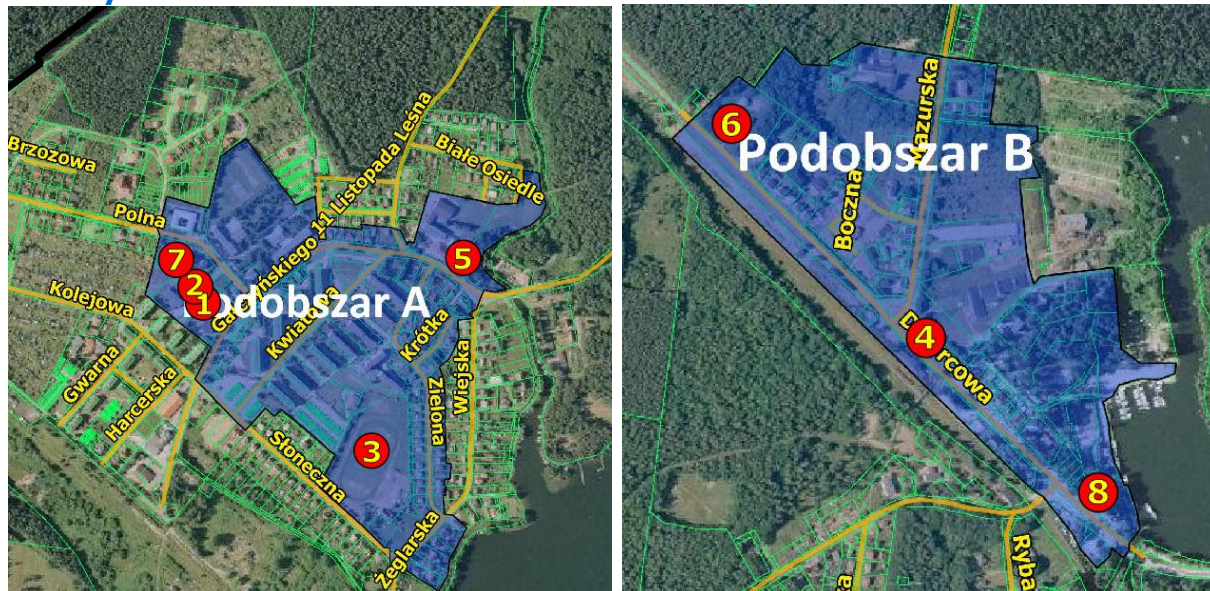
Nazwa projektu:	8. Budowa placu zabaw na osiedlu Ruciane
Podmiot realizujący:	Gmina Ruciane-Nida
Opis problemu/stanu istniejącego:	Na osiedlu Ruciane zidentyfikowano niewystarczającą liczbę miejsc rekreacji na świeżym powietrzu skierowanych do dzieci.
Zakres zadań:	<p>Zakres projektu obejmuje budowę placu zabaw w ustalonej lokalizacji na Osiedlu Ruciane. Celem realizacji projektu jest promocja zdrowia i ruchu na świeżym powietrzu.</p> <p>Urządzenie placu zabaw wpłynie na poprawę warunków spędzania czasu wolnego przez dzieci, jak również na zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych, zacieśnienie więzi pomiędzy najmłodszymi mieszkańcami osiedla wskutek integracji od najmłodszych lat poprzez wspólne zabawy.</p> <p>Projektowany plac zabaw umożliwi wyrównanie szans w rozwoju – dzieci zyskają miejsce, w którym nie tylko będą miały możliwość aktywnego spędzania czasu wolnego, ale przede wszystkim miejsca sprzyjającego budowaniu więzi społecznych poprzez współpracę, współzawodnictwo, rozwój kreatywności. Dzięki temu dzieci mają możliwość poznawania zasad współżycia społecznego i własnych możliwości. Jest to szczególnie ważne w czasach intensywnego rozwoju urządzeń elektronicznych, które wpływają na to, że dzieci coraz częściej zamiast z rówieśnikami spędzają swój czas w świecie wirtualnym. Zadanie polegające na tworzeniu nowych miejsc rekreacji dla dzieci ma na celu zachęcać do wyjścia „na świeże powietrze” i spędzania czasu wolnego z rówieśnikami. Integracja od najmłodszych lat pozytywnie oddziałuje na nawiązywanie kontaktów międzyludzkich w przyszłości.</p> <p>Plac zabaw, jako miejsce dla dzieci to także miejsce spotkań ich rodziców, którzy towarzysząc swoim pociechom spotykają się z innymi mieszkańcami, mają tym samym okazję do wymiany między sobą doświadczeń w wychowaniu i opiece nad dziećmi. Celem budowy placów zabaw jest docelowo utworzenie miejsc aktywnego spędzania czasu wolnego na świeżym powietrzu dla dzieci, a także miejsc spotkań czy wypoczynku rodziców, co ma wpływ na integrację społeczną. Urządzenie takiego miejsca sprzyjać będzie podejmowaniu inicjatyw lokalnych, w tym np. organizowania pikników czy festynów rodzinnych, dodatkowych atrakcji (gier, zabaw) dla dzieci.</p>
Lokalizacja:	Teren przy ul. Dworcowej 4
Szacowana wartość:	50 000,00 zł
Okres realizacji:	2017-2019
Wskaźniki produktu i rezultatu:	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba stworzonych placów zabaw, - liczba zamontowanych elementów małej architektury. <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba dzieci korzystających z placów zabaw.
Zgodność z celami:	<p>1. Aktywna Społeczność Lokalna</p> <p>1.2. Budowanie więzi społecznych</p> <p>2. Atrakcyjne, bezpieczne i funkcjonalne przestrzenie publiczne</p> <p>2.1. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych</p>

7. MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI

7.1. KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA

Zapewnienie komplementarności przestrzennej wpływa na zapobieganie przenoszeniu problemów na inne obszary w mieście lub gminie. Pomimo, iż inwestycje zaplanowane w niniejszym dokumencie realizowane będą w granicach wyznaczonego podobszaru i skierowane na poprawę jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, to ich oddziaływanie będzie miało znacznie większy zasięg. Niewątpliwie zapewniony zostanie między nimi efekt synergii, głównie przez wzgląd na to, że realizacja zadań o charakterze społecznym jest połączona z realizacją zadań infrastrukturalnych. Realizacja wskazanych projektów oddziaływać będzie na cały obszar kryzysowy – będzie służyć całej lokalnej społeczności, gdyż przedmiotowe projekty obejmują m.in. obiekty, z których korzysta lokalna społeczność.

Rysunek 35. Zarys lokalizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych zaplanowanych w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Ruciane-Nida

Źródło: Opracowanie własne.

7.2. KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA

Projekty zaplanowane w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Ruciane-Nida zostały zaplanowane w taki sposób, aby zapewnić ich wzajemne dopełnianie się tematyczne. Oznacza to tym samym, że otrzymane efekty końcowe będą pozytywnie oddziaływać na wyznaczony obszar rewitalizacji w każdym badanym aspekcie (tj. społecznym, gospodarczym, środowiskowym oraz przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym). W ramach rewitalizacji wspierane będą przedsięwzięcia ukierunkowane na rozwiązywanie problemów społecznych, aktywizację społeczno-zawodową oraz podnoszenie jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych, również poprzez realizację projektów infrastrukturalnych. Działania społeczne realizowane będą w ramach wcześniej podjętych działań infrastrukturalnych i odwrotnie: projektom infrastrukturalnym będą towarzyszyć powiązane z nimi działania społeczne.

W poniższej tabeli znajduje się zestawienie zaplanowanych projektów do realizacji na zdegradowanym obszarze w Rucianem-Nidzie wraz ze wskazaniem sposobów rozwiązania zdiagnozowanych problemów.

Tabela 25. Metody przeciwdziałania zdiagnozowanym problemom poprzez realizację poszczególnych projektów

Lp.	Problemy Projekty	Wysoki poziom ubóstwa, zagrożenie wykluczeniem społecznym	Wysoki poziom bezrobocia, w tym długotrwałego, niskie kwalifikacje zawodowe	Wysoki poziom przestępczości	Negatywne trendy demograficzne – m.in. odpływ ludności, starzenie się społeczeństwa	Zły stan przestrzenno-funkcjonalny	Degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych	Zagrożenia środowiska naturalnego
PRZEDSIĘWZIĘCIA PODSTAWOWE								
1.	Modernizacja budynku użyteczności publicznej	Poprawa dostępności dla osób starszych, niepełnosprawnych, niesamodzielnych, miejsce spotkań mieszkańców	Aktywizacja społeczna osób bezrobotnych, w tym niepełnosprawnych prowadzenie poradnictwa i wsparcia	-	Zwiększenie dostępności budynku dla osób starszych	Przystosowanie budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych	Modernizacja budynku – przebudowa niefunkcjonalnych pomieszczeń, usunięcie barier architektonicznych	Poprawa stanu środowiska – zwiększenie efektywności energetycznej budynku, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii
2.	Utworzenie Centrum Usług Społecznych	Podejmowanie działań mających na celu aktywizację i integrację społeczeństwa	Organizacja punktu doradczego, szkoleń i spotkań	-	Zapewnienie równego dostępu do usług społecznych dla wszystkich mieszkańców, przygotowanie ludności do prowadzenia własnej działalności w gminie	-	-	-
3.	Modernizacja stadionu miejskiego	Przywrócenie funkcji sportowo-rekreacyjnej, zwiększenie atrakcyjności miejsca, zachęcenie do spędzania wolnego czasu, poprawa kontaktów społecznych, zmniejszenie izolacji społecznej	-	Poprawa bezpieczeństwa – zamontowanie nowego oświetlenia	Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa, stworzenie nowych miejsc spędzania czasu	Przebudowa układu komunikacyjnego, stworzenie miejsc parkingowych, stworzenie skate parku i miasteczka rowerowego	Poprawa stanu budynku administracyjno-biurowego z nowym, funkcjonalnym poddaszem	Poprawa stanu środowiska – zwiększenie efektywności energetycznej budynku, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii do oświetlenia obiektu
4.	Adaptacja kolejowej wieży wodnej na cele społeczne wraz z zagospodarowaniem terenu	Aktywizacja społeczna osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	Aktywizacja społeczna osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	-	Zwiększenie dostępności budynku dla osób starszych i niepełnosprawnych	Zagospodarowanie przyległego terenu - stworzenie parku jordanowskiego, ustawienie obiektów małej architektury	Modernizacja budynku – remont elewacji i pokrycia dachowego, przystosowanie do potrzeb seniorów i	Poprawa stanu środowiska – zwiększenie efektywności energetycznej budynku

Lp.	Problemy Projekty	Wysoki poziom ubóstwa, zagrożenie wykluczeniem społecznym	Wysoki poziom bezrobocia, w tym długotrwałego, niskie kwalifikacje zawodowe	Wysoki poziom przestępczości	Negatywne trendy demograficzne – m.in. odpływ ludności, starzenie się społeczeństwa	Zły stan przestrzenno-funkcjonalny	Degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych	Zagrożenia środowiska naturalnego
		,zmniejszenie izolacji społecznej					osób niepełnosprawnych	
PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCE								
5.	Zagospodarowanie terenu Szkoły Podstawowej nr 1 i Zespołu Szkół Samorządowych im. Agnieszki Osieckiej	Rozwinięcie funkcji rekreacyjnej, zwiększenie atrakcyjności miejsca, zachęcenie do spędzania wolnego czasu, poprawa kontaktów społecznych,	-	Poprawa bezpieczeństwa – montaż oświetlenia, ogrodzenia	Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa, stworzenie nowych miejsc spędzania czasu	Przebudowa infrastruktury komunikacyjnej i parkingów, stworzenie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej oraz amfiteatru	-	Nowe nasadzenia roślin
6.	Adaptacja budynków zlokalizowanych przy Kościele pw. Matki Boskiej Miłosierdzia na cele społeczne wraz z zagospodarowaniem otoczenia	Stworzenie miejsca, w którym świadczone będą usługi doradcze z zakresu psychologii i przeciwdziałania uzależnieniom	-	-	Stworzenie miejsca spotkań, zwiększenie dostępności budynku	Stworzenie parkingu, ustawienie obiektów małej architektury i urządzeń rekreacyjnych	Wykończenie i wyposażenie budynku, przystosowanie go do potrzeb osób niepełnosprawnych	Poprawa stanu środowiska – zwiększenie efektywności energetycznej budynku
7.	Budowa placu zabaw na osiedlu Nida	Stworzenie nowego miejsca do rekreacji, zachęcenie do spędzania wolnego czasu na świeżym powietrzu, poprawa kontaktów społecznych	-	-	Utworzenie przestrzeni publicznej sprzyjającej integracji społecznej, zwiększenie atrakcyjności osiedla i tym samym zachęcenie do zamieszkania na jego terenie	Stworzenie nowej przestrzeni publicznej o funkcji wypoczynkowo-rekreacyjnej	-	-
8.	Budowa placu zabaw na osiedlu Ruciane	Stworzenie nowego miejsca do rekreacji, zachęcenie do spędzania wolnego czasu na świeżym powietrzu, poprawa kontaktów społecznych	-	-	Utworzenie przestrzeni publicznej sprzyjającej integracji społecznej, zwiększenie atrakcyjności osiedla i tym samym zachęcenie do zamieszkania na jego terenie	Stworzenie nowej przestrzeni publicznej o funkcji wypoczynkowo-rekreacyjnej	-	-

Źródło: Opracowanie własne.

7.3. KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA

Gmina Ruciane-Nida w poprzedniej perspektywie finansowej nie realizowała projektów *stricte* rewitalizacyjnych (nie posiadała również Programu rewitalizacji). Niemniej jednak gmina posiada wieloletnie doświadczenie we wdrażaniu projektów finansowanych ze źródeł zewnętrznych, w tym ze środków unijnych. W poniższej tabeli znajduje się wykaz wybranych projektów, zrealizowanych ze środków unijnych, mających charakter rewitalizacyjny, nawiązujących do projektów, które zaplanowane zostały do realizacji w ramach niniejszego dokumentu.

Tabela 26. Wykaz wybranych projektów zrealizowanych na terenie gminy Ruciane-Nida, mających charakter rewitalizacyjny

Nawa projektu	Lata realizacji	Wartość inwestycji	Źródło finansowania
W stronę aktywnej integracji	2008-2014	1 184 438,34	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
Współpraca to podstawa (partnerstwo w projekcie)	2014-2015	688 888,80	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
Po pierwsze dzieci - Kompleksowe wyposażenie szkół Miasta i Gminy Ruciane – Nida	2009-2011	150 113,21	PRO Warmia i Mazury 2007-2013
Urządzenie hali sportowo-rekreacyjnej w Ukcie	2009-2011	1 206 502,02	PROW na lata 2007 - 2013
Urządzenie placów zabaw w miejscowościach wiejskich Gminy Ruciane-Nida	2011	52 694,16	PROW na lata 2007 - 2013
Remont obiektu urzędu miasta i gminy w Rucianem-Nidzie	2014	474 223,71	PO RYBY 2007 - 2013

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Ruciane-Nida.

W latach 2008-2014 na terenie gminy Ruciane-Nida został zrealizowany projekt systemowy pn. „W stronę aktywnej integracji”. Był on skierowany do osób bezrobotnych, poszukujących pracy, w wieku aktywności zawodowej i korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, a w szczególności długotrwale bezrobotnych. Wśród celów projektu wyróżniono podnoszenie kompetencji społecznych i zawodowych oraz wzrost poczucia własnej wartości i motywacji do podjęcia zatrudnienia, a także poprawę relacji opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach. W ramach projektu zorganizowano kursy zawodowe, zajęcia motywacyjne, wyjazdy integracyjne, przeprowadzono prace z asystentem rodziny i prace socjalne. Z kolei

w ramach projektu „Współpraca to podstawa” (partnerstwo gminy w projekcie realizowanym przez Stowarzyszenie Kobieta PLUS) zrealizowano zadania mające na celu przybliżenie zasad współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi (warsztaty, akademie, wizyty studyjne). Do projektów tych nawiązują zaplanowane działania rewitalizacyjne skierowane do mieszkańców obszarów zdegradowanych, zagrożonych wykluczeniem społecznym. Planowane jest bowiem utworzenie Centrum Usług Społecznych, którego celem będzie aktywizacja społeczna osób z różnych grup wiekowych. Udzielać będzie wsparcia merytorycznego w podejmowanych przez mieszkańców inicjatywach. Działalność Centrum będzie obejmowała organizację szkoleń i kursów oraz świadczenie usług doradczych. Ponadto będzie miejscem integracji mieszkańców oraz organizowania różnego rodzaju wydarzeń. Aktywnej integracji służyć będzie również m.in. zadanie polegające na zagospodarowaniu poddasza obiektu administracyjno-biurowego stadionu miejskiego (wariant I – „Dom sąsiedzki” – miejsce spotkań mieszkańców, stowarzyszeń), adaptacji wieży wodnej na cele społeczne (zagospodarowanie terenu przyległego na ogród jordanowski, adaptacja wieży na Klub Seniora) czy budowie placów zabaw.

Zaplanowana budowa placów zabaw na osiedlach mieszkaniowych Ruciane i Nida to kontynuacja budowy placów zabaw na obszarach wiejskich gminy. Realizacja wskazanego zadania ma na celu nie tylko zapewnienie miejsc aktywnego spędzania czasu wolnego dla dzieci, spotkań młodzieży i wypoczynku ich rodziców ale przede wszystkim miejsc integracji mieszkańców, budowania więzi międzyludzkich. Nastąpi rozwój osiedli mieszkaniowych pod względem rekreacyjnym.

W ramach rewitalizacji zdegradowanych obszarów miasta Ruciane-Nida zaplanowano również modernizację obiektów użyteczności publicznej, co ma na celu podniesienie świadczonych przez nie usług. Działania w ramach obiektów użyteczności publicznej realizowano także w poprzedniej perspektywie unijnej. Wówczas wyposażono placówki oświatowe na terenie miasta i gminy Ruciane-Nida, urządzono halę sportowo-rekreacyjną czy wyremontowano urząd Miasta i Gminy. Obecnie planowana jest modernizacja obiektu użyteczności publicznej przy ul. Polnej celem zwiększenia jego funkcjonalności oraz dostosowania do pełnienia działalności społecznej, modernizacja stadionu miejskiego (kompleksowa modernizacja obiektu celem stworzenia miejsca sprzyjającego integracji lokalnej społeczności i rozwijania wszelkich form aktywności) czy zagospodarowanie terenów przy placówkach oświatowych zlokalizowanych przy ul. Gałczyńskiego.

7.4. KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO- INSTYTUCJONALNA

Efektywna realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Ruciane-Nida do roku 2023 może zostać zapewniona jedynie dzięki sprawnemu systemowi zarządzania Programem. Od dnia uchwalenia Programu na terenie gminy Ruciane-Nida rozpocznie swoją działalność Komitet Rewitalizacji, którego dokładny opis znajduje się w rozdziale Wdrażanie i monitoring. Komitet będzie odpowiedzialny za wdrożenie i monitoring procesu rewitalizacji w gminie. Ze względu na różnorodny skład Komitetu zapewniona zostanie współpraca pomiędzy przedstawicielami Urzędu Gminy, gminnych jednostek organizacyjnych, placówek oświatowych i kulturalnych, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców i mieszkańców. Współpraca ta jest szczególnie istotna, ponieważ warunkiem skutecznej realizacji zaplanowanych działań jest zaangażowanie do udziału w tym procesie jak najszerszego grona interesariuszy, którzy będą reprezentować różne sfery funkcjonowania miasta.

7.5. KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Program rewitalizacji integruje różne źródła finansowania. Jest to związane z tym, iż finansowanie zaplanowanych działań nie powinno się ograniczać jedynie do środków zewnętrznych. Powinno uwzględniać także wykorzystywanie innych możliwości, w tym łączenie środków prywatnych i publicznych. Warto jednak podkreślić, że podstawą tych zadań są środki własne podmiotu realizującego np. środki z budżetu gminy.

Największe możliwości finansowania wskazanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych upatrywane są w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020. Na etapie wnioskowania o wsparcie w ramach wskazanego programu oceniania będzie komplementarność projektów finansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego. Ma to związek z potrzebą kompleksowej realizacji zadań, co prowadzi do uzyskania najkorzystniejszych efektów. Zadania zostały zaplanowane tak aby każdy projekt mających charakter infrastrukturalny był realizowany dopełniając działania podnoszące jakość życia i wpływające na minimalizację bądź rozwiązanie problemów społecznych.

Wśród innych, alternatywnych możliwości finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych uwzględnia się m.in. krajowe programy operacyjne, programy ministerialne czy wsparcie z Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (w zakresie

termomodernizacji obiektów). Wykaz możliwych źródeł finansowania zaplanowanych projektów znajduje się w poniższej tabeli.

Tabela 27. Możliwe źródła finansowania projektów zaplanowanych do realizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Ruciane-Nida

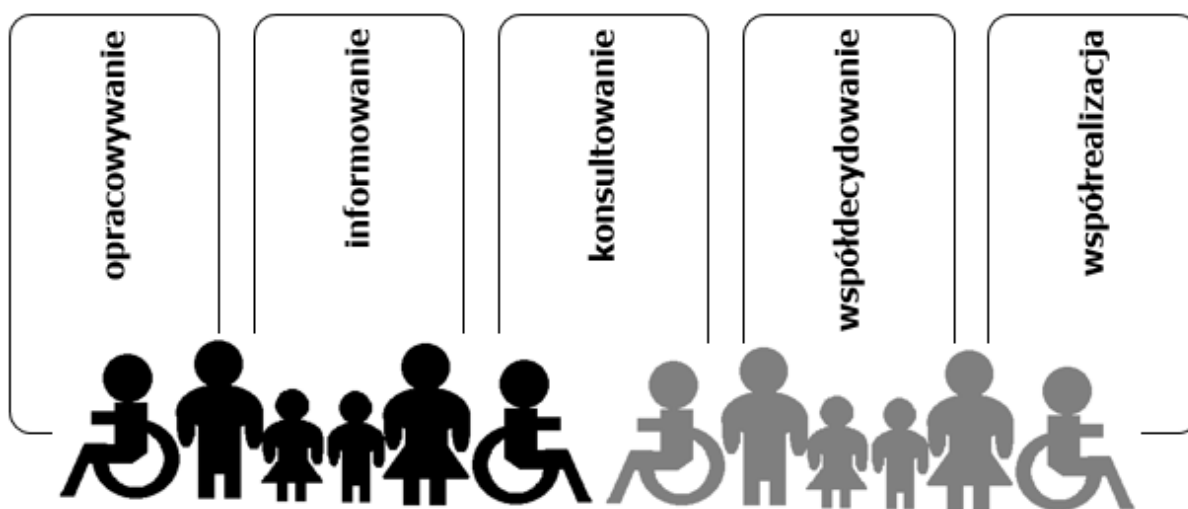
Lp.	Projekty	Planowane lata realizacji	Szacunkowa wartość	Możliwe źródło finansowania – RPO/inne, alternatywne źródła
PRZEDSIĘWZIĘCIA PODSTAWOWE				
1.	Modernizacja budynku użyteczności publicznej	2018-2020	700 000,00	RPO WiM 2014-2020 (EFRR), środki własne podmiotu realizującego, POiŚ, NFOŚiGW/WFOŚiGW (w zakresie termomodernizacji)
2.	Utworzenie Centrum Usług Społecznych	2016-2019	650 000,00	RPO WiM 2014-2020 (EFS), środki własne podmiotu realizującego, PO WER 2014-2020 (EFS), programy Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
3.	Modernizacja stadionu miejskiego	2018-2020	2 200 000,00	RPO WiM 2014-2020 (EFRR), środki własne podmiotu realizującego, Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej
4.	Adaptacja kolejowej wieży wodnej na cele społeczne wraz z zagospodarowaniem terenu	2019-2020	700 000,00	RPO WiM 2014-2020 (EFRR, EFS), środki własne podmiotu realizującego, NFOŚiGW/WFOŚiGW (w zakresie termomodernizacji), PROW 2014-2020
PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCE				
5.	Zagospodarowanie terenu Szkoły Podstawowej nr 1 i Zespołu Szkół Samorządowych im. Agnieszki Osieckiej	2017-2019	500 000,00	RPO WiM 2014-2020 (EFRR), środki własne podmiotu realizującego, PROW 2014-2020
6.	Adaptacja budynków zlokalizowanych przy Kościele pw. Matki Boskiej Miłosierdzia na cele społeczne wraz z zagospodarowaniem otoczenia	2018-2020	500 000,00	RPO WiM 2014-2020 (EFRR, EFS), środki własne podmiotu realizującego, NFOŚiGW/WFOŚiGW (w zakresie termomodernizacji)
7.	Budowa placu zabaw na osiedlu Nida	2017-2019	100 000,00	środki własne podmiotu realizującego, PROW 2014-2020
8.	Budowa placu zabaw na osiedlu Ruciane	2017-2019	50 000,00	środki własne podmiotu realizującego, PROW 2014-2020

Źródło: Opracowanie własne.

8. REALIZACJA ZASADY PARTNERSTWA I PARTYCYPACJI

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Ruciane-Nida do roku 2023 został opracowany zgodnie z zasadą partnerstwa i partycypacji, co oznacza, że prace nad jego opracowaniem przebiegały we współpracy z szerokim gronem interesariuszy, a współpraca ta będzie kontynuowana na etapie wdrażania Programu. Zaangażowanie w realizację zadań ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów zakłócających rozwój czy obniżających aktywność lokalną ma fundamentalne znaczenie dla zapewnienia osiągnięcia stanu określonego za pomocą wizji.

Zasada partnerstwa i partycypacji to ważny element rewitalizacji, będąca fundamentem działań zarówno na etapie diagnozowania czy programowania, jak również wdrażania czy monitorowania. Tym samym jej realizacja oparta została na pięciu zasadniczych filarach: opracowywanie, informowanie, konsultowanie, współdecydowanie, współrealizacja (dotyczy finalnej fazy rewitalizacji).

Rozpoczęcie prac nad opracowaniem Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Ruciane-Nida zostało poprzedzone ustaleniami w zakresie metodologii i harmonogramu prac oraz kryteriów delimitacji i sposobu wyznaczenia obszaru zdegradowanego/rewitalizacji. Wskazano także mechanizmy włączenia mieszkańców w proces rewitalizacji. Koordynacją prac nad Programem zajmowali się eksperci zewnętrzni. W celu wyznaczenia wspomnianych wyżej obszarów pozyskano dane z następujących instytucji:

- Urząd Miasta i Gminy Ruciane-Nida;
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rucianem-Nidzie;
- Powiatowy Urząd Pracy w Pisz;

- Komenda Powiatowa Policji w Pisz.

Ponadto, podczas prac nad dokumentem stosowano różne formy zbierania informacji o problemach, które wpływają na osłabienie rozwoju pewnych obszarów gminy Ruciane-Nida. Jedną z takich form była przeprowadzona wizja lokalna z udziałem przedstawicieli urzędu oraz ekspertów zewnętrznych, podczas której sporządzono dokumentację fotograficzną będącą potwierdzeniem problemów sfery przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

Ważnym instrumentem wykorzystanym podczas prac nad niniejszym Programem były konsultacje społeczne. Spotkanie konsultacyjne dla wszystkich zainteresowanych mieszkańców gminy Ruciane-Nida, jak również podmiotów i instytucji funkcjonujących na jej terenie odbyło się 16 maja 2016 roku o godz. 13 w Urzędzie Miasta i Gminy Ruciane-Nida. Informacja o planowanych konsultacjach została zamieszczona na oficjalnej stronie internetowej gminy (w tym także na oficjalnym profilu należącym do gminy w portalu społecznościowym), a także przekazana w formie pisemnej. Celem spotkania było omówienie najważniejszych zasad dotyczących rewitalizacji w nowej perspektywie unijnej, zaprezentowanie wyznaczonego obszaru oraz omówienie kryteriów ich wyznaczenia. Przedstawione zostały również przykłady dobrze zrealizowanych projektów rewitalizacyjnych, w zakończonej perspektywie 2007-2013, a także zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w projektowanym dokumencie. Wszystkich uczestników konsultacji zachęcono tym samym do zgłaszania projektów rewitalizacyjnych na specjalnie przygotowanych kartach projektów. Zaproszenie wraz ze wspomnianą kartą do zgłaszania propozycji projektów zamieszczone zostały na stronie internetowej gminy. Zebrane propozycje zostały przeanalizowane pod kątem kwalifikowalności do objęcia wsparciem z zakresu rewitalizacji, a następnie wprowadzone do dokumentu.

Na etapie programowania procesu rewitalizacji w gminie Ruciane-Nida zapewniono udział w nim wszystkim zainteresowanym środowiskom. Skuteczna rewitalizacja opiera się na przemyślanej partycypacji (ważny element każdego z jej etapów), która nie ogranicza się wyłącznie do zorganizowania konsultacji. W związku z powyższym, udział interesariuszy w rewitalizacji obszarów zdegradowanych wyznaczonych na terenie miasta Ruciane-Nida zostanie zapewniony również na etapie wdrażania i monitorowania Programu. Planowane jest powołanie Komitetu Rewitalizacji w ramach którego zapewnione zostanie współdziałanie wielu środowisk (przedstawicieli urzędu oraz placówek kulturalnych i oświatowych, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców oraz mieszkańców) – zostało to omówione szerzej w rozdziale Wdrażanie i monitoring. Ponadto, zapewnione zostaną niezbędne narzędzia umożliwiające partycypowanie, a wśród nich wymienia się m.in.: opublikowanie Programu oraz bieżących informacji z postępów jego wdrażania na stronie internetowej gminy, utworzenie Punktu

Konsultacyjnego (docelowo w projektowanym Centrum Usług Społecznych) czy organizowanie spotkań informacyjno-promocyjnych z mieszkańcami.

Udział wszystkich środowisk funkcjonujących w gminie gwarantuje wiarygodne rozpoznanie problemów zakłócających rozwój oraz sformułowanie potrzeb lokalnych mieszkańców. Wpływa to z kolei na zwiększenie efektywności wydatkowanych środków, a przede wszystkim na zmniejszenie potencjalnych oporów na wprowadzane zmiany.

9. WDRAŻANIE I MONITORING

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Ruciane-Nida zostanie przyjęty do realizacji w drodze uchwały podjętej przez Radę Gminy. Jednostką odpowiedzialną za proces wdrażania, monitoringu i oceny dokumentu będzie Komitet Rewitalizacji, który rozpocznie swoją działalność z dniem uchwalenia Programu. Do najważniejszych zadań Komitetu należeć będzie:

- przygotowanie dokumentacji dla projektów wynikających z przedstawionych działań,
- występowanie z wnioskami o dofinansowanie projektów,
- przeprowadzanie procedur wyboru wykonawców, kontraktowanie,
- monitorowanie przebiegu prac w ramach poszczególnych projektów,
- prowadzenie rozliczeń finansowych,
- prowadzenie działań promocyjnych i informacyjnych,
- opracowywanie rocznych raportów z realizacji Programu.

W celu efektywnej realizacji Programu, rzetelnej oceny oraz ewentualnych korekt jego założeń, w ramach Komitetu potrzebne jest współdziałanie jak największej liczby różnych interesariuszy procesu rewitalizacji. Proponowane jest stworzenie Komitetu składającego się z co najmniej 15 członków, w następującym składzie:

- Przewodniczący Komitetu – Burmistrz Gminy Ruciane-Nida lub Sekretarz – do jego głównych kompetencji należeć będzie organizacja pracy Komitetu, powoływanie specjalistów ds. rewitalizacji, organizacja konsultacji i spotkań z mieszkańcami,
- Specjaliści ds. rewitalizacji będący najważniejszą częścią komitetu. Specjalistami ds. rewitalizacji będą pracownicy zajmujący następujące stanowiska w jednostkach organizacyjnych gminy: ds. pozyskiwania funduszy zewnętrznych, ds. promocji gminy, 1 przedstawiciel Referatu Inwestycji Gospodarki Komunalnej, Planowania Przestrzennego i Ochrony Środowiska, Dyrektor Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (lub jego przedstawiciel), przedstawiciel Zespołu Interdyscyplinarnego,
- Doradcy ds. rewitalizacji – przedstawiciele placówek kulturalnych i oświatowych, przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedsiębiorców oraz mieszkańców. Do najważniejszych kompetencji doradców należeć będzie: prowadzenie działalności informacyjno-promocyjnej w swoim otoczeniu, pełnienie roli lokalnych liderów, opiniowanie proponowanych przedsięwzięć, zadań i wniosków oraz zgłaszanie własnych inicjatyw.

Posiedzenia całego Komitetu Rewitalizacji odbywać się będą w zależności od potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na kwartał.

Na potrzeby kontaktu pomiędzy Komitetem a mieszkańcami będzie utworzony Punkt Konsultacyjny, który będzie się mieścić w Centrum Usług Społecznych utworzonym w ramach jednego z projektów rewitalizacyjnych. Mieszkańcy będą mogli tam zgłaszać swoje opinie na temat realizowanych przedsięwzięć, a także proponować własne inicjatywy.

Komitet będzie przeprowadzał systematyczne monitorowanie, a także ewaluację założeń Programu. Oceniana będzie aktualność założeń oraz postęp realizacji zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, co pozwoli na wykrycie ewentualnych nieprawidłowości oraz na dokonanie niezbędnych korekt. Ocena realizacji projektów programu dokonywana będzie w oparciu o katalog wskaźników produktu i rezultatu. Wskaźniki, które posłużą ocenie dobrane zostały do specyfiki zaplanowanych przedsięwzięć, oraz spełniają następujące warunki:

- trafności – dostosowanie wskaźnika do charakteru przedsięwzięcia i oczekiwanych rezultatów jego realizacji,
- mierzalności – wyrażone w wartościach liczbowych umożliwiające ich weryfikację,
- wiarygodności – zdefiniowanie wskaźnika niepowodujące trudności z jego weryfikacją,
- dostępności – łatwe do wygenerowania.

Przewidziane do osiągnięcia wskaźniki rezultatu i projektu zostały opisane w każdym z planowanych projektów. Podsumowanie wskaźników zrealizowanych projektów dokonywane będzie co najmniej raz do roku w raportach podsumowujących dany rok, które będą publikowane na stronie internetowej gminy.

Oprócz corocznego monitoringu osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu z realizacji projektów rewitalizacyjnych, założono przeprowadzenie ewaluacji pod kątem wpływu wdrażania Programu na ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji. W tym celu zakłada się przeprowadzenie ponownej analizy wskaźników wykorzystanych do delimitacji obszaru zdegradowanego i porównanie ich wartości do stanu wyjściowego i planowanego. Ze względu na długi horyzont czasowy programu przewiduje się dokonanie analizy śródkresowej w 2020 roku oraz na koniec realizacji Programu. Katalog wskaźników wraz z ich wartościami wyjściowymi i planowanymi zamieszczono w poniższej tabeli.

Tabela 28. Wskaźniki monitorowania programu rewitalizacji - stan istniejący i planowany

Wskaźnik	2015	2023
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 1000 mieszkańców	136,70	132,6 (spadek o 3%)
Liczba korzystających z zasiłków pomocy na 1000 mieszkańców	118,06	106,25 (spadek 10%)
Suma wypłaconych zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na rodzinę korzystającą z zasiłków pomocy społecznej	3 942,56	3 548,30 (spadek o 10%)

Wskaźnik	2015	2023
Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	111,05	99,94 (spadek o 10%)
Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 osób w wieku produkcyjnym	52,93	49,22 (spadek o 7%)
Liczba bezrobotnych z wykształceniem podstawowym na 1000 osób w wieku produkcyjnym	18,99	17,66 (spadek o 7%)
Liczba stwierdzonych przestępstw na 1000 mieszkańców	12,43	11,81 (spadek o 5%)
Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 mieszkańców	6,30	6,62 (wzrost o 5%)

Źródło: Opracowanie własne.

10. OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI DLA GMINY RUCIANE-NIDA

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r., poz. 353 ze zm.) projekt niniejszego dokumentu został przedłożony Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Olsztynie (pismo z dnia 14 listopada 2016 r.) w sprawie uzgodnienia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Ruciane-Nida”.

W piśmie z dnia 22 listopada 2016 r. (WOOS.410.161.2016.MT) Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie zajął stanowisko, że przedmiotowy dokument nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W uzasadnieniu wskazano, że realizacja założeń opracowywanego Programu nie wpłynie negatywnie na środowisko, w tym znacząco negatywnie na obszary Natura 2000. Nie będzie stanowić zagrożenia dla środowiska, nie spowoduje wystąpienia ryzyka dla zdrowia i życia ludzi. Nie występuje również prawdopodobieństwo oddziaływań skumulowanych lub transgranicznych. Projekt dokumentu nie jest sprzeczny z innymi strategiami i dokumentami, opracowywanymi na poziomie unijnym, krajowym, regionalnym i lokalnym. Wymaganiem jest, aby zapewnić mechanizmy komplementarności między poszczególnymi projektami, przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji.

Wskazane w projekcie dokumentu zadania/projekty ograniczają się do jednej gminy i służą przeprowadzeniu na terenie wyznaczonych obszarów zdegradowanych takich działań, które pozwolą na rozwiązanie zdiagnozowanych na ww. obszarach problemów, tym samym sukcesywne wyprowadzanie ich ze stanu kryzysowego.

S P I S T A B E L

Tabela 1. Powiązania celów Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Ruciane-Nida z celami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Ruciane-Nida na lata 2010-2020	5
Tabela 2. Powiązania celów Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Ruciane-Nida z celami Gminnego Programu Wspierania Rodzin na lata 2016-2018.....	6
Tabela 3. Powiązania celów Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Ruciane-Nida z celami Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Ruciane-Nida	7
Tabela 4. Ruch naturalny	14
Tabela 5. Migracje wewnętrzne i zagraniczne.....	15
Tabela 6. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie Ruciane-Nida.....	15
Tabela 7. Bezrobotni w gminie Ruciane-Nida w latach 2009-2015.....	18
Tabela 8. Pracujący w gminie Ruciane-Nida w latach 2009-2015	24
Tabela 9. Zestawienie ilościowe płyt azbestowo-cementowych na terenie gminy Ruciane-Nida	30
Tabela 10. Zabytki w gminie Ruciane-Nida (stan na 31.03.2015 r.).....	32
Tabela 11. Sieć wodociągowa w gminie.....	35
Tabela 12. Sieć kanalizacyjna w gminie	35
Tabela 13. Zasoby mieszkaniowe gminy	35
Tabela 14. Liczba ludności w Rucianem-Nidzie w latach 2009-2015	38
Tabela 15. Ruch naturalny według płci w Rucianem-Nidzie	40
Tabela 16. Migracje wewnętrzne i zagraniczne w latach 2009-2015	41
Tabela 17. Pracujący w gminie Ruciane-Nida w latach 2009-2015.....	49
Tabela 18. Wykaz ulic na których zinwentaryzowano wyroby zawierające azbest	53
Tabela 19. Zasoby mieszkaniowe	57
Tabela 20. Problemy zdiagnozowane na terenie miasta i gminy Ruciane-Nida.....	60
Tabela 21. Dane statystyczne dla obszaru rewitalizacji w Rucianem-Nidzie wg stanu z dnia 31.12.2015 r.....	63
Tabela 22. Wyniki analizy wskaźnikowej dla podobszaru rewitalizacji A wg stanu z dnia 31.12.2015 r.....	65
Tabela 23. Wykaz ulic wchodzących w skład podobszaru rewitalizacji B z wartością sumarycznego wskaźnika degradacji	69
Tabela 24. Wyniki analizy wskaźnikowej dla obszaru zdegradowanego B w Rucianem-Nidzie	70
Tabela 25. Metody przeciwdziałania zdiagnozowanym problemom poprzez realizację poszczególnych projektów.....	86

Tabela 26. Wykaz wybranych projektów zrealizowanych na terenie gminy Ruciane-Nida, mających charakter rewitalizacyjny	88
Tabela 27. Możliwe źródła finansowania projektów zaplanowanych do realizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Ruciane-Nida.....	91
Tabela 28. Wskaźniki monitorowania programu rewitalizacji - stan istniejący i planowany...	96

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba ludności gminy Ruciane-Nida.....	11
Wykres 2. Struktura zaludnienia gminy w 2015 roku.....	12
Wykres 3. Struktura ekonomicznych grup ludności	13
Wykres 4. Struktura liczby korzystających z zasiłków pomocy społecznej w gminie Ruciane-Nida w 2015 roku.....	16
Wykres 5. Struktura ogólnej liczby bezrobotnych w gminie Ruciane-Nida w 2015 roku	18
Wykres 6. Struktura liczby przestępstw w gminie Ruciane-Nida w 2015 roku	23
Wykres 7. Podmioty gospodarki narodowej według sektorów własnościowych gminy Ruciane-Nida w latach 2009-2015	24
Wykres 8. Struktura liczby podmiotów gospodarczych w gminie Ruciane-Nida w 2015 roku	25
Wykres 9. Struktura ludności miasta Ruciane-Nida według ekonomicznych grup wieku.....	38
Wykres 10. Wskaźniki obciążenie demograficznego	39
Wykres 11. Podmioty gospodarki narodowej według sektorów własnościowych w latach 2009-2015	50
Wykres 12. Struktura zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie miasta Ruciane-Nida według sekcji PKD w 2015 roku	50

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie gminy Ruciane-Nida	9
Rysunek 2. Podział administracyjny gminy Ruciane-Nida.....	10
Rysunek 3. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 1000 mieszkańców w gminie Ruciane-Nida	14
Rysunek 4. Liczba korzystających z zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w gminie Ruciane-Nida	17
Rysunek 5. Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym na terenie gminy Ruciane-Nida.....	19
Rysunek 6. Liczba osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 osób w wieku produkcyjnym na terenie gminy Ruciane-Nida.....	20
Rysunek 7. Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w przeliczeniu na 1000 osób w wieku produkcyjnym na terenie gminy Ruciane-Nida	21

Rysunek 8. Liczba przestępstw stwierdzonych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców na terenie gminy Ruciane-Nida.....	23
Rysunek 9. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w gminie Rucian-Nida	26
Rysunek 10. Obszary ochrony przyrody na terenie gminy Ruciane-Nida.....	28
Rysunek 11. Lokalizacja obiektów zawierających wyroby azbestowe na terenie gminy Ruciane-Nida	31
Rysunek 12. Miasto Ruciane-Nida	37
Rysunek 13. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w przeliczeniu na 1000 mieszkańców ...	40
Rysunek 14. Liczba korzystających z zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	42
Rysunek 15. Suma wypłaconych zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na liczbę rodzin korzystających z zasiłków pomocy społecznej	43
Rysunek 16. Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	44
Rysunek 17. Liczba osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 osób w wieku produkcyjnym	45
Rysunek 18. Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w przeliczeniu na 1000 osób w wieku produkcyjnym	46
Rysunek 19. Liczba przestępstw stwierdzonych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	47
Rysunek 20. Natężenie negatywnych zjawiska społecznych – sumaryczny wskaźnik degradacji	48
Rysunek 21. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców	51
Rysunek 22. Formy działalności gospodarczej często występujące na obszarach zamieszkałych przez społeczności związane z negatywnymi zjawiskami społecznymi.....	52
Rysunek 23. Lokalizacja obiektów zawierających wyroby azbestowe na terenie miasta Ruciane-Nida	54
Rysunek 24. Przykłady występujących problemów technicznych	55
Rysunek 25. Przykłady występujących problemów przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych	56
Rysunek 26. Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1989 w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych (%)	58
Rysunek 27. Występujące problemy przestrzenno-funkcjonalne i techniczne.....	59
Rysunek 28. Obszar rewitalizacji w Rucianem-Nidzie	62
Rysunek 29. Zasięg podobszaru A w Rucianem-Nidzie	64
Rysunek 30. Stadion miejski - miejsce występowania problemów przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych	67
Rysunek 31. Problemy przestrzenno-funkcjonalne i techniczne przy Zespole Szkół Samorządowych im. A. Oscieckiej i Szkole Podstawowej nr 1	68

Rysunek 32. Zasięg obszaru B w Rucianem-Nidzie.....	69
Rysunek 33. Kolejowa wieża wodna i budynek parafii pw. Matki Boskiej Miłosierdzia	72
Rysunek 34. Hierarchia celów Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	74
Rysunek 35. Zarys lokalizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych zaplanowanych w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Ruciane-Nida.....	84